

ATŪMWO

Jesũ Kuoywo Athĩ Igũrũ

¹ Thĩinĩ wa ibuku rĩakwa rĩa mbere, wee Theofilo-rĩ, nĩndakwandĩkĩire maũndũ mothe marĩa Jesũ aambĩrĩirie gwĩka na kũrutana ² nginya mũthenya ũrĩa oirwo agĩtwarwo igũrũ thuutha wa kũhe atũmwo arĩa aathuurĩte mawatho na ũndũ wa Roho Mũtheru. ³ Thuutha wa kũnyariirĩka gwake, akĩionania kũrĩ andũ acio na akĩheana imenyithia nyingĩ cia kuonania atĩ aarĩ muoyo. Nĩamoimĩrĩire ihinda rĩa mũthenya mũrongo ĩna, na akĩaria ũhoro ũkonĩ ũthamaki wa Ngai. ⁴ Hĩndĩ ĩmwe, rĩrĩa aarĩanagĩra nao, nĩamathire, akĩmeera atĩrĩ: “Mũtikoime Jerusalemu, no etererai kĩheo kĩrĩa Ithe witũ eeranĩire, o kĩrĩa inyuĩ mwanaigua ngĩaria ũhoro wakĩo. ⁵ Nĩgũkorwo Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũrĩbatithio na Roho Mũtheru mũthenya mũingĩ ĩtaanathira.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maagomanire hamwe makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ihinda rĩrĩ nĩrĩo ũgũcookeria andũ a Isiraeli ũthamaki wao?”

⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ: “Ti ũhoro wanyu kũmenya ciathĩ o na kana mahinda marĩa Ithe witũ atuĩte na ũhoti wake mwene. ⁸ No nĩmũrĩheo hinya rĩrĩa Roho Mũtheru arĩũka igũrũ rĩanyu; na inyuĩ nĩmũgatuĩka aira akwa thĩinĩ wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thĩ.”

⁹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoywo na igũrũ o meroreire, narĩo itu rĩkĩmũhumbĩra magĩtiga kũmuona rĩngĩ.

¹⁰ O hĩndĩ ĩyo maikarĩte macũthĩrĩirie mũno akĩambata matu-inĩ-rĩ, o rĩmwe andũ eerĩ mehumbĩte nguo njerũ makĩrũgama o hau maarĩ. ¹¹ Makĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya a Galili,* mũrũgamĩte haha mũcũthĩrĩirie igũrũ nĩkĩ? Jesũ o ro ũcio, ũrĩa weherio harĩ inyuĩ aatwarwo igũrũ-rĩ, agaacooka o ro ũguo mwa-muona agĩthĩ.”

Mathia Gũthuurwo Acooke Ithenya rĩa Judasi

¹² Hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu moimĩte Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ,† mũigana wa rũgendo rũrĩa rũngĩathirwo mũthenya wa Thabatũ kuuma itũũra inene. ¹³ Rĩrĩa maakinyire, makĩambata nyũmba ya igũrũ ĩrĩa maikaraga. Nao andũ arĩa maarĩ ho maarĩ Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mũrũ wa Alufayo, na Simoni Mũzelote, na Judasi mũrũ wa Jakubu. ¹⁴ Othe makĩnyiitanĩra hamwe, makĩrũmanĩrĩa kũhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesũ, o na ariũ a nyina na Jesũ.

¹⁵ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Petero akĩrũgama gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa meetikĩtie (gĩkundi kĩa andũ ta igana rĩa mĩrongo ĩrĩ), ¹⁶ akiuga

* **1:11** Arutwo a Jesũ othe moimĩte Galili tiga o Judasi, no hĩndĩ ĩno nĩeyũragĩte. † **1:12** Kĩrĩma gĩkĩ kĩarĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Bethania. Ayahudi matietĩkĩrĩtio gũthĩ rũgendo rũraihu mũthenya wa Thabatũ.

atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, Maandĩko no nginya mangĩahingire marĩa Roho Mũtheru aaririe tene na kanua ka Daudi ũhoro ũkonii Judasi, ũrĩa watongoririe andũ arĩa maanyiitire Jesũ. ¹⁷ Aarĩ ũmwe witũ na nĩagwatanagĩra na ithuĩ ũtungata-inĩ ũyũ.”

¹⁸ (Judasi nĩagũrĩre gĩthaka na kĩheo kĩrĩa aamũkĩrĩre nĩ ũndũ wa waganu wake. Nake akĩgũa gĩthaka-inĩ kũ na mũnduru, nayo nda yake igĩtathũka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹ Andũ othe a kũu Jerusalemu makĩigua ũhoro ũcio, na nĩ ũndũ ũcio magĩita gĩthaka kũ na rũthiomi rwao Ekiladama, ũguo nĩ kuuga, Gĩthaka kĩa Thakame.)

²⁰ “Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ,

“Mũciĩ wake ũrokira ihooru;
kũroaga mũndũ wa gũtũũra kuo,’
ningĩ gũkaandĩkwo atĩrĩ,

“Ūtongoria wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ.’

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ kwagĩrĩire gũthuurwo mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ arĩa makoretwo marĩ hamwe na ithuĩ ihinda rĩothe rĩrĩa Mwathani Jesũ aaceeraga na ithuĩ, ²² kwambĩrĩria hĩndĩ ya ũbatithio wa Johana nginya hĩndĩ irĩa Jesũ oirwo akĩambata akĩehera harĩ ithuĩ. Nĩgũkorwo mũndũ ũmwe wa aya no nginya atuĩke mũira hamwe na ithuĩ ũhoro-inĩ wa kũriũka gwake.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgamia andũ eerĩ, Jusufu ũrĩa wetagwo Barasaba‡ (na no oĩkaine ta Jusito), na Mathia. ²⁴ Magĩcooka makĩhooya makiuga atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũĩ ngoro

‡ 1:23 Barasaba nĩ kuuga “Mũrũ wa Thabatũ.”

ya mũndũ wothe. Tuonie nũũ wa aya eerĩ ũthuurĩte ²⁵ nĩguo oe ũtungata ũyũ wa gũtuĩka mũtũmwo, ũrĩa Judasi aatigire nĩguo athĩĩ kũrĩa kũrĩ gwake.” ²⁶ Magĩcooka magĩcuuka mĩtĩ, nago mũtĩ ũkĩgwĩra Mathia; nĩ ũndũ ũcio akĩongererwo harĩ atũmwo acio ikũmi na ũmwe.

2

Roho Mũtheru Gũũka Hĩndĩ ya Bendegothito

¹ Hĩndĩ ĩrĩa mũthenya wa Bendegothito* wakinyire-rĩ, acio othe magĩkorwo maarĩ handũ hamwe. ² Na o rĩmwe mũgambo ta wa rũhuho rũnene rũkũhurutana na hinya ũgĩũka kuuma igũrũ, ũkĩiyũra nyũmba yothe ĩrĩa maaikarĩte. ³ Makĩona kĩndũ gĩatarĩĩ ta nĩnĩmbĩ cia mwaki iria ciagayũkanĩte igĩkara igũrũ rĩa mũndũ o mũndũ. ⁴ Othe makĩiyũrio Roho Mũtheru na makĩambĩrĩria kwaria na thiomi ingĩ o ta ũrĩa Roho aamahotithirie.

⁵ Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu nĩ gwaikaraga Ayahudi etigĩri Ngai kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ. ⁶ Rĩrĩa maiguire mũgambo ũcio, gĩkundi kĩa andũ gĩgĩcookanĩrĩra kĩgegete, tondũ o mũndũ aamaiguaga makĩaria na rũthiomi rwake kũmbe. ⁷ Nao makĩgega mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ andũ aya othe maraaria ti andũ a Galili? ⁸ Nĩ kĩĩ kĩratũma mũndũ o mũndũ witũ amaigue makĩaria na rũthiomi rwa kũrĩa aaciariirwo? ⁹ Andũ a Parithi, na a

* **2:1** Bendegothito nĩ kuuga “mĩrongo ĩtano” (Alaw 23:16) tondũ gĩathĩ kũu gĩokaga mũthenya wa mĩrongo ĩtano kuuma kiumia kĩa Bathaka.

Media, na a Elamu; o na andũ arĩa matũũraga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mĩena ya Libia ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Kurene, na ageni a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi); na andũ a Kirete, na a Arabia, tũramaigua makĩaria na thiomĩ ciitũ ũhoru wa magegania ma Ngai!" ¹² Mamakĩte na makagega makĩũrania atĩrĩ, "Ũũ nĩ kuuga atĩa?"

¹³ Amwe ao, o na kũrĩ ũguo, nĩmamathirikirie, makiuga atĩrĩ, "Aya nĩkũrĩo marĩtwo nĩ ndibei."

Petero Kwarĩria Gĩkundi kĩa Andũ

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Petero akĩrũgama hamwe na arĩa ikũmi na ũmwe, akĩanĩrĩra na akĩarĩria gĩkundi kũu kĩa andũ akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ andũ aitũ Ayahudi o na inyuĩ inyuothe mũtũũraga Jerusalemu, rekei ndĩmũtaarĩrie ũhoru ũyũ; thikĩrĩriai wega ũrĩa nguuga. ¹⁵ Andũ aya ti arĩũ, ta ũrĩa mũreciiria. Rĩu nĩ thaa ithatũ tu cia rũciinĩ! ¹⁶ Aca gũtitariĩ ta ũguo, ũhoru ũyũ nĩguo warĩtio nĩ mũnabii Joeli, akiuga atĩrĩ:

¹⁷ " 'Ngai ekuuga atĩrĩ, matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho wakwa.

Ariũ na aarĩ anyu nĩmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nĩmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

¹⁸ O na ningĩ nĩngaitĩrĩria ndungata ciakwa
cia arũme na cia andũ-a-nja Roho wakwa
matukũ-inĩ macio,
nacio nĩkarathaga mohoro.

¹⁹ Nĩngonania morirũ kũu igũrũ matu-inĩ,

na nyonanie ciama gũkũ thĩ,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo
ĩkwambata.

20 Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio mũnene wa
Mwathani ũrĩa ũrĩ riiri gũkinya.

21 Na nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ wothe
ũgaakaĩra
rĩitwa rĩa Mwathani nĩakahonokio.'

22 "Inyuĩ andũ aya a Isiraeli, thikĩrĩriai ũhoru
ũyũ: Jesũ wa Nazarethi aarĩ mũndũ waheanĩtwo
nĩ Ngai kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa ciama, na morirũ,
na cionereria, iria Ngai aaringire gatagatĩ-inĩ
kanyu agereire harĩ we, o ta ũrĩa inyuĩ ene
mũũ. 23 Mũndũ ũyũ aaneanirwo moko-inĩ
manyu, kũringana na ũrĩa Ngai aatuĩte na ũrĩa
aamenyete o mbere; na inyuĩ, mũteithĩrĩrio
nĩ andũ arĩa aaganu, mũkĩmũũraga na njĩra
ya kũmwambithia mũtharaba-inĩ. 24 No Ngai
akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ, akĩmuohora
ruo-inĩ rwa gĩkuũ, tondũ gũtingĩahotekire
atũũre anyiitĩtwo nĩkĩo. 25 Tondũ Daudi oigire
atĩrĩ ũhoru wake:

" 'Nĩndonaga Mwathani arĩ mbere yakwa hĩndĩ
ciothe.

Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ,
ndingĩenyenyeka.

26 Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku,
naruo rũrĩmĩ rwakwa rũgakena;
o naguo mwĩrĩ wakwa nĩũgũtũũra ũrĩ na
mwĩhoko,

27 tondũ ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ,
o na kana ũreke ũrĩa waku Mũtheru abuthe.

28 Nĩũũmenyithĩtie njĩra cia muoyo;
nĩũkanjyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ.'

29 "Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, no ndĩmwĩre ndĩ na ũũmĩrĩru atĩ ithe witũ Daudi nĩakuire na agĩthikwo, na mbĩrĩra yake ĩrĩ o gũkũ nginya ũmũthĩ ũyũ. 30 Nowe aarĩ mũnabii na nĩamenyete atĩ Ngai nĩamwĩre na mwĩhĩtwa atĩ nĩagaikarĩria ũmwe wa rũciaro rwake gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. 31 Nĩ ũndũ nĩamenyete ũhoru ũcio mbere, nĩaririe ũhoru wa kũriũka gwa Kristũ, atĩ ndaatiganĩrio mbĩrĩra-inĩ, o na kana mwĩrĩ wake ũkĩbutha. 32 Ngai nĩariũkĩtie Jesũ ũcio, na ithuĩ ithuothe tũrĩ aira a ũhoru ũcio. 33 Kuona atĩ nĩatũũgĩrĩtio guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, na nĩamũkĩrire kĩiranĩro kĩa Roho Mũtheru kuuma kũrĩ Ithe, nake nĩatũitĩrĩrie Roho ta ũrĩa mũrona rĩu na mũkaigua. 34 Nĩgũkorwo Daudi ndaambatire agĩthĩ ĩgũrũ, no nĩoigire atĩrĩ,

"Mwathani nĩeerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

"Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

35 o nginya rĩrĩa ngaatua thũ ciaku gaturwa ka makinya maku."'

36 "Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli nĩmamenye atĩrĩ: Ngai nĩ atuĩte Jesũ, o ũcio mwambire, Mwathani na Kristũ."

37 Rĩrĩa andũ maiguire ũhoru ũcio, ũkĩmatheeca ngoro, makĩũria Petero na atũmwo acio angĩ atĩrĩ, "Ariũ a Baba, twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?"

38 Nake Petero akĩmacookeria atĩrĩ, "Mwĩrĩrei na mũbatithio mũndũ o mũndũ thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ, nĩguo mũrekerwo mehia manyu. Na inyuĩ nĩ mũkwamũkĩra kĩheo kĩa Roho

Mūtheru. ³⁹ Kīranīro gīkī nī kīanyu na ciana cianyu, na andū arīa othe marī kūraya, na andū arīa othe Mwathani Ngai witū ageeta moke harī we.”

⁴⁰ Akīmataara na ciugo ingī nyingī, akīmakaanagia; na akīmathaitha, akīmeera atīrī, “Mwīhonokiei kuuma kūrī rūciaro rūrū ruogomu.” ⁴¹ Andū arīa meetīkīrire ndūmīrīri yake makībatithio, na mūthenya ūcio makīongerereka andū ta giri ithatū.

Ngwatanīro ya Andū arīa Metīkītīe

⁴² Nao nīmerutīire kūgwatīria ūrutani wa atūmwō, na ngwatanīro-inī, na ūhorō-inī wa kwenyūrana mūgate, na kūhooya. ⁴³ Andū othe makīiyūrwo nī guoya, nao atūmwō magīka morirū maingī, na makīringa cīama. ⁴⁴ Andū arīa othe meetīkītīe maarī hamwe, na nīmagwatanagīra indo ciothe. ⁴⁵ Makīendia ithaka ciao na indo ciao, makaheaga mūdū o wothe kūringana na bata wake. ⁴⁶ O mūthenya nīmagomanaga hekarū-inī. Nīmenyūraga mūgate marī mīciī-inī yao, na makarīanīra marī na gīkeno, na marī na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetīkīrīka kūrī andū othe. Nake Mwathani nīongagīrīra thiritū-inī yao andū arīa maahonokaga o mūthenya.

3

Petero Kūhonia Mūdū warī Mwonju

¹ Mūthenya ūmwe Petero na Johana nīmambatire magīthī hekarū-inī ihinda rīa mahooya, na kwarī thaa kenda cia mūthenya.

² Na rīrī, mūdū waciarītwo arī mwonju nīakuuagwo agatwarwo kīhingo-inī kīa hekarū kīrīa gīetagwo Gīthaka, akaigwo ho o mūthenya nīguo ahooe mbeeca kūrī andū arīa maatoonyaga hekarū. ³ Na rīrīa onire Petero na Johana marī hakuhī gūtoonya-rī, akīmahooya mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana makīmūkūūrīa maitho. Hīndī īyo Petero akīmwīra atīrī, “Ta tūrore!” ⁵ Nī ūndū ūcio mūdū ūcio akīmarora, erīgīrīire atī nīmekūmūhe kīndū.

⁶ Petero agīcooka akīmwīra atīrī, “Betha na thahabu ndirī nacio, no kīrīa ndī nakīo nīkīo ngūkūhe. Thīinī wa rītwa rīa Jesū Kristū wa Nazarethi, ūkīra wītware.” ⁷ Akīmūnyīita guoko gwake kwa ūrīo, akīmūrūgamia na igūrū, na o hīndī īyo magūrū na thūng’wa cia mūdū ūcio ikīgīa na hinya. ⁸ Nake akīrūga na igūrū, akīambīrīria gwītware. Agīcooka agīthīi nao hekarū-inī, etwarīte na magūrū, akīrūgarūgaga na akīgoocaga Ngai. ⁹ Rīrīa andū othe monire agīitware na magūrū akīgoocaga Ngai, ¹⁰ makīmenya atī nī mūdū ūrīa watūūruga aikarīte kīhingo-inī kīa hekarū kīrīa gīetagwo Gīthaka akīhooya mbeeca. Nao makīgega mamakīte nīkuona ūrīa kwahanīkīte harī mūdū ūcio.

Petero Kwarīria Andū arīa Meroreire

¹¹ Mūdū ūcio watūūrīte ahooyaga mbeecarī, o enyītīrīire Petero na Johana, andū othe makīgega na magīūka mateng’erete nginya hau maarī, naho heetagwo Gīthaku gīa Solomoni. ¹² Rīrīa Petero onire ūguo, akīmeera atīrī, “Andū aya a Isiraeli, ūndū ūyū ūramūgegīa

nĩkĩ? Mũratũrora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ watũma mũndũ ũyũ etware na magũrũ? ¹³ Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitũ, nĩagoocithĩtie ndungata yake Jesũ. Inyuĩ nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkĩmũkaana mbere ya Pilato, o na gũtuĩka nĩatuĩte itua rĩa kũmũrekereria. ¹⁴ Mwakaanire Ūrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga muohorerwo mũũragani. ¹⁵ Mworagire ūrĩa mũheani wa muoyo, no Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Ithũĩ tũrĩ aira a ũhoro ũcio. ¹⁶ Nĩ ũndũ wa wĩtĩkio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ, mũndũ ũyũ mũrona na mũũĩ, nĩagũite na hinya. Nĩ rĩtwa rĩa Jesũ na wĩtĩkio ūrĩa uumanaga nake watũma mũndũ ũyũ ahone o ta ūrĩa inyuothe mũreyonera.

¹⁷ “Na rĩrĩ, ariũ a Ithe witũ, nĩnjũũĩ atĩ mwekire ũguo nĩ ũndũ wa kũrigwo, o ta ūrĩa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No rĩrĩ, ũguo nĩguo Ngai aahingirie ūrĩa aarĩtie o mbere na tũnua twa anabii othe, akiuga atĩ Kristũ wake nĩakanyariirĩka. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mwĩrirei na mũgarũrũke kũrĩ Ngai, nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgĩe na mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwathani, na ²⁰ nĩguo atũme Kristũ, o we ūrĩa wamũrĩtwo nĩ ũndũ wanyu, nake nĩwe Jesũ. ²¹ We no nginya aikare igũrũ o nginya ihinda rĩkinye rĩa Ngai rĩa gũcookereria maũndũ mothe, o ta ūrĩa eranĩire o tene na tũnua twa anabii aake atheru. ²² Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, ‘Mwathani Ngai wanyu nĩakamwarahũrĩra mũnabii o ta

nĩ kuuma kũrĩ andũ anyu. Na no nginya mũgaathikĩrĩria ũrĩa wothe akaamwĩra. ²³ Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ũrĩa ũtakamũthikĩrĩria, nĩakeherio biũ kuuma kũrĩ andũ ao.'

²⁴ "Ti-itherũ, anabii othe kuuma hĩndĩ ya Samũeli, arĩa manaaria, nĩ maaririe ũhoro wa matukũ maya. ²⁵ Na inyuĩ mũrĩ ariũ a anabii, na a kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aarĩkanĩire na maithe manyu. Eerire Iburahĩmu atĩrĩ, 'Na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo.' ²⁶ Rĩrĩa Ngai aariũkirie ndungata yake, aambire kũmĩtũma kũrĩ inyuĩ nĩgeetha amũrathime na ũndũ wa kũgarũra o ũmwe wanyu kuuma kũrĩ mĩtũũrĩre yanyu ya waganu."

4

Petero na Johana Marĩ Mbere ya Kĩama

¹ Nao athĩnjĩri-Ngai, na mũnene wa arangĩri a hekarũ, o na Asadukai magĩthĩ harĩ Petero na Johana rĩrĩa maaragĩria andũ. ² Nĩmaiguĩte ũũru mũno tondũ atümwo nĩmarutaga andũ na makahunjia ũhoro wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ thĩinĩ wa Jesũ. ³ Makĩnyiita Petero na Johana, na tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ, makĩmaikia njeera nginya mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩre. ⁴ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa maiguire ndũmĩrĩri iyo nĩmetĩkirie, nago mũigana wa arũme ũkĩongerereka magĩkinya ta 5,000.

⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ, aathani ao na athuuri, na arutani a watho makĩgomana kũu Jerusalemu. ⁶ Nake Anasi, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, aarĩ ho, marĩ na Kaiafa, na Johana, na

Alekisandero, na andũ arĩa angĩ maarĩ a nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ⁷ Magĩathana atĩ Petero na Johana marehwo mbere yao, na makĩambĩrĩria kũmooria ciũria. Makĩmooria atĩrĩ, “Mũrahotire gwĩka ũndũ ũcio na hinya ũrĩkũ, kana na rĩitwa rĩrĩkũ?”

⁸ Nake Petero, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aathani na athuuri a andũ! ⁹ Angĩkorwo twĩtĩtwo ũmũthĩ nĩgeetha tũtaarĩrie ũhoru wa gĩiko kĩega kĩrĩa gĩĩkĩirwo mũndũ ũcio ũratũũrĩte arĩ mwonju, na tũũrio ũrĩa arahonirio-rĩ, ¹⁰ kĩmenyei inyuĩ, o na andũ othe a Isiraeli atĩrĩ: Mũndũ ũyũ arũngĩĩ mbere yanyu arĩ mũhonu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũrĩa mwambithirie, nake Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ¹¹ We nĩwe

“ ihiga rĩrĩa inyuĩ aaki mwaregire,

na nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga rĩrĩa inene rĩa koine.’

¹² Naguo ũhonokio ndũngĩoneka harĩ mũndũ ũngĩ o wothe, nĩ ũndũ gũtirĩ rĩitwa rĩngĩ gũkũ thĩ rĩheanĩtwo kũrĩ andũ rĩngĩtũhonokia.”

¹³ Rĩrĩa monire ũmĩrĩru wa Petero na Johana, na makĩmenya atĩ matiarĩ athomu, na atĩ maarĩ andũ o ũguo-rĩ, makĩgega na makĩmenya atĩ andũ acio maakoreetwo marĩ na Jesũ. ¹⁴ No rĩrĩ, mona mũndũ ũcio wahonetio arũgamĩte hamwe nao-rĩ, matingĩahotire kuuga ũndũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmaatha mehere Kĩama-inĩ, nao athuuri magĩciira marĩ oiki. ¹⁶ Makĩũrania atĩrĩ, “Andũ aya tũkũmeeka atĩa? Andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu nĩmooĩ atĩ nĩmaringĩte kĩaama kĩnene na tũtingĩhota gũkaana ũhoru

wakĩo. ¹⁷ No nĩguo tũgirie ũndũ ũyũ gũthiĩ na mbere makĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ-rĩ, no nginya tũkaanie andũ aya kwarĩria mũndũ o na ũrĩkũ na rĩtwa rĩu.”

¹⁸ Magĩcooka makĩmeeta thĩinĩ rĩngĩ na makĩmaatha atĩ matikaarie kana marutane o na atĩa na rĩtwa rĩa Jesũ. ¹⁹ No Petero na Johana makĩmacookeria atĩrĩ, “Tuai ciira inyuĩ ene kana nĩ kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Ngai tũmwathĩkĩre inyuĩ gũkĩra gwathĩkĩra Ngai. ²⁰ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gũtiga kwaria ũrĩa tuonete na tũkaigua.”

²¹ Na thuutha wa kũmakaania, maamehĩire mũno, makĩmarekereria mathiĩ. Mat-ingĩahotire gũtua ũrĩa mangĩamaherithirie, tondũ andũ othe nĩmagoocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa gwekĩkĩte. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũcio wahonetio na njĩra ya kĩama aarĩ na ũkũrũ wa makĩria ma mĩaka mĩrongo ĩna.

Mahooya ma Etĩkia

²³ Na rĩrĩa Petero na Johana maarekereirio, magĩthiĩ kũrĩ andũ a thiritũ yao, na makĩmeera ũrĩa wothe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri maameerĩte. ²⁴ Rĩrĩa maiguire ũhoru ũcio, makĩanĩrĩra marĩ ngoro ĩmwe makĩhooya Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, nĩwe wombire igũrũ na thĩ na iria, o na indo ciothe iria irĩ kuo. ²⁵ Nawe nĩwaririe na ũndũ wa Roho Mũtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witũ Daudi, ũkiuga atĩrĩ:

“ Nĩ kĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ irakare mũno,
na andũ mathugunde mĩbango ya tũhũ?

²⁶ Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,

na aathani magacookania ndundu,
nĩguo mokĩrĩre Mwathani,

na mokĩrĩre Ūrĩa wake Mũitĩrĩrie Maguta.’

²⁷ Ti-itherũ, Herode na Pontio Pilato nĩmoonganire hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ, na andũ a Isiraeli, itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩguo mathugunde ūrĩa megũũkĩrĩra Jesũ ndungata yaku theru, o ĩrĩa wee waitĩrĩrie maguta.

²⁸ O mekire ūrĩa hinya waku na wendi waku watuĩte o mbere atĩ nĩguo gũgaatuĩka. ²⁹ Na rĩrĩ, Mwathani, kĩone ūrĩa matwĩhĩire, na ūkĩhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo gĩaku irĩ na ūũmĩrĩru mũingĩ. ³⁰ Tambũrũkia guoko gwaku ūhonanie, na ūringe ciama na morirũ na ūndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarĩkia kũhooya, handũ hau moon-ganĩte hagĩthingitha. Nao othe makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, makĩaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ūcamba.

Etĩkia Kũhũthĩra Indo Ciao marĩ Hamwe

³² Nao andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ na ngoro ĩmwe na meciiria o mamwe. Gũtiarĩ mũndũ woigaga atĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciake nĩ gĩake we mwene, no maahũthagĩra indo ciothe iria maarĩ nacio hamwe. ³³ Nao atũmwo, marĩ na hinya mũingĩ, magĩthiĩ na mbere kũheana ūira wa kũriũka kwa Mwathani Jesũ, na wega mũingĩ wa Ngai warĩ igũrũ rĩao. ³⁴ Gũtiarĩ andũ maagaga kĩndũ gatagatĩ-inĩ kao. Nĩgũkorwo ihinda kwa ihinda andũ arĩa maarĩ na ithaka kana nyũmba nĩmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga

magũrũ-inĩ ma atũmwo, nacio ikagaĩrwo mũndũ o mũndũ kũringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mũlawii wa kuuma Kuporo,* ũrĩa atũmwo meetaga Baranaba (ũguo nĩ kuuga Mũrũ wa Ũũmanĩrĩria), ³⁷ nĩendirie gĩthaka gĩake na akĩrehe mbeeca icio, agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo.

5

Anania na Safira

¹ Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Anania, marĩ hamwe na mũtumia wake Safira o nao nĩmendirie gĩcunji gĩa gĩthaka kĩa. ² Anania agĩtigĩria mbeeca imwe, no icio ingĩ agĩcirehe na agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nake mũtumia wake Safira agĩkorwo nĩooĩ ũhoro ũcio wega.

³ Nowe Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Anania, nĩ kĩĩ ngoro yaku ñiyũrĩtwo nĩ Shaitani ũguo, agatũma ũheenie Roho Mũtheru, na ũgetigĩria mbeeca imwe cia iria wendetie gĩthaka? ⁴ Rĩrĩa ũtarakĩendetie-rĩ, githĩ gĩtirarĩ gĩa? Na thutha wa gũkiendia-rĩ, githĩ mbeeca itirakĩrĩ o ciaku wĩke nacio o ũrĩa ũkwenda? Ũreciiririe gwĩka ũguo nĩkĩ? Ti andũ ũheenietie, no nĩ Ngai.”

⁵ Rĩrĩa Anania aiguire ũguo-rĩ, akĩgũa thĩ na agĩkua. Nao andũ arĩa othe maiguire ũrĩa kwahaana makĩiyũrwo nĩ guoya. ⁶ Nao

* **4:36** O na gũtuĩka Alawii matietĩkĩrĩtio kũgĩa na ithaka kũu Isiraeli, matiagirĩtio kũgĩa nacio mabũrũri-inĩ mangĩ.

aanake magĩũka, makĩoha mwĩrĩ wake na cuka, makĩuumia nja na makĩũthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatũ-rĩ, mũtumia wake agĩtoonya atekũmenya ũria gwekĩkĩte.

⁸ Petero akĩmũuria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, ici nĩcio mbeeca iria wee na Anania mũrendirie gĩthaka?”

Nake mũtumia ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩcio tũrendirie.”

⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũrĩkanĩre mũgerie Roho wa Mwathani? Atĩrĩrĩ, magũrũ ma andũ arĩa maathika mũthuuriguo marĩ mũromo-inĩ, nĩmegũkuumia nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, agĩkua. Nao aanake magĩtoonya, makĩmũkora akuĩte, makĩmuoya, magĩthĩ, makĩmũthika hakuhĩ na mũthuriwe. ¹¹ Naguo kanitha wothe, hamwe na andũ arĩa othe maiguire maũndũ macio makĩnyiitwo nĩ guoya mũnene.

Atũmwo Kũhonia Andũ aingĩ

¹² Na rĩrĩ, atũmwo nĩmaringire ciama nyingĩ, na makĩonania morirũ gatagatĩ-inĩ ka andũ. Nao andũ arĩa othe metĩkĩtie nĩmagomanaga hamwe Githaku-inĩ gĩa Solomoni. ¹³ Gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria gwĩturanĩra nao, o na gũtuĩka andũ nĩmamaheete gĩtĩno mũno.

¹⁴ O na kũrĩ ũguo-rĩ, arũme na andũ-a-nja aingĩ nĩmetĩkirie Mwathani, naguo mũigana wao ũkĩongerereka. ¹⁵ Nĩ ũndũ wa ũguo, andũ nĩmareehaga andũ arĩa arũaru njĩra-inĩ, makamakeria itanda na ibarĩ, nĩguo naarĩ amwe ao mahutio nĩ kũruru gĩa Petero. ¹⁶ Ningĩ andũ

aingĩ nĩmonganaga hamwe moimĩte matũũra-inĩ marĩa maathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, maka-reehaga andũ ao arĩa arũaru, na arĩa maanyari-iragwo nĩ ngoma thũku, nao othe makahonio.

Atūmwō Kũnyariirwo

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa othe maakoragwo nake, arĩa maarĩ a thiritũ ya Asadukai, makĩiyũrwo nĩ ũiru. ¹⁸ Makĩnyiita atūmwō, makĩmaikia njeera ĩrĩa ya mũngĩ. ¹⁹ No ũtukũ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩhingũra mĩrango ya njeera, na akĩmoimia nja. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũrũgame hekarũ-inĩ, mwĩre andũ ũhorō wothe wa muoyo ũyũ mwerũ.”

²¹ Na rĩrĩ, ruoro rũgĩtema magĩtoonya hekarũ-inĩ, na makĩambĩrĩria kũruta andũ o ta ũrĩa meerĩtwo.

Rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa maakoragwo nake maakinyire-rĩ, magĩcookanĩrĩria Kĩama, kũngano gĩa athuuri othe a Isiraeli, na magĩtũmana njeera atūmwō magĩrwo. ²² No rĩrĩa thigari ciakinyire njeera-rĩ, itiamakorire kuo. Nĩ ũndũ ũcio, magĩcookia ũhorō makĩmeera atĩrĩ, ²³ “Twakora mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhinge wega, nao arangĩri marũgamĩte mĩrango-inĩ; no twamĩhingũra, tũtinakora mũndũ kũu thĩnĩ.” ²⁴ Rĩrĩa mũnene wa arangĩri a hekarũ na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maiguire ũhorō ũcio makĩmaka na makĩrigwo nĩ ũrĩa gũgũikara.

²⁵ Hĩndĩ ĩyo hagĩũka mũndũ, akiuga atĩrĩ, “Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte hekarũ-inĩ makĩruta andũ.” ²⁶ Maigua ũguo,

mūnene wa arangīri a hekarū agīthiĩ na anene a thigari ciake na makīrehe atūmwō. Matigana kūhūthīra hinya, tondū nīmetigagīra andū matikamahūire na mahiga nyuguto.

²⁷ Maarīkia kūrehe atūmwō-rī, makīmarūgamia mbere ya Kīama nīguo morio ciūria nī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene. ²⁸ Nake akīmeera atīrī, “Githī tūtiramūkaanirie biū mūtīkarutane na rītwa rīrī, no rīu mūiyūrītie Jerusalemu ūrutani wanyu, na nīmwīrutanīirie gūtūma tūcookererwo nī thakame ya mūndū ūcio.”

²⁹ Petero na atūmwō acio angī magīcookia atīrī, “Ithuĩ no nginya twathīkīre Ngai gūkīra gwathīkīra andū! ³⁰ Ngai wa maithe maitū nīariūkirie Jesū kuuma kūrī arīa akuū, ūrīa mworagire na ūndū wa kūmwamba mūtī-igūrū. ³¹ Ngai nīamūtūgīririe akīmūiga guoko-inī gwake kwa ūrīo arī Mūthamaki na Mūhonokia nīguo Isiraeli merire na marekerwo mehia. ³² Ithuĩ tūrī aira a maūndū macio, nake Roho Mūtheru, ūrīa Ngai aheete andū arīa mamwathīkagīra-rī, o nake nī mūira.”

³³ Rīrīa maiguire ūguo makīrakara mūno makīenda kūmooraga. ³⁴ No rīrī, Mūfarisai wetagwo Gamalieli, mūrutani wa watho na watītwo nī andū othe akīrūgama Kīama-inī, agīathana atī andū acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akīra Kīama atīrī, “Andū aya a Isiraeli, cūraniai wega ūrīa mūratanya gwīka andū aya. ³⁶ Ihinda rīhītūku mūndū wetagwo Theuda nīeyumīririe agītūuaga atī we nī mūndū ma, na akīgīa na

arūmīrīri ta magana mana. Nīooragirwo, nao arūmīrīri aake othe makīhurunjwo na ūhoro ūcio wothe ūgītuika wa tūhū. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ūrīa woimīte Galili akīyūmīria matukū-inī ma kwīyandīkithia na agītongoria mbūtū ya andū nīguo makararie watho. O nake akīūrāgwo, na arūmīrīri aake othe makīhurunjwo. ³⁸ Nī ūndū ūcio-rī, igūrū rīkoniī ūhoro ūyū ngūmūtaara atīrī, tiganai na andū aya! Marekeei mathiī! Nī ūndū angīkorwo muoroto kana ciiko ciao cumanīte na ūmūndū-rī, ūndū ūcio nīūgūthira. ³⁹ No angīkorwo ūndū ūyū uumanīte na Ngai, mūtingīhota kūgirīrīria andū aya; mūgwīkora mūkīhūūrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magīitīkania na mīario yake. Nao magīita atūmwō matoonye makīmāhūūrithia iboko.* Magīcooka makīmaatha matikaarie thīinī wa rīitwa rīa Jesū, magīcooka makīmārekereria mathiī.

⁴¹ Nao atūmwō makiuma Kīama-inī makenete tondū wa ūrīa maatuītwo aagīrīru a gūconorithio nī ūndū wa Rīitwa rīu.

⁴² Mūthenya o mūthenya, marī hekarū-inī o na marī mīciī-inī, matiigana gūtiga kūrutana na kūhunja ūhoro ūcio mwegā atī Jesū nīwe Kristū.

6

Andū Mūgwanja Gūthuurwo

¹ Na rīrī, matukū-inī macio rīrīa mūigana wa arutwo wongererekaga-rī, Ayahudi amwe

* **5:40** Mūyahudi angīonirwo na mahītia, aatuuagīrwo kūhūūrwo iboko mīrongo itatū na kenda.

arĩa maaciarĩirwo kwa Ayunani nĩmatetirie Ayahudi a Kĩhibirania tondũ atumia ao a ndigwa matiagayagĩrwo irio rĩrĩa ikũgayanwo o mũthenya. ² Nĩ ùndũ ùcio, atümwo acio ikũmi na eerĩ magĩcookanĩrĩria arutwo othe hamwe na makĩmeera atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩire tũtiganĩrie ùtungata wa kiugo kĩa Ngai nĩguo tũtungatage metha-inĩ. ³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, thuurai andũ mũgwanja kuuma gatagatĩ-inĩ kanyu, andũ arĩa moĩkaine atĩ nĩ maiyũrĩtwo nĩ Roho, o na ùũgĩ, na nĩtũkũmehokera wĩra ùcio, ⁴ na ithuĩ tũrũmbũiye ùhoru wa mahooya na ùtungata wa kiugo.”

⁵ Ùndũ ùcio moigire nĩwakenirie gĩkundi kũ gĩothe. Nao magĩthuura Stefano, mũndũ waiyũrĩtwo nĩ wĩtĩkio na Roho Mũtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mũndũ wa kuuma Antiokia ùrĩa wagarũrũkĩte agatuĩka Mũyahudi. ⁶ Makĩneana andũ acio kũrĩ atümwo, nao atümwo makĩmahoera na makĩmaigĩrĩra moko.

⁷ Nĩ ùndũ ùcio kiugo kĩa Ngai gĩkĩhunja. Mũigana wa arutwo kũu Jerusalemu ùkĩongerereka mũno, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩgĩathĩkĩra ùhoru wa wĩtĩkio.

Stefano Kũnyitwo

⁸ Na rĩrĩ, Stefano, mũndũ waiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai na ùhoti, nĩekire morirũ manene na akĩringa ciama gatagatĩ-inĩ ka andũ. ⁹ No rĩrĩ, nĩ kuoimĩrire ngarari kuuma kũrĩ andũ a Thunagogi ya Andũ arĩa Oohore (ta ùrĩa yetagwo), nao nĩ Ayahudi a kuuma Kurene na

Alekisanderia o hamwe na mabūrūri ma Kilikia na Asia. Andū aya makīambīrīria gūkararania na Stefano, ¹⁰ no matingētiiririe ūūgī wake kana Roho ūrīa aaragia nago.

¹¹ Hīndī īyo makīringīrīria andū amwe na hitho moige atīrī, “Nītūiguīte Stefano akīaria ciugo cia kūrūma Musa, o na Ngai.”

¹² Nī ūndū ūcio magītūma okīrīrwo nī andū, na athuuri, na arutani a watho. Makīnyiita Stefano makīmūrehe mbere ya Kīama.

¹³ Magīcooka makīrehe aira a maheeni, arīa maarutire ūira makiuga atīrī, “Mūndū ūyū ndatigithagīria kwaria agīūkagīrīra handū haha hatheru, o na gūūkīrīra watho. ¹⁴ Nīgūkorwo nītūiguīte akiuga atī Jesū ūyū wa Nazarethi nīagatharia handū haha, na agarūre mītugo īrīa Musa aatūtigiire.”

¹⁵ Andū arīa othe maarī Kīama-inī magīkūūrīra Stefano maitho, nao makīona ūthiū wake ūtarīi ta ūthiū wa mūraika.

7

Stefano Kwarīria Kīama

¹ Nake mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīmūūrīa atīrī, “Thitango ici nī cia ma?”

² Nake Stefano agīcookia atīrī, “Ariū a Baba na maithe maitū, ta thikīrīriai! Ngai mwene riiri nīoimīrīire ithe witū Iburahīmu hīndī īrīa aatūūrāga būrūri wa Mesopotamia, atanathīi gūtūūra būrūri wa Harani. ³ Akīmwīra atīrī, “Thaama uume būrūri wanyu na ūtige andū anyu, ūthiī būrūri ūrīa ngaakuonia.’

⁴ “Nĩ ùndũ ùcio Iburahĩmu akiuma bũrũri wa Akalidei agĩthĩ gũtũũra Harani. Thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, Ngai akĩmũruta kuo na agĩũka bũrũri ùyũ mũtũũraga. ⁵ Ndaamũheire igai gũkũ, o na ikinya rĩmwe. No Ngai nĩamwĩrire atĩ we hamwe na njiaro ciake nĩmakegwatĩra bũrũri ùyũ, o na gũtuĩka hĩndĩ ãyo Iburahĩmu ndaarĩ na mwana. ⁶ Ngai eerire Iburahĩmu atĩrĩ: ‘Njiaro ciaku igaatũũra irĩ ng’eni bũrũri ùtarĩ wacio, kũrĩa igaatuuo ngombo na inyariirwo ihinda rĩa mĩaka magana mana.’ ⁷ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, ‘No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igaatungata irĩ ngombo; na thuutha ùcio-rĩ, nũikoima bũrũri ùcio, nacio nũikaahooya irĩ kũndũ gũkũ.’ ⁸ Hĩndĩ ãyo nĩarĩkanĩire na Iburahĩmu kĩrĩkanĩro kĩa ùhoru wa kũrua. Nake Iburahĩmu agĩtuĩka ithe wa Isaaka na akĩmũruithia thikũ ya kanana thuutha wa gũciarwo gwake. Thuutha-inĩ Isaaka agĩtuĩka ithe wa Jakubu, nake Jakubu agĩtuĩka ithe wa athuuri arĩa ikũmi na eerĩ.

⁹ “Na tondũ wa maguuka maitũ kũiguĩra Jusufu ùiru, nĩmamwendirie bũrũri wa Misiri agatuĩke ngombo kuo. No Ngai aarĩ hamwe nake ¹⁰ na akĩmũhonokia mathĩna-inĩ make mothe. Nĩaheire Jusufu ùũgĩ na akĩmũhotithia atuĩke wa kwendeka nĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri; nĩ ùndũ ùcio akĩmũtua wa gwathaga Misiri o na nyũmba yake yothe ya ùthamaki.

¹¹ “Thuutha ùcio gũkĩgĩa ng’aragu bũrũri-inĩ wothe wa Misiri, na Kaanani, na ãkĩrehe gũthĩnĩka kũingĩ mũno, namo maithe maitũ makĩaga irio. ¹² Rĩrĩa Jakubu aiguire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, agĩtũma maithe maitũ kuo

hĩndĩ ya mbere. ¹³ Na rĩrĩa maathiire riita rĩa keerĩ-rĩ, Jusufu akĩmenyithania kũrĩ ariũ a ithe, nake Firaũni akĩmenya ũhoru wa nyũmba ya Jusufu. ¹⁴ Thuutha wa ũguo-rĩ, Jusufu agĩtũmanĩra ithe Jakubu na nyũmba yake yothe moke, nao othe maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja na atano. ¹⁵ Nake Jakubu agĩikũrũka, agĩthiĩ Misiri, kũrĩa we na maithe maitũ maakuĩrĩre. ¹⁶ Mĩrĩ yao nĩyacookirio Shekemu na igĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ĩrĩa Iburahĩmu aagũrĩte na mbeeca kuuma kũrĩ ariũ a Hamori kũu Shekemu.

¹⁷ “Rĩrĩa ihinda rĩakuhĩrĩirie rĩa Ngai kũhingia kũiranĩro gĩake kũrĩ Iburahĩmu-rĩ, mũigana wa andũ aitũ kũu Misiri nĩwongererekete mũno. ¹⁸ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoru wa Jusufu agĩtuĩka wa gũthamaka Misiri. ¹⁹ Agĩka andũ aitũ ũũru mũno na akĩhinyĩrĩria maithe maitũ na ũndũ wa kũmaringĩrĩria na hinya mate tũkenge twao nĩgeetha tũkue.

²⁰ “Ihinda-inĩ rĩu Musa nĩaciarirwo, nake aarĩ mwana mũthaka mũno. Akĩrererwo mũciĩ gwa ithe ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ. ²¹ Rĩrĩa aigirwo njarĩ, mwarĩ wa Firaũni akĩmuoya akĩmũrera ta mwana wake. ²² Musa agĩthomithio na ũũgĩ wothe wa andũ a Misiri na aarĩ na hinya wa mĩario na ciĩko.

²³ “Rĩrĩa Musa aakinyirie mĩaka mĩrongo ĩna-rĩ, agĩtua itua rĩa gũceerera andũ ao a Isiraeli. ²⁴ Nĩonire mũndũ ũmwe wao akĩnyariirwo nĩ mũndũ wa Misiri. Nĩ ũndũ ũcio agĩthiĩ kũmũrĩria na akĩmũrĩhĩria na ũndũ wa kũũraga mũndũ ũcio Mũmisiri. ²⁵ Musa eeciirĩtie atĩ andũ ao nĩmangĩonire atĩ

Ngai nĩamũhũthagĩra nĩgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ũguo. ²⁶ Mũthenya

ũyũ ũngĩ Musa agĩthiĩ agĩkora andũ eerĩ a Isiraeli makĩrũa. Akĩgeria kũmaiguithania akĩmeeraga atĩrĩ, ‘Andũ aya, inyuĩ mũrĩ a ithe ũmwe; nĩ kĩĩ kĩratũma mwende gwĩkana ũũru?’

²⁷ “No mũndũ ũrĩa wekĩte ũcio ũngĩ ũũru agĩikania Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nũũ wagũtuire mwathi na mũtuithania wa maciira maitũ?’

²⁸ Ũrenda kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri ira?’ ²⁹ Rĩrĩa Musa aiguire ũguo akĩũra agĩthiĩ bũrũri wa Midiani, kũrĩa aatũũrire arĩ ta mũgeni na akĩgĩa na ariũ eerĩ.

³⁰ “Na rĩrĩ, mĩaka mĩrongo ĩna yarĩkia gũthira-rĩ, mũraika akiumĩrĩra Musa arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki iria ciakanaga kĩhinga-inĩ kũu werũ-inĩ hakuhĩ na Kĩrĩma gĩa Sinai.

³¹ Rĩrĩa onire ũguo, akĩgega nĩ kĩrĩa onire. Na rĩrĩa aakuhagĩrĩria nĩguo one wega-rĩ, akĩigua mũgambo wa Mwathani ũkiuga atĩrĩ: ³² ‘Niĩ nĩ niĩ Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akĩinaina nĩ gwĩtigĩra na ndaigana kũrora.

³³ “Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ruta iraatũ ciaku, nĩgũkorwo hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru. ³⁴ Ti-itherũ nĩnyonete

kũhinyĩrĩrio kwa andũ akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte gũcaaya kwao, na nĩnjikũrũkĩte thĩ nĩguo ndĩmohorithie. Rũ ũka nĩngũgũtũma ũcooke Misiri.’

³⁵ “Ũyũ nowe Musa ũrĩa maaregete mak-iuga atĩrĩ, ‘Nũũ ũgũtuĩte mwathi witũ na mũtũciirithia?’ Ngai we mwene nĩamũtũmire

atuīke mūnene na mūkūūri wao, na ūndū wa mūraika ūrĩa wamuumĩrĩire kĩhinga-inĩ. ³⁶ Akĩmatongoria makiuma Misiri na agũka morirū na akĩringa ciama arĩ kũu Misiri, o na Iria-inĩ Itune, na ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna kũu werū-inĩ.

³⁷ “Ūyũ nowe Musa ūrĩa werire andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Ngai nĩakamūtūmĩra mūnabii ta nĩ kuuma kūrĩ andũ anyu kĩũmbe.’ ³⁸ We aarĩ kĩũngano-inĩ kũu werū-inĩ, arĩ hamwe na mūraika ūrĩa wamwarĩrie Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, na aarĩ hamwe na maithe maitũ; nake nĩamũkĩrĩire ciugo irĩ muoyo nĩgeetha atũkinyĩrie.

³⁹ “No rĩrĩ, maithe maitũ nĩmaregire kũmwathĩkĩra. Handũ ha ūguo-rĩ, o makĩmũrega, na thĩinĩ wa ngoro ciao makĩirĩrĩria gũcoka Misiri. ⁴⁰ Nao makĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtūtongoragia. Nĩgũkorwo mũndũ ūyũ ūgwĩtwo Musa, ūrĩa watūtongoririe tũkiuma bũrũri wa Misiri, tũtiũ ūrĩa onete!’ ⁴¹ Hĩndĩ ĩyo nĩguo maathondekire mũhianano watariĩ ta njaũ. Makĩũrutĩra magongona, na makĩgĩa na hĩndĩ ya gũkũngũra kĩrĩa maathondekete na moko mao. ⁴² No Ngai akĩmahutatĩra, na akĩmarekereria mahooyage ciũmbe cia igũrũ. Ūhorō ūyũ ūtwaranĩte na ūrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa anabii, atĩrĩ:

“ Nĩmwandutĩire magongona na maruta mĩaka mĩrongo ĩna kũu werū-inĩ, inyũĩ nyũmba ya Isiraeli?

⁴³ Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa Moleku,

na njata ya ngai yanyu ĩrĩa ĩtagwo Refani,
mĩhianano ĩrĩa mwathondekire ya
kũhooyaga.

Tondũ ũcio, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo'
kũhĩtũka Babuloni.

⁴⁴ “Maithe maitũ maarĩ na hema ĩrĩa
yetagwo gĩikaro kĩa Ūira kũu werũ-inĩ.
Nayo yathondeketwo o ta ũrĩa Ngai eerite
Musa, kũringana na mũhianĩre ũrĩa onete.

⁴⁵ Maarĩkia kwamũkĩra hema-rĩ, maithe maitũ,
matongoretio nĩ Joshua magĩũka nayo rĩrĩa
menyiitĩire bũrũri kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ irĩa Ngai
aarutũrũrire ciehere mbere yao. Nayo ĩgĩtũura
kũu bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ya Daudi, ⁴⁶ ũrĩa
wakenire nĩ gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai, na akĩhooya
etikĩrio aakĩre Ngai wa Jakubu gĩikaro. ⁴⁷ No
Solomoni nĩwe wamwakĩire nyũmba.

⁴⁸ “No rĩrĩ, Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ndaikaraga
nyũmba ciakitwo nĩ andũ. O ta ũrĩa mũnabii
oigĩte atĩrĩ:

⁴⁹ “ ‘Igũrũ nĩkuo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩ gaturwa ka makinya makwa.

Ūngĩkĩnjakĩra nyũmba ya mũthemba ũrĩkũ?

Ūguo nĩguo Mwathani ekũũria.

Kana kihurũko gĩakwa kĩngĩkorwo kũ?

⁵⁰ Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici
ciothe?’

⁵¹ “Inyuĩ andũ aya aremi, o inyuĩ mũtarĩ aruu
ngoro na matũ! Inyuĩ mũtariĩ o ta maithe
manyu: Inyuĩ mũtũũraga mũreganĩte na Roho
Mũtheru! ⁵² Nĩ kũrĩ mũnabii ũtaanyariirwo
nĩ maithe manyu? Mooragire o na andũ
arĩa maarathire ũhoru wa gũũka kwa Ūrĩa

Mũthingu. Na rĩu nĩmũmũkũnyaniĩre na mũkamũũraga; ⁵³ o inyuĩ mwamũkĩrĩre watho ũrĩa waathanirwo kũgerera araike no mũkĩaga kũwathĩkĩra.”

Stefano Kũhũũrwo na Mahiga

⁵⁴ Rĩrĩa maiguire maũndũ macio-rĩ, makĩrakara mũno, na makĩmũhagaranĩria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, Agĩcũthĩrĩria igũrũ akĩona riiri wa Ngai, na Jesũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga atĩrĩ, “Onei, nĩndĩrona igũrũ rĩhingũkĩte nake Mũrũ wa Mũndũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai.”

⁵⁷ Maigua ũguo makĩhumbĩra matũ mao, makĩhanyũka harĩ we makiugagĩrĩria na mũgambo mũnene. ⁵⁸ makĩmũkururia, makĩmumia nja ya itũũra, na makĩambĩrĩria kũmũhũũra na mahiga nyuguto. Nao, aira makĩga nguogiao magũrũ-inĩ ma mwanake wetagwo Saũlũ.

⁵⁹ Rĩrĩa maamũhũũraga na mahiga nyuguto, Stefano nĩahooire Ngai, akiuga atĩrĩ, “Mwathani Jesũ, amũkĩra roho wakwa.” ⁶⁰ Agĩcooka agĩturia ndu, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndũkamoorie rĩhĩa rĩrĩ.” Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩkoma.

8

¹ Nake Saũlũ aarĩ ho, na agĩtĩkĩra atĩ ooragwo.

Kanitha Kũnyariirwo na Kũhurunjwo

Mũthenya ũcio kanitha ũkĩnyariirwo mũno kũu Jerusalemu, nao andũ othe o tiga

atũmwwo makĩhurunjũkĩra Judea na Samaria. ² Andũ etigĩri Ngai magĩthika Stefano na makĩmũcakaĩra mũno. ³ No Saũlũ akĩambĩrĩria kwananga kanitha. Aathiiaga nyũmba o nyũmba, akĩrutũrũraga arũme na andũ-a-nja, akĩmaikagia njeera.

Filipu arĩ Bũrũri wa Samaria

⁴ Nao andũ arĩa maahurunjĩtwo nĩmahunjirie kiugo kĩa Ngai o kũrĩa guothe maathiiaga. ⁵ Filipu agĩikũrũka agĩthiĩ itũũra rĩarĩ Samaria, akĩhunjia ũhoru wa Kristũ kuo. ⁶ Rĩrĩa ikundi cia andũ ciaiguire Filipu na ikĩona ciamia iria aaringaga, othe magĩthikĩrĩria ũrĩa oigaga. ⁷ Ngoma thũku nĩcioimaga andũ aingĩ igĩkayũrũrũkaga, na andũ aingĩ maarũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, na andũ arĩa maarĩ onju makĩhonio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na gĩkeno kĩnene itũũra-inĩ rĩu.

Simoni ũrĩa warĩ Mũragũri

⁹ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ na mũndũ wetagwo Simoni, nake nĩaragũrĩte kwa ihinda na akagegia andũ othe a Samaria. Nake nĩetĩĩaga na ageetua atĩ aarĩ mũndũ mũnene mũno, ¹⁰ nao andũ othe, arĩa anini na arĩa anene, makamũthikagĩrĩria na makoiga na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩwe hinya wa ũngai ũrĩa ũĩkaine ta Hinya Mũnene.” ¹¹ Maatũũrĩte mamuumaga thuutha tondũ nĩamagegetie hĩndĩ ndaaya na ũragũri wake. ¹² No rĩrĩa meetĩkirie Filipu akĩhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai na wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ-rĩ, makĩbatithio, arũme

o hamwe na andũ-a-nja. ¹³ Simoni we mwene agĩtĩkia na akĩbatithio. Nake akĩrũmĩrĩra Filipu kũrĩa guothe aathiiaga, agegetio nĩ imenyithia cia hinya na ciama iria onaga.

¹⁴ Rĩrĩa atümwo arĩa maarĩ kũu Jerusalemu maiguire atĩ andũ a Samaria nĩmetĩkĩrĩte ki-ugo kĩa Ngai-rĩ, makĩmatũmĩra Petero na Johana. ¹⁵ Nao maakinya kuo, makĩmahoera nĩguo maamũkĩre Roho Mũtheru, ¹⁶ tondũ nginya hĩndĩ ñyo Roho Mũtheru ndaakoretwo aikũrũkĩire mündũ o na ùmwe wao; tiga o kũbatithio maabatithĩtio thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ. ¹⁷ Hĩndĩ ñyo Petero na Johana makĩmaigĩrĩra moko, nao makĩamũkĩra Roho Mũtheru.

¹⁸ Rĩrĩa Simoni onire atĩ Roho aaheanagwo na ùndũ wa kũigĩrĩrwo moko nĩ atümwo-rĩ, akĩenda amahe mbeeca, ¹⁹ akiuga atĩrĩ, “Heei ũhoti ũyũ o na nĩ nĩgeetha ũrĩa wothe ndaigĩrĩra moko makwa akaamũkĩra Roho Mũtheru.”

²⁰ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbeeca ciaku irothiranĩra hamwe nawe, nĩgũkorwo wĩciirĩtie no ũgũre kĩheo kĩa Ngai na mbeeca. ²¹ Wee ndũrĩ na handũ, o na ndũrĩ na igai ũtungata-inĩ ũyũ, tondũ ngoro yaku ti njagĩrĩru mbere ya Ngai. ²² Wĩrire waganu ũyũ na ũhooe Mwathani. Hihi nĩegũkũrekeria nĩ ùndũ wa gũkorwo na rĩciiria ta rĩu ngoro-inĩ yaku. ²³ Nĩgũkorwo nguona ũiyũrĩtwo nĩ marũrũ na ũgatuĩka ngombo ya mehia.”

²⁴ Hĩndĩ ñyo Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hoo-erai harĩ Mwathani nĩgeetha ndikae gũkorwo nĩ

ündũ o na ũmwe wa macio mwagweta.”

²⁵ Rĩrĩa maarĩkirie kũheana ũira na kũhunjia kiugo kĩa Mwathani-rĩ, Petero na Johana magĩcookoka Jerusalemu, o makĩhunjagia Ũhororĩa-Mwega tũtũura-inĩ tũingĩ twa Samaria.

Filipu na Mũhabashi

²⁶ Na rĩrĩ, mũraika wa Mwathani akĩira Filipu atĩrĩ, “Thiĩ werekeire gũthini, ũkinye njĩra-inĩ, njĩra irĩa ya werũ-inĩ, irĩa iikũrũkite kuuma Jerusalemu igathiĩ nginya Gaza.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, na arĩ njĩra-inĩ agĩcemanía na Mũhabashi warĩ mũhakũre, mũndũ mũnene warĩ igweta ũrĩa warũgamĩrĩire kĩgĩĩna gĩa Kandake, mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Ahabashi.* Mũndũ ũyũ aathiĩte Jerusalemu kũhooya Ngai; ²⁸ na arĩ njĩra-inĩ akĩnũka, aaikarĩte ngaari-inĩ yake ya mbarathi agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii. ²⁹ Roho akĩira Filipu atĩrĩ, “Thiĩ ngaari-inĩ iirĩa ya mbarathi ũikare hakuhĩ nayo.”

³⁰ Hĩndĩ iyo Filipu akĩhanyũka nginya ngaari-inĩ iyo ya mbarathi, akĩigua mũndũ ũcio agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũrataũkĩrwo nĩ ũhororĩa ũcio ũrathoma?”

³¹ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ingĩtaũkĩrwo atĩa, tiga hagĩire mũndũ wa kũndaarĩria?” Nĩ ũndũ ũcio akĩira Filipu ahaice ngaari iyo ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mũndũ ũcio warĩ mũhakũre aathomaga gacunjĩ gaka ka Maandĩko:
“Aatwarirwo o ta ng’onda gĩthĩnjĩro-inĩ,

* **8:27** Ũmũthĩ bũrũri ũcio ũikaine ta Nubia, kana Sudani ya Rũgongo.

na o ta ũrĩa gatũrũme gakeraga ki karĩ mbere
ya mündũ ũrĩa ũrakenja guoya,
nogu o nake ataatumũrire kanua gake.

³³ Nĩaconorithirio na ndaigana gũtuĩrwo ciira na
kĩhooto.

Nũũ ũngĩaria ũhoru wa njiaro ciake?
Nĩgũkorwo muoyo wake nĩwehererio
ũkiuma gũkũ thĩ.”

³⁴ Mündũ ũcio mũhakũre akĩũria Filipu atĩrĩ,
“Ndagũthaitha, ta njĩra atĩrĩ, mũnabii araaria
ũhoru wa ũ, nĩ ũhoru wake we mwene kana
nĩ ũhoru wa mündũ ũngĩ?” ³⁵ Hĩndĩ ĩyo Fil-
ipu akĩrutia ũhoru hau, akĩmũhe Ũhoru-ũrĩa-
Mwega ũkonii Jesũ.

³⁶ Na marĩ njĩra-inĩ magĩthiĩ-rĩ, magĩkinya
handũ haarĩ na maaĩ, nake mündũ ũcio warĩ
mũhakũre akĩmwira atĩrĩ, “Ta rora, maaĩ nĩmo
maya. Nĩ kĩ kĩngĩgiria mbatithio?” ³⁷ (Nake
Filipu akiuga atĩrĩ, “Ũngĩtĩkia na ngoro yaku
yothe, no ũbatithio.” Nake agĩcookia atĩrĩ,
“Nĩnjĩtĩkĩtie atĩ Jesũ Kristũ nĩwe Mũrũ wa
Ngai.” ³⁸ Nake agĩathana ngaari ĩyo ya
mbarathi ĩrũgame. Hĩndĩ ĩyo Filipu na mündũ
ũcio mũhakũre magĩkũrũka, magĩtoonya maaĩ-
inĩ, nake Filipu akĩmũbatithia. ³⁹ Na rĩrĩa
moimĩrire maaĩ-inĩ, Roho wa Mwathani o rĩmwe
akĩoya Filipu, akĩmweheria, nake mündũ ũcio
mũhakũre akĩaga kũmuona rĩngĩ, no agĩthiĩ
na mbere na rũgendo akenete. ⁴⁰ No Fil-
ipu nĩonekanire Azota, na agĩthiĩ akĩhunjagia
Ũhoru-ũrĩa-Mwega matũũra-inĩ mothe nginya
agĩkinya Kaisarea.

9

Saülü Kūgarūrūka

¹ Ihinda-inĩ o rĩu Saülü no eehĩtagĩra kũũraga arutwo a Mwathani. Agĩthiĩ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, ² na akĩmũhooya marũa athiĩ namo thunagogi-inĩ iria ciarĩ Dameski, nĩgeetha angĩkora andũ a Njĩra ĩyo kuo, marĩ arũme kana andũ-a-nja, amanyiite amatware Jerusalemu marĩ ohe. ³ Naarĩ rũgendo-inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o rĩmwe ũtheri ũkiuma na igũrũ, ũkĩmwarĩra mĩena yothe. ⁴ Akĩgũa thĩ, na akĩigua mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Saülü, Saülü, ũũnyariiraga nĩkĩ?”

⁵ Saülü akĩũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ, Mwathani?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. ⁶ No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩrĩ inene, na nĩũkwĩrwo ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁷ Nao andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saülü makĩrũgama hau maagĩte ũrĩa mangiuga; o nĩmaiguire mũgambo no matiigana kuona mũndũ o na ũrĩkũ. ⁸ Nake Saülü agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩrĩa aahingũririe maitho ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita guoko makĩmũtwara Dameski. ⁹ Ihinda rĩa matukũ matatũ aarĩ mũtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩaga kana akanyua.

¹⁰ Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mũrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ũyũ Mwathani.”

¹¹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ kwa Judasi o kũu njĩra ĩrĩa ĩtagwo Nũngarũ,

ũrie mündũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. ¹² Nĩonete mündũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũigĩrĩra moko, nĩguo acooke kuona.”

¹³ Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjiguĩte ũhoru mũingĩ ũkonĩĩ mündũ ũcio, na maũndũ maingĩ mooru marĩa aaneka andũ aku arĩa aamũre kũũrĩa Jerusalemu. ¹⁴ Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyiite andũ arĩa othe makayagĩra rĩitwa rĩaku.”

¹⁵ No Mwathani akĩĩra Anania atĩrĩ, “Thĩĩ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩrĩa ndĩthuurĩire gĩa gũtwara ũhoru wa rĩitwa rĩakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Nĩngũmuonia ũrĩa arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Anania agĩthĩĩ na agĩtoonya nyũmba ĩyo. Akĩigĩrĩra Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũrĩa ũrakuumĩrĩire ũrĩ njĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũiyũrio na Roho Mũtheru.” ¹⁸ O hĩndĩ ĩyo, tũnyamũ twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, ¹⁹ na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saũlũ agĩikara mĩthenya ĩigana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. ²⁰ Na hĩndĩ ĩyo akĩambĩrĩria kũhunja thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. ²¹ Andũ othe arĩa maamũiguire

makĩgega makĩũria atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩtie andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩitwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyiite amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?”

²² Nowe Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegia Ayahudi arĩa maatũũrĩte kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

²³ Thuutha wa mĩthenya mĩngĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, ²⁴ no Saũlũ akĩmenya mũbango ũrĩa maarĩ naguo. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. ²⁵ No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo, no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietĩkagia atĩ kũna aarĩ mũrutwo. ²⁷ No Baranaba akĩmuoya akĩmũtwara kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũrĩa Saũlũ oonire Mwathani arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũrĩa Mwathani aamwarĩirie, na ũrĩa aahunjirie kũu Dameski thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩikara na atũmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na ũcamba thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. ²⁹ Ningĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciariirwo kwa Ayunani, no nao makageria ũrĩa mangĩmũũraga. ³⁰ Rĩrĩa ariũ na aarĩ a Ithe witũ maamenyire ũguo, makĩmuoya,

makĩmũikũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

³¹ Hĩndĩ ãyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ũgĩkenera ihinda rĩa thayũ. Nĩwongereirwo hinya; na ũkĩũmĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, na ũkĩongererwo andũ, nao magĩtũra metigĩrite Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rĩrĩ, rĩrĩa Petero aaceeraga kũndũ na kũndũ bũrũri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ arĩa aamũre a kũu Lida. ³³ Arĩ kũu agĩkora mũndũ wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, na aatũũrite akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mĩaka ĩnana. ³⁴ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ainea, Jesũ Kristũ nĩakũhonia. Ũkĩra ũkũnje kĩbarĩ gĩaku.” O hĩndĩ ãyo Ainea akĩrũgama. ³⁵ Andũ othe arĩa maatũũraga Lida na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.

³⁶ Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo rĩitwa rĩu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrite ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩni. ³⁷ O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, nagu mwĩrĩ wake ũgĩthambio, ũkĩigwo nyũmba ya igũrũ.* ³⁸ Lida kwarĩ hakuhĩ na Jopa; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa arutwo maaiguire atĩ Petero aarĩ kũu Lida, magĩtũma andũ eerĩ makamũringĩrĩrie mamwĩre atĩrĩ, “Twagũthaitha ũka narua!”

³⁹ Nake Petero agĩthĩ hamwe nao, na aakinya agĩtwarwo nyũmba ya igũrũ. Atumia othe

* **9:37** Warĩ mũtugo wa Ayahudi na Ayunani gũthambia mwĩrĩ wa mũndũ aakua, kũuhaarĩria gũthikwo.

a ndigwa makĩrũgama, makĩmũthiũrũrũkĩria makĩrĩraga, na makĩmuonagia kanjũ na nguɔ ingĩ iria Dorokasi aatumĩte rĩrĩa aarĩ nao.

⁴⁰ Nake Petero akĩmeera othe moime nja ya nyũmba; agĩcooka agĩturia maru akĩhooya Ngai. Agĩcooka akĩgarũrũkĩra mũtumia ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tabitha, ũkĩra,” nake Tabitha akĩhingũra maitho, na oona Petero, agĩtiira. ⁴¹ Nake Petero akĩmũnyiita guoko, akĩmũrũgama. Agĩcooka agĩita andũ arĩa meetĩkitie, na atumia acio a ndigwa, akĩmũneana kũrĩ o arĩ muoyo. ⁴² Naguo ũhoro ũcio ũkĩmenyeka Jopa guothe, nao andũ aingĩ magĩtĩkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agĩikara Jopa mũthenya mũingĩ kwa mũndũ wetagwo Simoni, ũrĩa warĩ mũtanduki wa njũũa.†

10

Korinelio Gũtũmanĩra Petero

¹ Na rĩrĩ, kũu Kaisarea nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Korinelio, ũrĩa warĩ mũnene-wa-thigari-gana rĩmwe cia mbũtũ ĩrĩa yoĩkaine ta Mbũtũ ya Italia. ² Mũndũ ũcio na andũ othe a nyũmba yake nĩmeyamũrĩire Ngai na makamwĩtigagĩra; nake nĩaheanaga indo ciake na ũtaana kũrĩ andũ arĩa maarĩ abatari na nĩahooyaga Ngai kaingĩ. ³ Mũthenya ũmwe ta thaa kenda cia mũaraho-rĩ, akĩona kĩoneki. Akĩona mũraika wa Ngai wega, ũrĩa wokire harĩ we na akĩmwĩra atĩrĩ, “Korinelio!”

† **9:43** Tene andũ meetanagio na wĩra ũrĩa maarutaga nĩgeetha makamenyeka o na ihenya.

⁴ Korinelio akīmūrora aiyūrītwo nī guoya, akīūra atīrī, “Nī kī Mwathani?”

Nake mūraika akīmūcookeria atīrī, “Ma-hooya maku na indo iria ūheete andū arīa athūni nīkinyīte igūrū kūrī Ngai rīrī iruta rīa kūrīkanwo. ⁵ Na rīrī, tūma andū mathī Jopa magūire mūdū wītagwo Simoni, na nowe wītagwo Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ūria mūtanduki wa njūa, o ūrīa nyūmba yake īrī rūtere-inī rwa iria.”

⁷ Rīrīa mūraika ūcio wamwarīrie aathiire, Korinelio agūita ndungata ciake igīrī na mūthigari ūmwe weamūrīire Ngai, na aarī ūmwe wa andū arīa maamūtungatagīra. ⁸ Akīmeera ūrīa wothe kwahanīte agīcooka akīmatūma Jopa.

Kīoneki gīa Petero

⁹ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīire ta thaa thita cia mūthenya marī njīra-inī makuhīrīrie itūūra rīu-rī, Petero akīhaica nyūmba-igūrū nīgeetha akahoe Ngai. ¹⁰ Nake akīgua aahūta na akībatario nī kīndū gīa kūrīa, na rīrīa irio ciarugagwo-rī, akīgocerera. ¹¹ Nake akīona igūrū rīhingūrītwo na kīndū gītariī ta gītama kīnene gīkīharūrūkio thī kīnyiitītwo mīthia īna. ¹² Nakīo kīarī na nyamū cia mīthemba yothe ya iria irī magūrū mana, o na nyamū iria itaambaga thī, o na nyoni cia rīera-inī. ¹³ Hīndī īyo mūgambo ūkīmwīra atīrī, “Petero, ūkīra. Thīnja na ūrīe.”

¹⁴ Petero agīcookia atīrī, “Aca, Mwathani! Ndirī ndarīa kīndū gītariī kīamūre, kana kīndū kīrī thaahu.”

15 Mūgambo ūkīmwarīria riita rīa keerī ūkīmwīra atīrī, “Ndūkanoige kīndū o na kīrīkū kīrīa Ngai atheretie atī ti kīamūre.”

16 Ūndū ūyū wekīkire maita matatū, na o rīmwe gītama kīu gīgīcookio na igūrū.

17 Na rīrīa Petero eeyūragia gītūmi gīa kīoneki kīu oonete-rī, andū arīa maatūmītwo nī Korinelio makīona harīa nyūmba ya Simoni yarī, na makīrūgama hau kīhingo-inī. 18 Magītana, makīūria kana Simoni ūrīa wītagwo Petero aaikaraga kīu.

19 Na rīrīa Petero eeciiragia ūhorō wa kīoneki kīu, Roho akīmwīra atīrī, “Simoni, harī na andū atatū maragūcaria. 20 Nī ūndū ūcio, ūkīra ūikūrūke, ūthīi nao na ndūkagīe na nganja nīgūkorwo nī niī ndīmatūmīte.”

21 Petero agīkūrūka, akīra andū acio atīrī, “Nī niī mūdū ūcio mūracara. Mūūkīte nīkī?”

22 Nao andū acio magīcookia atīrī, “Tuumīte gwa Korinelio, ūrīa mūnene-wa-thigari-igana rīmwe. Nī mūdū mūthingu na mwītīgīri-Ngai, na nīatītūwo nī Ayahudi othe. Mūraika mūtheru aramwīrire atūmane ūthīi gwake mūciī nīgeetha aigue ūrīa ūrenda kuuga.” 23 Hīndī īyo Petero akīra andū acio matoonye nyūmba matuīke ageni aake.

Petero Gūthīi gwa Korinelio

Mūthenya ūyū ūngī warūmīrīire Petero agīthīi nao, na ariū a Ithe witū amwe kuuma Jopa magīthīi nake. 24 Naguo mūthenya ūcio ūngī warūmīrīire magīkinya Kaisarea. Korinelio agīkorwo ametereire na eetīte andū a nyūmba

yake na arata a hakuhi. ²⁵ Na rīrīa Petero aatoonyaga nyūmba, Korinelio akīmūtūnga na akīgūithia magūrū-inī make amwīnyiihīrie. ²⁶ No Petero akīmūūkīria, akīmwīra atīrī, “Rūgama, niī ndī o mūdū o na niī.”

²⁷ O makīaragia-rī, Petero agītoonya thīinī na agīkora gīkundi kīnene kīa andū. ²⁸ Akīmeera atīrī: “Inyuī nīmūūi wega atī Mūyahudi ndetīkīrītio nī watho kūgwatanīra na mūdū wa Ndūrīrī o na kana kūmūceerera. No Ngai nīanyonetie atī ndiagīrīrwo nī kuuga atī mūdū o na ūrīkū ti mwamūre kana atī arī na thaahu. ²⁹ Nī ūndū ūcio rīrīa ndīratūmanīrwo, ndīrokire itegūkararia. Njītīkīria ngūūrie kīrīa kīratūmire ūndūmanīre?”

³⁰ Nake Korinelio akīmūcookeria atīrī: “Matukū mana mahītūku, ndaarī thīinī wa nyūmba yakwa ngīhooya ithaa-inī ta rīrī rīa thaa kenda cia mīaraho. Mūdū warī na nguo ciahenagia akīrūgama o rīmwe mbere yakwa, ³¹ akīnjīra atīrī, ‘Korinelio, Ngai nīaiguīte mahooya maku, na nīaririkanīte iheo ciaku iria wanahe athīni. ³² Nī ūndū ūcio tūmana Jopa wītīrwo Simoni ūrīa wītagwo Petero, nake nī mūgeni gwa Simoni ūrīa mūtanduki wa njūūa, ūrīa ūikaraga rūtere-inī rwa iria.’ ³³ Nī ūndū ūcio nīndagūtūmanīre o hīndī iyo, na nī weka wega nī ūndū wa gūka. Rīu ithuī ithuothe tūrī haha mbere ya Ngai nīgeetha tūthikīrīrie ūrīa wothe Mwathani agwathīte ūtwīre.”

³⁴ Nake Petero akīambīrīria kwaria, akiuga atīrī: “Rīu nīndamenya kūna ūrīa arī ma atī Ngai ndarī mūthutūkanio. ³⁵ no atī nīetīkagīra andū kuuma ndūrīrī-inī ciothe arīa

mamwītigagĩra na mageeka ũrĩa kwagĩrĩire. ³⁶ Inyuĩ nĩmũũĩ ndũmĩrĩri ĩrĩa Ngai aatũmĩire andũ a Isiraeli, akĩaria ũhoro mwega wa thayũ na ũndũ wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Mwathani wa andũ othe. ³⁷ Inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa gwekĩkire kũu Judea guothe, kwambĩrĩria Galili thuutha wa ũbatithio ũrĩa Johana aahunjagia, ³⁸ ũrĩa Ngai aaitĩrĩire Jesũ wa Nazarethi Roho Mũtheru o na hinya, na ũrĩa aathiiaga agĩkaga wega na akĩhonagia andũ arĩa maahatĩrĩirio nĩ hinya wa mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake.

³⁹ “Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩinĩ wa bũrũri wa Ayahudi o na Jerusalemu. Nĩmamũũragire na njĩra ya kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ⁴⁰ No mũthenya wa gatatũ Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ na agĩtũma onekane kũrĩ andũ. ⁴¹ We ndonirwo nĩ andũ othe, o tiga aira arĩa Ngai aathu-urĩte: akĩonwo nĩ ithuĩ, o ithuĩ twarĩianĩire na tũkĩnyuuanĩra nake aarĩkia kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ⁴² Nĩatwathire tũhunjĩrie andũ na tũrute ũira atĩ we nĩ we Ngai aamũrĩre atuĩke mũtuanĩri-ciira wa andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁴³ Anabii othe nĩmaheanaga ũira wa ũhoro wake atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũkaamwĩtikia nĩakamũkĩra ũrekeri wa mehia na ũndũ wa rĩitwa rĩake.”

⁴⁴ Na Petero o akĩaragia ciugo icio-rĩ, Roho Mũtheru agĩkũrũkĩra andũ arĩa othe maiguire ndũmĩrĩri ĩyo. ⁴⁵ Nao andũ arĩa meetĩkĩtie, a thiritũ ya arĩa maruaga, arĩa mokĩte na Petero makĩgega mona atĩ kĩheo kĩa Roho Mũtheru nĩgĩaitĩrĩirio andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao.

⁴⁶ Nĩgũkorwo nĩmamaiguire makĩaria na thiomĩ makĩgoocaga Ngai.

Hĩndĩ ĩyo Petero akĩũria atĩrĩ, ⁴⁷ “Harĩ mũndũ ũngĩgiria andũ aya mabatithio na maaĩ? Andũ aya nĩmamũkĩra Roho Mũtheru o ta ithuĩ.” ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩathana mabatithio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ. Magĩcooka makĩũria Petero aikaranie nao ihinda rĩa mĩthenya mĩnini.

11

Petero Gũtaarĩria Gĩtũmi gĩa Cũko Ciake

¹ Na rĩrĩ, atũmwo, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ Judea guothe makĩigua atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiugo kĩa Ngai. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Petero aambatire agĩthĩĩ Jerusalemu, andũ arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya arĩa maruaga makĩmũrũithia ³ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwatoonyire nyũmba ya andũ arĩa mataruaga, na ũkĩrĩanĩra nao.”

⁴ Nowe Petero akĩambĩrĩria kũmataarĩria maũndũ mothe wega o ta ũrĩa meekĩkĩte, akĩmeera atĩrĩ: ⁵ “Ndaarĩ itũũra-inĩ rĩa Jopa ngĩhooya Ngai, na rĩrĩa ndaagoocereire-rĩ, ngĩona kĩoneki. Ngĩona kĩndũ gĩatariĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio kuuma igũrũ na mĩthia yakĩo ĩna, na gĩgĩkũrũka o harĩa ndaarĩ. ⁶ Ndaacũthĩrĩria thĩinĩ wakĩo ngĩona nyamũ cia thĩ iria irĩ magũrũ mana, na nyamũ cia gĩthaka, na nyamũ iria itambaga thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ. ⁷ Ngĩcooka ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Petero, ũkĩra. Thĩnja, na ũrĩe!’

8 “Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, Mwathani! Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre kana kĩrĩ thaahu kĩrĩ gĩatoonya kanua gakwa.’

9 “Naguo mũgambo ũcio ũkĩaria riita rĩa keerĩ kuuma igũrũ ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.’ 10 Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, nakĩo gĩtama kũu gĩkĩguucio na igũrũ.

11 “O hĩndĩ ĩyo andũ atatũ arĩa maatũmĩtwo kũrĩ niĩ kuuma Kaisarea magĩkinya nyũmba-inĩ ĩrĩa ndaikaraga. 12 Nake Roho akĩnjĩra thiĩ nao na ndikagĩe na ngaanja. Nao ariũ a Ithe witũ aya atandatũ tũgĩthiĩ nao na tũgĩtoonya nyũmba ya mũndũ ũcio. 13 Nake agĩtwĩra ũrĩa oimĩrĩrwo nĩ mũraika arĩ gwake nyũmba, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Tũmana Jopa witĩrwo Simoni ũrĩa witagwo Petero. 14 Nĩegũkũrehera ndũmĩrĩri ĩrĩa ĩgũtũma wee na nyũmba yaku yothe mũhonoke.’

15 “Na rĩrĩa ndaambĩrĩrie kwaria-rĩ, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra o ta ũrĩa aatũikũrũkĩire hĩndĩ ya mbere. 16 Hĩndĩ ĩyo ngĩririkana ũrĩa Mwathani oigĩte atĩrĩ, ‘Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũkaabatithio na Roho Mũtheru.’ 17 Angĩkorwo Ngai nĩamaheire kĩheo o kĩrĩa aatũheire ithuĩ andũ arĩa twetĩkirie Mwathani Jesũ Kristũ-rĩ, niĩ ndaarĩ ũũ nĩguo ndĩciirie atĩ no ngararie Ngai?”

18 Rĩrĩa maaigũire ũguo, magĩtiga ngarari na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Gwakorwo nĩ ũguo-rĩ, Ngai nĩakinyĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao ũhoro wa kwĩrira nĩguo magĩe na muoyo.”

19 Na rĩrĩ, andũ arĩa maahurunjũkire nĩ ũndũ wa kũnyariirwo thuutha wa kũũragwo gwa Stefano magĩthiĩ o nginya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagĩria andũ angĩ ũhoru tiga o Ayahudi oiki. 20 O na kũrĩ o ũguo, andũ amwe ao, arĩa moimĩte Kuporo, na Kurene, magĩthiĩ Antiokia na makĩambĩrĩria kwarĩria Ayunani o nao, makĩmahunjĩria ũhoru mwega ũkonii Mwathani Jesũ. 21 Guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nao; na andũ aingĩ magĩtĩkia makĩgarũrũkĩra Mwathani.

22 Nayo ngumo ya maũndũ macio igĩkinyĩra andũ a kanitha ũrĩa warĩ kũu Jerusalemu; nao magĩtũma Baranaba athiĩ Antiokia. 23 Rĩrĩa aakinyire na akĩona ũira wa wega wa Ngai, agĩkena na akĩmomĩrĩria marĩ othe, atĩ maikarage maathĩkĩre Mwathani na ngoro ciao ciothe. 24 Baranaba aarĩ mũndũ mwega waiyũritwo nĩ Roho Mũtheru na warĩ na wĩtĩkio, nao andũ aingĩ magĩtĩkia Mwathani.

25 Nake Baranaba agĩthiĩ Tariso gũcaria Saũlũ, 26 na rĩrĩa aamuonire akĩmũrehe Antiokia. Nĩ ũndũ ũcio kwa ihinda rĩa mwaka ũmwe Baranaba na Saũlũ makĩgomana na kanitha na makĩruta andũ aingĩ. Kũu Antiokia nĩkuo arutwo meetirwo Akristiano riita rĩa mbere.

27 Ihinda-inĩ rĩu anabii amwe magĩkũrũka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. 28 Ũmwe wao wetagwo Agabo akĩrũgama, na nĩ ũndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru, akĩratha atĩ nĩ gũkũgĩa ng'aragu nene Roma guothe. (Ũndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya wathani wa Kilaudio.)

29 Nao arutwo, magĩciiria kũheana ũteithio nĩ

ündũ wa ariũ a Ithe witũ arĩa maatũũraga kũu Judea, o ta ũrĩa mũndũ aahotithĩtio. ³⁰ Nĩmekire ũndũ ũcio, makĩnengera Baranaba na Saũlũ iheo ciao matwarĩre athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kĩama

¹ Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩu nĩguo Mũthamaki Herode aanyitire andũ amwe a kanitha, arĩ na muoroto wa kũmanyariira. ² Akĩũragithia Jakubu, mũrũ wa nyina na Johana na rũhiũ rwa njora. ³ Na rĩrĩa oonire ũhoru ũcio nĩwakenia Ayahudi-rĩ, akĩnyitithia Petero o nake. Ũndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ītarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũimbia. ⁴ Aarĩkia kũmũnyitithia, akĩmũikia njeera akĩmũneana arangĩrwo nĩ ikundi inya cia thigari, o gĩkundi kĩrĩ gĩa thigari inya. Herode eendaga amũrehe mbere ya mũingĩ thuutha wa Gĩathĩ gĩa Bathaka.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Petero akĩhingĩrwo njeera, no kanitha nĩwahooyaga Ngai ũtegũtigithĩria nĩ ũndũ wake.

⁶ Na ũtukũ ũrĩa Herode aarokaga kũmũtwara agaciirithio, Petero aakomete gatagatĩ ga thigari igĩrĩ, ohetwo na mũnyororo ĩrĩ, nacio thigari igĩrĩ ikarũgama kĩhingo-inĩ irangĩrĩte.

⁷ Na rĩrĩ, o rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩmũmĩrĩra naguo ũtheri ũkĩara kanyũmba kau aarĩ. Mũraika ũcio akĩringaringa Petero mwena na akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra narua!” Nayo mũnyororo ĩrĩa oohetwo nayo moko ĩkĩgũa thĩ.

⁸ Mūraika ūcio agĩcooka akīmwīra atīrī, “Wīhumbe nguo ciaku na wīkīre iraatū.” Nake Petero agīka o ūguo. Mūraika ūcio akīmwīra atīrī, “Wīhotore nguo yaku na ūnūmīrīre.”

⁹ Petero akīmūrūmīrīra, makiama nja ya njeera, no ndaamenyaga atī ūndū ūcio mūraika eekaga warī ūndū wa ma; eeciiragia atī nī kīoneki oonaga. ¹⁰ Makīhītūka arangīri a mbere na a keerī na magīkinya kīhingo-inī gīa kīgera kīrīa gīa gūtoonya itūūra inene. Nakīo kīhingo kīu gīkīihingūra nī ūndū wao, nao makīgerera ho. Rīrīa maathiire ūraihi wa gacīra kamwe-rī, o rīmwe mūraika ūcio akīmūtiga.

¹¹ Nake Petero akīigua, na akiuga atīrī, “Rīu nīndamenya hatarī nganja atī Mwathani nīegūtūmīte mūraika wake aahonokie kuuma moko-inī ma Herode na kuuma kūrī maūndū marīa mothe andū a Ayahudi matanyīte kuona.”

¹² Na rīrīa aguūkīrwo nī ūhoro ūcio, agīthīi kwa Mariamu ūrīa warī nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nīkuo andū aingī monganīte makīhooya Ngai. ¹³ Petero akīringaringa mūrango wa nja, nake mūrītu warutaga wīra kuo wetagwo Roda agīuka kūhingūra. ¹⁴ Rīrīa aaguire mūgambo wa Petero, akīyūrwo nī gīkeno kīnene akīaga kūhingūra mūrango akīhūndūka ateng’erete, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Petero arī mūrango-inī!”

¹⁵ Nao makīmwīra atīrī, “Wee nī kūgūrūka ūgūrūkīte.” Rīrīa aakīrīrīrie agwatīirie kuuga atī ūguo nīguo kwarī, makiuga atīrī, “No nginya akorwo nī mūraika wake.”

16 Nowe Petero agĩthiĩ na mbere kũringaringa mũrango, na rĩrĩa maahingũrĩre makĩona nĩwe, makĩgega. 17 Petero akĩmakiria na guoko na akĩmataarĩria ũrĩa Mwathani aamũrutĩte njeera. Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai Jakubu na ariũ na aarĩ a Ithe witũ ũhoru ũcio,” agĩcooka agĩthiĩ kũndũ kũngĩ.

18 Rũciinĩ gwakĩa, nĩ kwagĩire na ngũĩ nene gatagatĩ-inĩ ga thigari nĩ kũrigwo nĩ ũrĩa gwekĩkĩte ũhoru ũkonii Petero. 19 Thuutha wa Herode gũcaria Petero na kũmwaga-rĩ, agĩciirithia thigari, na agĩathana atĩ ciũragwo.

Gĩkuũ kĩa Herode

Herode agĩcooka akiuma Judea agĩthiĩ Kaisarea, agĩikara kuo kwa ihinda inini. 20 Na rĩrĩ, nĩatũũrĩte ahaaranĩte na andũ a Turo na a Sidoni, no o magĩcookanĩrĩra hamwe magĩetha ũrĩa mangĩaranĩirie nake. Na maarĩkia kũnyitwo mbaru nĩ Bulasito, ũrĩa warĩ ndungata njĩhokeku ya mũthamaki-rĩ, makĩhooya kũgĩe na thayũ, tondũ bũrũri wa mũthamaki ũcio nĩguo wamaheaga irio.

21 Na mũthenya ũrĩa waraarĩrio wakinya-rĩ, Herode akĩhumba nguo ciake cia ũthamaki, na agĩikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, akĩarĩria andũ acio. 22 Nao makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Ũcio nĩ mũgambo wa ngai, ti mũgambo wa mũndũ.” 23 O rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩringa Herode nĩ ũndũ wa kwaga kũgoocithia Ngai, nake akĩrĩo nĩ igunyũ, agĩkua.

24 No kiugo kĩa Ngai gĩgĩkĩrĩrĩria kuongerereka na gũtheerema.

25 Rĩrĩa Baranaba na Saũlũ maarĩkirie ũtungata wao-rĩ, magĩcooka kuuma Jerusalemu, na magĩcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paũlũ Gũtũmwo

1 Na rĩrĩ, kanitha-inĩ wa Antiokia nĩ kwarĩ na anabii na arutani: nao nĩo Baranaba, na Simeoni ũrĩa wetagwo na rĩtwa rĩngĩ Nigeri, na Lukio ũrĩa woimĩte Kurene, na Manaeni (ũrĩa wareranĩirio na Herode ũrĩa mũthamaki), o na Saũlũ. 2 Rĩrĩa mahooyaga Mwathani mehingĩte kũrĩa irio, Roho Mũtheru akiuga atĩrĩ, “Nyamũrĩrai Baranaba na Saũlũ nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa ndĩmetĩire.” 3 Nĩ ũndũ ũcio thutha wa kwĩhinga kũrĩa irio na kũhooya Ngai, makĩmaigĩrĩra moko, na makĩmatũma mathĩĩ.

Baranaba na Paũlũ Kũhunjia Kuporo

4 Andũ acio eerĩ, matũmĩtwo nĩ Roho Mũtheru, magĩthĩĩ nginya Seleukia na makĩhaica marikabu makiuma kũu magĩthĩĩ nginya Kuporo. 5 Rĩrĩa maakinyire Salamisi, makĩhunjia kiugo kĩa Ngai thunagogi-inĩ cia Ayahudi. Nake Johana aarĩ hamwe nao arĩ ta mũteithia wao.

6 Magĩthĩĩ matuĩkanĩirie gĩcigĩrĩra kũu gĩothe nginya magĩkinya Pafo. Kũu magĩkora Mũyahudi warĩ mũragũri na mũnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesũ, 7 nake aatungatagĩra barũthi ũrĩa wetagwo Serigio Paũlũ. Barũthi ũcio warĩ mũndũ mũũgĩ, agĩtũmanĩra Baranaba na Saũlũ tondũ nĩendaga

kūigua kiugo kĩa Ngai. ⁸ No rĩrĩ, Elumo ũcio mūrągũri (amu ũguo nĩguo rĩitwa rĩake riugĩte) akĩmakararia na akĩgeria kũgarũra barũthi ũcio nĩgeetha ndagetĩkie. ⁹ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ, ũrĩa wetagwo na rĩitwa rĩngĩ Paũlũ aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩkũũrĩra Elumo maithe, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁰ “Wee ũrĩ mwana wa mũcukani na ũrĩ thũ ya maũndũ marĩa mothe mega! Ũiyũrĩtwo nĩ mĩthemba yothe ya maheeni na waara. Ndũrĩ hĩndĩ ũgaatiga kuogomia njĩra iria ciagĩrĩire cia Mwathani? ¹¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Mwathani nĩgũgũkĩrĩire. Nĩũgũtuĩka mĩtumumu na kwa ihinda ndũgũkorwo ũkĩona ũtheri wa riũa.”

O hĩndĩ ĩyo akĩona marundurundu, na akĩgĩo nĩ nduma, akĩambĩrĩria kũhambahambata, agĩcaragia mũndũ wa kũmũnyiita guoko amũtongorie. ¹² Nake barũthi oona ũrĩa gwekĩka, agĩtĩkia, nĩgũkorwo nĩagegirio nĩ ũrutani ũcio ũkonĩ Mwathani.

Paũlũ arĩ Antiokia ya Bũrũri wa Pisidia

¹³ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao, moima Pafu makĩhaica marikabu magĩthĩ Periga kũu bũrũri wa Pamufilia, kũrĩa Johana amatigire agĩcooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga, magĩthĩ na mbere magĩkinya Antiokia ya bũrũri wa Pisidia. Na mũthenya wa Thabatũ magĩtoonya thunagogi magĩikara thĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũthomwo kwa Maandĩko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makĩmatũmanĩra makĩmeera atĩrĩ; “Ariũ a Ithe witũ, angĩkorwo mũrĩ na ũhoro wa kũũmĩrĩria andũ-rĩ, maarĩriei.”

16 Paülũ akĩrũgama, na aarĩkia kũmakiria na guoko akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Isiraeli o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mũhooyaga Ngai, ta thikĩrĩriai! 17 Ngai wa andũ a Isiraeli nĩathuurire maithe maitũ; agĩtũma andũ acio matheereme hĩndĩ ĩrĩa maatũũraga Misiri, na akĩmaruta bũrũri ũcio na hinya mũnene, 18 nĩakirĩrĩrie mĩtugo yao ihinda rĩa ta mĩaka mĩrongo ĩna marĩ werũ-inĩ, 19 akĩniina ndũrĩrĩ mũgwanja kũu Kaanani nague bũrũri wacio akĩũhe andũ aake ũtuĩke igai rĩa. 20 Ũhoru ũcio wothe wekĩkire ihinda-inĩ rĩa ta mĩaka magana mana ma mĩrongo ĩtano.

“Thuutha wa ũguo, Ngai akĩmahe atiirĩrĩ bũrũri o nginya hĩndĩ ya Samũeli ũrĩa warĩ mũnabii. 21 Hĩndĩ ĩyo andũ makiuga maheo mũthamaki, nake Ngai akĩmahe Saũlũ mũrũ wa Kishu, wa mũhĩrĩga wa Benjamini, nake agĩathana mĩaka mĩrongo ĩna. 22 Thuutha wa kweheria Saũlũ, agĩtua Daudi mũthamaki wao. Akĩruta ũira ũmũkoniĩ, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩnyonete Daudi mũrũ wa Jesii arĩ mũndũ ũkenagia ngoro yakwa; we nĩarĩkaga ũrĩa wothe ngwenda eke.’

23 “Kuuma rũciaro-inĩ rwa mũndũ ũyũ, Ngai nĩareheire andũ a Isiraeli Mũhonokia, na nĩwe Jesũ, o ta ũrĩa eeranĩire. 24 Jesũ atanooka, Johana nĩahunjagĩria andũ othe a Isiraeli ũhoru wa kwĩrira mehia na ũhoru wa kũbatithio. 25 Na rĩrĩa Johana aarĩkagia wĩra wake nĩoririe atĩrĩ: ‘Mwĩciiragia nĩ nĩ nĩ ũũ? Nĩ ti nĩ we. Aca nĩ ti nĩ, nowe nĩegũka thuutha wakwa, o we ũrĩa nĩ itagĩrĩrwo kuohora ndigi cia iraatũ ciake.’

26 “Ariũ a Ithe witũ, o inyuĩ ciana cia Iburahĩmu, o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai, ũhorō ũyũ wa ũhonokio nĩ ithuĩ tũtũmĩrwo. 27 Andũ a Jerusalemu na anene ao matiakũũranire Jesũ, no nĩ ũndũ wa ũrĩa maamũtuĩrĩre ciira, makĩhingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mũthenya wa Thabatũ. 28 O na gũtuĩka mationire gĩtũmi kĩiganu gĩa gũtũma ooragwo, nĩmathaithire Pilato aathane ooragwo. 29 Na maarĩkia kũhingia maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo ũhorō wake, makĩmũcurũria kuuma mũtĩ-igũrũ, makĩmũiga mbĩrĩra. 30 No rĩrĩ, Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, 31 na kwa ihinda rĩa mũthenya mũingĩ nĩonirwo nĩ andũ arĩa moimĩte nao Galili, magathĩ Jerusalemu. Na rĩu acio nĩo aira aake kũrĩ andũ aitũ.

32 “Tũramwĩra ũhorō mwega: ũhorō ũrĩa Ngai eerĩire maithe maitũ, 33 nĩatũhingĩrie ithuĩ ciana ciao, na ũndũ wa kũriũkia Jesũ. O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo thĩinĩ wa Thaburi ya keerĩ atĩrĩ:

“ ‘Wee ũrĩ Mũrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.’

34 Naguo ũhorō wa ma wa atĩ Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩguo ndakabuthe-rĩ, nĩ warĩtio na ciugo ici:

“ ‘Nĩngakũhe irathimo iria theru na iria itarĩ hĩndĩ ingĩaga iria cierĩrwo Daudi.’

35 ũndũ ũcio nĩwarĩtio handũ hangĩ atĩrĩ:

“ ‘Wee ndũkareka ũrĩa waku Mũtheru abuthe.’

36 “Nĩgũkorwo rĩrĩa Daudi aarĩkirie gũtungatĩra Ngai rũciaro-inĩ rwake, nĩakuire; agĩthikwo hamwe na maithe make naguo mwĩrĩ

wake ûkĩbutha. ³⁷ No ũrĩa Ngai aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ ndaabuthire.

³⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ariũ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ ũhoru wa kũrekerwo kwa mehia nĩũhunjĩtio kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa Jesũ.

³⁹ Na mũndũ wothe ũmwĩtikĩtie nĩatuagwo mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa watho wa Musa ũtangĩamũtuire mũthingu. ⁴⁰ Mwĩmenyererei, nĩgeetha ũhoru ũrĩa anabii maaririe ndũkanamũkore, rĩrĩa moigire atĩrĩ:

⁴¹ “ ‘Ta rorai, inyuĩ anyũrũrania, gegaai na mũthire,

nĩgũkorwo nĩngwĩka ũndũ matukũ-inĩ manyu, ũrĩa mũtangĩtikia, o na mũngũrwo nĩ mũndũ.’ ”

⁴² Rĩrĩa Paũlũ na Baranaba moimaga thunagogi, andũ makĩmeera moke mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire wa Thabatũ nĩguo mathiĩ na mbere kwaria ũhoru ũcio. ⁴³ Hĩndĩ ĩrĩa mũcemanio wathirire, Ayahudi aingĩ na andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi makĩrũmĩrĩra Paũlũ na Baranaba, nao makĩmaarĩria na makĩmaringĩrĩria mathiĩ na mbere gũikara wega-inĩ wa Ngai.

⁴⁴ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire wa Thabatũ, hakuhĩ andũ othe a itũũra rĩu inene magĩũka kũigua kiugo kĩa Mwathani. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi moonire kĩrĩndĩ kũ, makĩnyitwo nĩ ũiru na makĩaria ciugo njũru cia gũũkĩrĩra ũrĩa Paũlũ oigaga.

⁴⁶ Nao Paũlũ na Baranaba makĩmacookeria marĩ na ũcamba makĩmeera atĩrĩ, “No nginya

tũngĩrambire kũheana kiugo kĩa Ngai kũrĩ inyuĩ. No rĩrĩ, kuona nĩmũraũrega na mũgetuĩra atĩ mũtiagĩrĩrwo nĩ muoyo wa tene na tene-rĩ, rĩu nĩtũkũgarũrũka tũthĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.

⁴⁷ Nĩgũkorwo Mwathani atwathĩte agatwĩra atĩrĩ:

“ Nĩndĩmũtuĩte ũtheri wa gũtherera andũ-a-Ndũrĩrĩ,
nĩguo mũtware ũhoro wa ũhonokio nginya ituri-inĩ cia thĩ. ”

⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maaguire ũguo magĩkena na magĩtĩia kiugo kĩa Mwathani, nao andũ arĩa othe maathĩrĩrio muoyo-inĩ wa tene na tene magĩtĩkia.

⁴⁹ Nakĩo kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja kũndũ guothe kũu bũrũri-inĩ. ⁵⁰ No Ayahudi magĩakĩrĩria atumia arĩa meyamũrĩre Ngai na maarĩ igweta, o na anene a itũũra inene. Makĩrutithia ngũĩ ya gũũkĩrĩra Paũlũ na Baranaba nĩguo manyariirwo, na makĩmaingata moime bũrũri-inĩ wao. ⁵¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩribariba rũkũngũ kuuma magũrũ mao kuonania, atĩ nĩmatigana nao na magĩthĩ Ikonía. ⁵² Nao arutwo makĩiyũrwo ni gĩkeno, na makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru.

14

Paũlũ na Baranaba marĩ Ikonía

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ na Baranaba marĩ kũu Ikonía, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mũtugo. Marĩ kũu makĩaria na ũhoti mũngĩ mũno o nginya Ayahudi aingĩ na andũ-a-Ndũrĩrĩ magĩtĩkia. ² No Ayahudi

arĩa maaregire gwĩtĩkia nĩmathogothire andũ-a-Ndũrĩrĩ, makĩmathũkia meciiria nĩgeetha mookĩrĩre ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba magĩikara kũu ihinda iraaya, makĩaria marĩ na ũcamba nĩ ũndũ wa Mwathani, o we wekĩrĩre ndũmĩrĩri ya wega wake hinya na ũndũ wa kũmahotithia kũringa ciama na morirũ. ⁴ Andũ a itũura rĩu inene makĩgayũkana; amwe magĩtĩkania na Ayahudi, nao arĩa angĩ magĩtĩkania na atũmwo. ⁵ Nĩ kwarĩ na ndundu yathugundĩtwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nĩguo mameeke ũũru, na mamahũũre na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makĩmenya ũhoru ũcio, na makĩũrĩra matũũra manene ma bũrũri wa Likaonia, na nĩmo Lisitera, na Deribe, o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũrũkĩirie, ⁷ kũrĩa maathĩire na mbere kũhunja ũhoru mwega.

Paũlũ na Baranaba marĩ Lisitera na Deribe

⁸ Nakuo kũu Lisitera nĩ kwarĩ mũndũ warĩ mwonju magũrũ, na aatũũrĩte arĩ mwonju kuuma gũciarwo na ndetwarĩte na magũrũ o narĩ. ⁹ Nake agĩthikĩrĩria Paũlũ akĩaria. Paũlũ aamũrora, akĩona atĩ aarĩ na wĩtĩkio wa kũhonio, ¹⁰ akĩmwĩta na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama na magũrũ maku!” Na o hĩndĩ iyo, mũndũ ũcio akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara.

¹¹ Rĩrĩa gĩkundi kũu kĩa andũ kĩonire ũrĩa Paũlũ eekĩte, gĩkĩanĩrĩra na rũthiomi rwa Likaoonia gĩkiuga atĩrĩ, “Ngai nĩciikũrũkĩte kũrĩ ithuĩ

itariĩ ta andũ!” ¹² Magĩta Baranaba Zeu,* nake Paũlũ makĩmwĩta Herime tondũ nĩwe warĩ mwaria ũrĩa mũnene. ¹³ Mũthĩnjĩri-ngai ya Zeu, ũrĩa hekarũ yake yarĩ o hau nja ya itũũra, akĩrehe ndegwa na mahũa maatumĩtwo ta thũmbĩ hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, tondũ we na gĩkundi kũu kĩa andũ nĩmendaga kũmarutĩra magongona.

¹⁴ No rĩrĩa atūmwō acio Baranaba na Paũlũ maaigũre ũguo, magĩtembũranga nguociao, makĩhanyũka, magĩtoonya kũrĩ kĩrĩndĩ, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, ¹⁵ “Andũ aya, mũreka ũguo nĩkĩ? Ithuĩ tũrĩ o andũ ta inyuĩ. Tũmũreheire ũhoro mwega, wa kũmwĩra mũgarũrũke mũtigane na maũndũ marĩa matarĩ kĩene, mũcookerere Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo, o we ũrĩa wombire igũrũ na thĩ na iria na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁶ Tene, nĩarekereirie ndũrĩrĩ ciothe ithiĩage na mĩthiĩre yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gwĩtiga atarĩ na ũira wa kuonania atĩ arĩ kuo: nĩamuonetie ũtugi na ũndũ wa kũmuurĩria mbura yumĩte igũrũ na kũmũhe magetha hĩndĩ ya kĩmera; nĩamũheaga irio nyingĩ na akaiyũria ngoro cianyu na gĩkeno.” ¹⁸ No o na maarĩtie ciugo icio, nĩ maarĩ na wĩra mũritũ wa kũgĩria gĩkundi kũu kĩa andũ kĩmarutĩre igongona.

¹⁹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Ayahudi angĩ magĩũka moimĩte Antiokia na Ikonĩa, nao makĩguucĩrĩria gĩkundi kũu kĩa andũ, gĩgĩcooka mwena wao. Gĩkundi kũu gĩkĩhũũra Paũlũ na mahiga nyuguto,

* **14:12** Zeu yarĩ ngai nene ya Ayunani, na nĩyo yarĩ ngai ya itũũra rĩa Lisitera. Baranaba aatuĩkaga nĩahanaine na ngai ĩyo.

na gĩkĩmũkururia, gĩkĩmũruta nja ya itũũra, gĩĩciirĩtie nĩ mũkuũ. ²⁰ No arutwo maarĩkia kũmũrigiicĩria, agĩũkĩra agĩcooka itũũra-inĩ. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire, we na Baranaba makiuma kũu magĩthiĩ Deribe.

Paũlũ na Baranaba Gũcooka Antiokia ya Suriata

²¹ Paũlũ wa Baranaba makĩhunja ũhoru mwega itũũra-inĩ rĩu na magĩtũma andũ aingĩ matuĩke arutwo. Magĩcooka makĩhũndũka magĩthiĩ Lisitera, na Ikonja, na Antiokia, ²² magĩkagĩra arutwo hinya na kũmomĩrĩria nĩgeetha matũũre marũmitie wĩtĩkio. Makameeraga atĩrĩ, “No nginya ithuĩ tũgerere mathĩna-inĩ maingĩ nĩguo tũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai.” ²³ Paũlũ na Baranaba makĩmaamũrĩra athuuri a kanitha na makĩhooya Ngai mehingĩte kũrĩa irio, makĩmaneana kũrĩ Mwathani, o we ũrĩa meehokete. ²⁴ Thuutha wa gũtuĩkanĩria Pisidia, magĩkinya Pamufilia, ²⁵ na maarĩkia kũhunja kiugo kũu Periga, magĩkũrũka magĩthiĩ Atalia.

²⁶ Moima Atalia makĩhaica marikabu, magĩcooka Antiokia, o kũrĩa maahoeirwo wega wa Ngai mbere nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa maarĩkitie kũruta. ²⁷ Maakinya kũu magĩcookanĩrĩria andũ a kanitha hamwe, makĩmeera ũrĩa wothe Ngai ekĩte agereire harĩo na ũrĩa aahingũrĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ mũrango wa gwĩtĩkia. ²⁸ Nao magĩkara na arutwo kũu ihinda iraaya.

15

Mũcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe magĩikũrũka kuuma Judea magĩthĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a Ithe witũ makameera atĩrĩ: “Mũngĩaga kũrua kũringana na mũtugo ũrĩa warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩhonoka.”

² Ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paũlũ na Baranaba macookanĩrie na makararanie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba makĩamũrwo, marĩ na etikia angĩ, maambate mathĩ Jerusalemu makone atümwo na athuuri nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio.

³ Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na rĩrĩa maatuĩkanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũrĩ Ngai. Ũhoru ũcio ũgĩkenia ariũ a Ithe witũ mũno.

⁴ Na maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na atümwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩte agereire harĩo.

⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ amwe a arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya Afarisai makĩrũgama, makiuga atĩrĩ, “Andũ a Ndũrĩrĩ no nginya marue na maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa.”

⁶ Nao atümwo na athuuri magĩcemaniana nĩgeetha maarĩrĩrie ũhoru ũcio.

⁷ Thuutha wa mũario mũingĩ, Petero akĩrũgama, akĩmarĩria, akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũ atĩ ihinda rĩhĩtũku, Ngai nĩathuurire kuuma gatagatĩ kanyu nĩguo andũ-a-Ndũrĩrĩ maigue ndũmĩriri ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega kuuma kũrĩ niĩ na nĩguo metĩkie.

⁸ Nake Ngai, ũrĩa ũũĩ ngoro, akĩonania atĩ nĩametĩkĩrĩte na

ündũ wa kũmahe Roho Mũtheru, o ta ũrĩa aatũhete. ⁹ Ndeekĩrire ngũũrani gatagatĩ gaitũ nao, nĩgũkorwo maatheririe ngoro ciao na ündũ wa wĩtikio. ¹⁰ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩ kĩĩ kĩratũma mwende kũgeria Ngai na ündũ wa gwĩkĩra arutwo icooki ngingo rĩrĩa ithuĩ o na kana maithe maitũ tũtarĩ twahota gũkuua? ¹¹ Aca! Twĩtikĩtie atĩ tũhonokete nĩ ündũ wa wega wa Mwathani witũ Jesũ, o ta ũrĩa o nao mahonokete.”

¹² Nakĩo kĩũngano gĩothe gĩgĩkĩra ki gĩgĩthikĩrĩria Baranaba na Paũlũ makĩheana ũhoru wa ciama na morirũ iria Ngai eekĩte kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire harĩo. ¹³ Rĩrĩa maarĩkirie kwaria, Jakubu akĩaria akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta thikĩrĩria. ¹⁴ Simoni nĩatũtaarĩria ũrĩa Ngai oonanirie wendo wake hĩndĩ ya mbere na ündũ wa gwĩthuurĩra andũ kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩguo matuĩke aake. ¹⁵ Nacio ciugo cia anabii ikaringana na ũhoru ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

¹⁶ “ Thuutha wa ũguo nĩngacooka,
na njake rĩngĩ hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte.

Nĩngaka iganjo rĩayo rĩngĩ,
na ndĩmĩcookie harĩa yarĩ,

¹⁷ nĩgeetha matigari marongoragie Mwathani,
o na andũ othe a Ndũrĩrĩ arĩa metanagio na
rĩitwa rĩakwa,

ũguo nĩguo Mwathani ũrĩa wĩkaga maũndũ
macio ekuuga’

¹⁸ marĩa moĩkaine kuuma o tene.

19 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngūtua atĩrĩ, tūtige kūrītũhĩria ũhoru andũ-a-Ndūrĩrĩ arĩa maragarūrũka kūrĩ Ngai. ²⁰ Handũ ha ũguorĩ, twagĩrĩrwo tũmaandĩkĩre marũa, tũmeere metheemage kuumana na irio iria ithaahĩtio nĩ mĩhianano, ningĩ metheemage kuumana na ũmaraya, na kuumana na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na kuumana na thakame. ²¹ Nĩgũkorwo ũhoru wa Musa nĩwahunjagio matũũra-inĩ mothe o kuuma mahinda ma tene mũno, na nĩũthomagwo thunagogi-inĩ mĩthenya yothe ya Thabatũ.”

Marũa ma Kĩama kūrĩ Andũ-a-Ndūrĩrĩ arĩa Metĩkĩtie

²² Hĩndĩ ĩyo atūmwo na athuuri, hamwe na kanitha wothe, magĩtua itua mathuure andũ amwe ao mamatũme Antiokia marĩ na Paũlũ na Baranaba. Magĩthuura Judasi (ũrĩa wetagwo Barasaba) na Sila, nao andũ aya eerĩ maarĩ atongoria thĩinĩ wa ariũ a Ithe witũ. ²³ Makĩmatũma na marũa maya:

Nĩ ithuĩ atūmwo na athuuri, o ithuĩ ariũ a Ithe wanyu,

Kūrĩ andũ-a-Ndūrĩrĩ arĩa metĩkĩtie kũu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amũkĩrai ngeithi.

²⁴ Nĩtũiguĩte atĩ andũ amwe nĩmooimire kūrĩ ithuĩ matarĩ na rũũtha rwitũ, na makĩmũthĩnia, na makĩnyariira meciiria manyu nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maaririe.

25 Nĩ ũndũ ũcio, ithuothe nĩtũiguanĩre tũthuure andũ amwe tũmatũme kũrĩ inyuĩ marĩ na arata aitũ endwa, Baranaba na Paũlũ, 26 andũ arĩa matwarĩĩirie mĩoyo yao ũgwati-inĩ nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. 27 Nĩ ũndũ ũcio nĩtwaũma Judasi na Sila nĩgeetha makĩndĩre ũhoru ũyũ tũramwandĩkĩra na ciugo cia tũnua twao. 28 Nĩkuonekete arĩ wega kũrĩ Roho Mũtheru o na kũrĩ ithuĩ twage kũmũkuuithia mũrigo ũkĩrĩte maũndũ maya: 29 Na rĩrĩ, mũtikarĩĩage irio iria irutũirwo mĩhianano, na mũtikanyuuage thakame, na mũtikarĩĩage nyama cia nyamũ cia gũitwo, na mũtigane na ũmaraya. Mwetheema maũndũ macio-rĩ, nĩmũgwĩka wega.

Tigwoi ũhoru.

30 Nao andũ acio makiugĩrwo ũhoru, na makĩharũrũka magĩthĩ Antiochia, kũrĩa maa-cookanĩĩirie kanitha hamwe, na makĩneana marũa macio. 31 Rĩrĩa andũ maathomire marũa macio, magĩkena nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya kũmoomĩrĩria irĩa yaandĩkitwo marũa-inĩ macio. 32 Nao Judasi na Sila, arĩa o ene maarĩ anabii, makĩaria maũndũ maingĩ ma kũũmĩrĩria na kuongerera ariũ a Ithe witũ hinya. 33 Thuutha wa gũikara kũu kwa ihinda-rĩ, makiugĩrwo ũhoru na irathimo cia thayũ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩguo macooke kũrĩ andũ arĩa maamatũmĩte. 34 (Nowe Sila akĩona arĩ wega aikare kũu.) 35 No Paũlũ na Baranaba magĩtigwo

kūu Antiokia, kūrĩa o, na andũ angĩ aingĩ maaru-tanaga na makahunjia kiugo kĩa Mwathani.

Paũlũ na Baranaba Gũkararania

³⁶ Thuutha wa mĩthenya ñigana ũna, Paũlũ akĩira Baranaba atĩrĩ, “Reke tũcooke tũgaceerere ariũ na aarĩ a Ithe witũ matũũra-inĩ mothe marĩa tũhunjĩtie kiugo kĩa Mwathani, tũkamenye ũrĩa matariĩ.” ³⁷ Baranaba nĩeendaga kuoya Johana, ũrĩa wetagwo Mariko mathiĩ nake, ³⁸ no Paũlũ ndonaga arĩ wega mathiĩ nake, tondũ nĩamatiganĩirie rĩrĩa maarĩ Pamufilia na akĩaga gũthiĩ kũruta wĩra nao. ³⁹ Makĩgĩa na gũkararania kũnene o nginya makĩamũkana. Baranaba akĩoya Mariko, makĩhaica marikabu, magĩthiĩ Kuporo, ⁴⁰ no Paũlũ agĩthuura Sila, na maarĩkia kũhooerwo wega wa Mwathani nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, magĩthiĩ. ⁴¹ Agĩtuĩkanĩria Suriata na Kilikia, agĩkagĩra makanitha hinya.

16

Timotheo Kũnyiitana na Paũlũ na Sila

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ agĩkinya Deribe agĩcooka akiuma kuo agĩthiĩ Lisitera, kūrĩa mũrutwo wetagwo Timotheo aatũũraga, ũrĩa nyina aarĩ Mũyahudi mũtumia wetĩkĩtie Ngai, no ithe aarĩ Mũyunani. ² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ a kũu Lisitera na Ikonía nĩmaragia wega igũrũ rĩake. ³ Paũlũ nĩeendaga mathiĩ nake rũgendo, no nĩ tondũ wa Ayahudi arĩa maatũũraga kũu, akĩmũruithia nĩgũkorwo nĩmooĩ atĩ ithe aarĩ Mũyunani. ⁴ Na rĩrĩa maathiiaga kuuma itũũra

nginya rĩrĩa rĩngĩ, nĩmeeraga andũ matua marĩa maatuĩtwo nĩ atũmwo na athuuri kũu Jerusalemu nĩguo andũ mamaathĩkagĩre. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio makanitha makĩgĩa na hinya ũhoroinĩ wa gwĩtĩkia na makongererekaga mũigana o mũthenya.

Paũlũ kuona Kĩoneki kĩa Mũndũ wa Makedonia

⁶ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao magĩtuĩkanĩria bũrũri wothe wa Firigia na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagirĩtio nĩ Roho Mũtheru kũhunja kiugo kũu bũrũri wa Asia. ⁷ Rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no Roho wa Jesũ ndaigana kũmetĩkĩria gũtoonya. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩhĩtũka Misia, magĩikũrũka magĩkinya Teroa. ⁹ Ũtukũ ũcio-rĩ, Paũlũ akĩona kĩoneki kĩa mũndũ wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaita, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka gũkũ Makedonia ũtũteithie.” ¹⁰ Paũlũ aarĩkia kuona kĩoneki kũu, tũkĩĩhaarĩria o hĩndĩ iyo nĩgeetha tũthĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtite tũkamahunjĩrie Ũhoro-ũrĩa-Mwega.

Kũhonoka kwa Lidia kũu Filipi

¹¹ Twaarĩkia kuuma Teroa, tũgĩthĩ na marikabu twerekeire Samotherake, na mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩthĩ Neapoli. ¹² Kuuma kũu tũgĩthĩ Filipi, kũrĩa gwathagwo nĩ andũ a Roma, na nĩrĩo rĩarĩ itũũra rĩrĩa inene rĩa bũrũri ũcio wa Makedonia. Na tũgĩkara kũu mũthenya ĩtaarĩ mũingĩ.

¹³ Mũthenya wa Thabatũ wakinya tũkiuma nja ya kĩhingo gĩa itũũra, tũgĩthiĩ rũũ-inĩ, tũtaanyĩte kuona handũ ha kũhooerwo Ngai. Tũgũkara thĩ na tũkĩambĩrĩria kwarĩria andũ-a-nja arĩa monganĩte hau. ¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa andũ-a-nja acio maathikĩrĩrie eetagwo Lidia, ũrĩa warĩ mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimĩte itũũra rĩa Thuatira, na aarĩ mũhooi Ngai. Nake Mwathani akĩhingũra ngoro yake, akĩamũkĩra ndũmĩrĩri ya Paũlũ. ¹⁵ Rĩrĩa we na andũ a nyũmba yake maabatithirio-rĩ, nĩatũnyiitire ũgeni gwake mũciĩ agĩtwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmuonete atĩ nĩnjĩtĩkĩtie Mwathani-rĩ, ũkai mũgaikare nyũmba gwakwa.” Nake agĩtũringĩrĩria tũthiĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Njeera

¹⁶ Hĩndĩ ĩmwe tũgĩthiĩ harĩa haahooyagĩrwo Ngai, nĩtwatũngirwo nĩ mũirĩtu warĩ ngombo na nĩarĩ na roho wa kũragũra. Nake nĩatũmaga ene we meonere mbeeca nyingĩ mũno nĩ ũndũ wa ũragũri wake ¹⁷ Mũirĩtu ũcio akĩrũmĩrĩra Paũlũ hamwe na ithuĩ, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩ ndungata cia Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na maramũhe ũhoru wa njĩra ya ũrĩa mũngĩhonokio.” ¹⁸ Mũirĩtu ũcio agĩthiĩ na mbere na gwĩka ũguo mĩthenya mĩingĩ. Marigĩrĩrio-inĩ Paũlũ agĩthirĩka mũno nginya akĩhũgũkĩra roho ũcio akĩwĩra atĩrĩ, “Ndagwatha thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ uume thĩinĩ wake!” O hĩndĩ ĩyo roho ũcio ũkĩmuuma.

¹⁹ Rĩrĩa ene mũirĩtu ũcio ngombo maamenyire atĩ mwĩhoko wao wa kuona mbeeca nĩwathira,

makĩnyiita Paũlũ na Sila makĩmaguucũrũria makĩmatoonya ndũnyũ mbere ya aathani. ²⁰ Makĩmarehe mbere ya aciirithania, makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ Ayahudi, na nĩmararehe ngũĩ itũũra-inĩ riiitũ ²¹ nĩ ũndũ wa kũrutana mĩtugo ĩrĩa ithuĩ andũ a Roma tũtagĩrĩrwo nĩ gwĩtĩkĩra o na kana kũmĩka.”

²² Nakĩo kĩrĩndĩ gĩgĩũkĩrĩra Paũlũ na Sila kĩmeeke ũũru no aciirithania makĩruta watho atĩ marutwo nguwo na mahũũrwo iboko. ²³ Thuutha wa kũhũũrwo mũno magĩikio njeera, na mũrangĩri wa njeera agĩathwo amarangĩre wega. ²⁴ Aarĩkia kwamũkĩra watho ũcio, akĩmaikia kanyũmba ka na thĩinĩ na akĩohithania magũrũ mao na ndungu.

²⁵ Na rĩrĩ, ta ũtukũ gatagatĩ, Paũlũ na Sila nĩkũhooya maahooyaga makĩinagĩra Ngai nyĩmbo, nao andũ arĩa angĩ mohetwo makamathikĩrĩria. ²⁶ Na o rĩmwe gũkĩgĩa gĩthingithia kĩnene o nginya mĩthingi ya njeera ĩgĩthingitha. Nayo mĩrango yothe ya njeera ikĩhingũka o rĩmwe, na mĩnyororo ya mũndũ o mũndũ ĩkĩregera. ²⁷ Mũrangĩri wa njeera akĩarahũka, na rĩrĩa aarorire akĩona mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhingũku, akĩruta rũhiũ rwake rwa njora akĩenda kwĩyũraga tondũ eeciiririe atĩ andũ arĩa moohetwo nĩmoorĩte.* ²⁸ No Paũlũ akĩanĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeegere ngero! Ithuothe tũrĩ ho!”

²⁹ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera agĩĩtia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩinĩ

* **16:27** Mũndũ muohe angĩorire njeera, mũthigari nĩwe woragagwo, nĩkĩo mũthigari ũyũ endaga kwĩyũraga o kabere.

akīnainaga, akīngũithia mbere ya Paŭlũ na Sila. ³⁰ Agĩcooka akīmoimia na nja, akīũria atĩrĩ, “Athuuri aya, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?”

³¹ Nao makīmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkia Mwathani Jesũ, na nĩkũhonoka, wee, o hamwe na andũ a nyũmba yaku.” ³² Magĩcooka makīmwarĩria ũhoru wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na andũ arĩa angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. ³³ O ihinda rĩu rĩa ũtukũ, mūrangĩri ũcio wa njeera akīmooya, akīmathambia ironda, na o hĩndĩ ĩyo we na andũ othe a nyũmba yake makĩbatithio. ³⁴ Mūrangĩri ũcio wa njeera akīmatwara gwake nyũmba, na akīmahe irio. Akīyũrwo nĩ gĩkeno tondũ nĩeetĩkirie Ngai, we o hamwe na andũ a nyũmba yake yothe.

³⁵ Na rĩrĩ, gwakĩa aciirithania magĩtũma thigari ikeere mūrangĩri ũcio wa njeera atĩrĩ, “Rekereria andũ acio mathĩ.” ³⁶ Nake mūrangĩri ũcio wa njeera akĩra Paŭlũ atĩrĩ, “Aciirithania maathana, moiga atĩ wee na Sila mũrekererio. Rĩu no mũthiĩ. Thiĩ na thayũ.”

³⁷ No Paŭlũ akĩra thigari icio atĩrĩ, “Maratũhũũrire mbere ya mũingĩ tũtaciirithĩtio, o na gũtuĩka ithuĩ tũrĩ raiya a Roma, na maratũikia njeera. Rĩu marakĩenda gũtũruta na hitho? Aca! Reke mooke o ene matũrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari igĩcookeria aciirithania ũhoru ũcio, na rĩrĩa maaiguire atĩ Paŭlũ na Sila maarĩ raiya a Roma, makĩmaka. ³⁹ Nao magĩũka kũmahooreria, na makĩmoimagaria kuuma njeera, makĩmathaitha moime itũũra rĩu mathĩ.

40 Paülũ na Sila maarĩkia kuuma njeera, magĩthiĩ mũciĩ kwa Lidia, kũrĩa maakorire ariũ na aarĩ a Ithe witũ, na makĩmoomĩrĩria. Magĩcooka magĩthiĩra.

17

Paülũ na Sila marĩ Thesalonike

¹ Na rĩrĩ, maarĩkia gũtuĩkanĩria Amufipoli na Apolonia, magĩkinya Thesalonike, kũrĩa kwarĩ na thunagogi ya Ayahudi. ² Paülũ agĩtoonya thunagogi, o ta ũrĩa aamenyerete, na mũthenya ĩtatũ ya Thabatũ akĩaranĩria nao kuuma Maandĩko-inĩ, ³ akĩmataarĩria na akĩmaiguithia atĩ kwarĩ o nginya Kristũ anyariirĩke na ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Akĩmeera atĩrĩ, “Jesũ ũyũ ndĩramũhe ũhoru wake-rĩ, nĩwe Kristũ.” ⁴ Ayahudi amwe magĩtikĩra ũhoru ũcio na magĩtuĩka a thiritũ ya Paülũ na Sila, o ũndũ ũmwe na gĩkundi kĩnene kĩa Ayunani etigĩri-Ngai, o na atumia aingĩ arĩa maarĩ igweta.

⁵ No Ayahudi makĩigua ũiru; nĩ ũndũ ũcio magĩcaria andũ arĩa maarĩ mũtugo mũũru kuuma ndũnyũ, makĩmacookanĩrĩria gĩkundi, na makĩambĩrĩria kũruta ngũĩ kũu itũũra-inĩ. Nao makĩhanyũka kwa Jasoni gwetha Paülũ na Sila nĩgeetha mamaimie nja kũrĩ kĩrĩndĩ. ⁶ No rĩrĩa maamaagire, magĩkururia Jasoni na ariũ a Ithe witũ amwe, makĩmarehe kũrĩ anene a itũũra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ: “Andũ aya nĩo marehete thĩna thĩ yothe, na rĩu nĩmookĩte gũkũ, ⁷ na Jasoni nĩamanyiitĩte ũgeni thĩinĩ wa nyũmba yake. Othe nĩmarakararia watho wa Kaisari, makoiga atĩ nĩ kũrĩ na mũthamaki

ũngĩ wĩtagwo Jesũ.” ⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, kĩrĩndĩ kũu na anene a itũũra magĩtangĩka mũno. ⁹ Hĩndĩ ĩyo magĩtia Jasoni na andũ arĩa angĩ maarĩ nao irĩhi rĩa kũmarũgamĩrĩa, magĩcooka makĩmarekereria mathiĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Berea

¹⁰ Na kwarĩkia gũtuka-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ na Sila mathiĩ Berea. Nao maakinya kuo, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi. ¹¹ Na rĩrĩ, Ayahudi a Berea maarĩ a ngoro njega gũkĩra Ayahudi a Thesalonike, nĩgũkorwo nĩmamũkĩrire ndũmĩrĩri marĩ na wendo mũingĩ, na magathuthuuragia Maandĩko o mũthenya, nĩgeetha moone kana ũrĩa Paũlũ aameeraga warĩ ũhoro wa ma. ¹² Ayahudi aingĩ nĩmetĩkirie, o ũndũ ũmwe na atumia aingĩ a Ayunani arĩa maarĩ igweta, o na andũ arũme aingĩ Ayunani.

¹³ Rĩrĩa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atĩ Paũlũ nĩahunjagia kiugo kĩa Ngai kũu Berea-rĩ, magĩthiĩ kũu o nakuo, magĩthogotha kĩrĩndĩ na magĩgĩthũkia ngoro. ¹⁴ Hĩndĩ o ĩyo ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ athiĩ ndwere-inĩ cia iria, no Sila na Timotheo magĩtigwo kũu Berea. ¹⁵ Nao andũ arĩa moimagaririe Paũlũ, makĩmũkinyia Athene, na magĩcooka marĩ na ndũmĩrĩri ya Sila na Timotheo atĩ mathiĩ kũrĩ Paũlũ narua o ta ũrĩa kũngĩhoteka.

Paũlũ arĩ Athene

¹⁶ Paũlũ o ametereire kũu Athene-rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ũrĩa itũũra rĩu rĩaiyũrĩte mĩhianano. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio

nāranagīria na Ayahudi o na Ayunani arīa meeyamūrīre Ngai kūu thunagogi-inī, o na ningī akaaragia ndūnyū-inī o mūthenya na andū arīa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakīo gīkundi kīa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ūūgī,* makīambīrīria gūkararania nake. Amwe ao makīūria atīrī, “Mūndū ūyū wa mūhuhu arageria kuuga atīa?” Nao andū arīa angī makiuga atīrī, “Nī ta mūndū ūrahunjia ūhoru wa ngai ng’eni.” Moigaga ūguo tondū Paūlū aahunjagia Ūhoru Mwega wa Jesū o na wa kūrīūka gwake. ¹⁹ Hīndī īyo makīmuoya na makīmūtvara mbere ya mūcemanio wa Areopago,† makīmwīra atīrī, “No twende kūmenya atīrī, ūrutani ūyū mwerū ūrarutana nī ūrīkū? ²⁰ Tūraigua ūgītwarīria maūndū mageni, na nītūkwenda kūmenya ūrīa moigīte.” ²¹ (Andū othe a Athene na andū a kūngī arīa maatūūruga kuo matirī ūndū ūngī meekaga tiga kwaria na gūthikīrīria ūhoru wa maūndū marīa mageni).

²² Hīndī īyo Paūlū akīrūgama mūcemanio-inī wa kīama kīu gīetagwo Areopago akīmeera atīrī: “Andū aya a Athene, nīnguona atī maūndū-inī mothe mūrī andū a ndini mūno. ²³ Nīgūkorwo o na nīnyonete kīgongona kīandīkītwo maandīko maya: KŪRĪ NGAI ĪRĪA

* **17:18** Arutani a Epikurio maarutanaga atī ūndū ūrīa mwega mūno makīria warī gwīkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atī andū matūūranagie wega na indo ciothe cia thī, matekūmakio nī ūhoru wa ruo kana mwago, o na kana wa maūndū mega na moru ngoro-inī. † **17:19** Areopago nī kuuga “Kīrīma kīa Aresi”; Aresi yarī ngai ya Ayunani ya marurumī na mbaara.

ĪTOĪO, rīrīa ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre cia kũhooywo. Na rīrī, kīrīa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoru wakĩo.

²⁴ “Ngai ũrīa wombire thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igūrũ na thĩ, na ndatũūruga hekarũ ciakĩtwo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kīndũ, tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo iria ingĩ ciothe.

²⁶ Kuuma harĩ mũndũ ũmwe, nĩathondekire ndūrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ; na agĩtua mahinda mao o na kũndũ kūrīa megūtũūra. ²⁷ Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihi mamũhambatīrie mamuone, o na gũtuĩka ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ. ²⁸ ‘Nĩgũkorwo nĩ thĩnĩ wake tũtũūruga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.’ O ta ũrīa aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu moigĩte atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwake.’

²⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũrīa ũthondeketwo na mũthugundĩre na ũũgĩ wa mũndũ. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kūrũmbũiya ũhoru ũcio wa kwaga ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹ Nĩgũkorwo nĩatuĩte mũthenya ũrīa agaatuĩra thĩ ciira na kīhooto na ũndũ wa mũndũ ũrīa athuurĩte. Nĩamenyithanĩtie ũndũ ũyũ kūrĩ andũ othe na ũndũ wa kūrīũkia Jesũ kuuma kūrĩ arīa akuũ.”

³² Hĩndĩ ĩrīa maiguire ũhoru wa kūrīũka kwa arīa akuũ, amwe ao magĩtheka, no angĩ

makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkwenda gũkũigua ũkĩaria ũhoro ũcio hĩndĩ ĩngĩ.” ³³ Maarĩkia kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kũu. ³⁴ Andũ mataarĩ aingĩ magĩtuĩka arũmirĩri a Paũlũ na magĩtikia. Ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na angĩ maigana ũna.

18

Paũlũ arĩ Korinitho

¹ Thuutha ũcio, Paũlũ akiuma Athene agĩthĩ Korinitho. ² Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mũndũ waciariĩrwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marĩ na mũtumia wake Pisisila, tondũ Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paũlũ agĩthĩ kũmona, ³ na tondũ Paũlũ aarĩ mũtumi wa hema o tao-rĩ, agĩikarania na akĩrutithania wĩra nao. ⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ũhoro thunagogi-inĩ, akĩgeria kũiguithia Ayahudi na Ayunani.

⁵ Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paũlũ akĩĩrutĩra gũkorwo akĩhunja mahinda mothe, na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. ⁶ No rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paũlũ na makĩmũruma, akĩribariba nguo ciake nĩ ũndũ wa kũng’ũrĩka na akĩmeera atĩrĩ, “Thakame yanyu ĩromũcookerera! Nĩ ndirĩ ũndũ ingĩũrio nĩ ũndũ wanyu. Kuuma rĩu ngũcooka gũthĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.”

⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuma kũu thunagogi-inĩ, agĩthĩ kwa mũndũ wetagwo Titio Jusito,

warĩ mũhooi Ngai, nayo nyũmba yake yariganĩtie na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ũrĩa warĩ mũtongoria wa thunagogi, agĩĩtikia Mwathani hamwe na nyũmba yake yothe; na andũ aingĩ a Korinitho arĩa maamũiguire akĩaria magĩĩtikia na makĩbatithio.

⁹ Ũtukũ ũmwe Mwathani akĩira Paũlũ na kĩoneki atĩrĩ, “Ndũkae gwĩtigĩra; thiĩ na mbere na kũheana ũhoru, na ndũgaakire. ¹⁰ Nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na gũtirĩ mũndũ ũgũgũtharĩkĩra agwĩke ũũru, tondũ ndĩ na andũ aingĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩĩrĩ.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩikara kũu mwaka ũmwe na nuthu, akĩmarutaga kiugo kĩa Ngai.

¹² Rĩrĩa Galio aarĩ barũthi wa Akaia, Ayahudi makĩnyiitana magĩtharĩkĩra Paũlũ na makĩmũtwara igooti-inĩ. ¹³ Makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ araringĩrĩria andũ kũhooya Ngai na njĩra ĩrĩa ĩreganĩte na watho.”

¹⁴ Na rĩrĩa Paũlũ endaga kwaria, Galio akĩira Ayahudi atĩrĩ, “Korwo inyuĩ Ayahudi mũrateta nĩ ũndũ wa ũndũ mũũru kana ngero njũru-rĩ, nĩ hangĩrĩ na gĩtũmi gĩa kũmũthikĩrĩria inyuĩ. ¹⁵ No kuona atĩ nĩ ũhoru wa ciũria ikoniĩ ciugo na marĩitwa na watho wanyu inyuĩ ene-rĩ, menyai ũrĩa mũgwĩka. Nĩ ndigũtuĩka mũtui ciira wa maũndũ ta macio.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio akiuga marutũrũrwo kuuma igooti-inĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Ayahudi acio othe makĩgarũrũkĩra Sosithene mũtongoria wa thunagogi, na makĩmũhũrĩra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kũrũmbũyana na ũhoru ũcio o na atĩa.

Pirisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paŭlū n̄aikaarire kūu Korinitho kwa ihinda. Agĩcooka agĩtiga ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo, akĩhaica marikabu agĩthiĩ Suriata, marĩ hamwe na Pirisila na Akula. Atanahaica marikabu, aambire akĩenjwo njuĩrĩ yake arĩ kūu Kenikirea, tondũ wa mwĩhĩtwa eehĩtĩte. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paŭlū agĩtiga Pirisila na Akula kuo. We mwene agĩtoonya thunagogi na akĩaranĩria na Ayahudi. ²⁰ Nao makĩmũũria aikaranganie nao kuo, nowe akĩrega. ²¹ No rĩrĩa oimaga kuo, akĩmeera atĩrĩ, “Aakorwo nĩ wendi wa Ngai, nĩndĩrĩcooka.” Nake akĩhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rĩrĩa aakinyire Kaisarea, akĩambata agĩthiĩ kũgeithia Kanitha, agĩcooka agĩkũrũka agĩthiĩ nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paŭlū gũikaranga kūu Antiokia, akiuma kuo, na agĩthiĩ kũndũ na kũndũ bũrũri wothe wa Galatia na Firigia, akĩũmagĩrĩria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inĩ rĩu, Mũyahudi wetagwo Apolo, waciariĩrwo Alekisanderia,* agĩũka Efeso. Aarĩ mũndũ mũthomu, na aarĩ na ũũgĩ mũingĩ mũno wa Maandĩko. ²⁵ Nĩarutĩtwo na njĩra ĩrĩa ya Mwathani, na akaaragia na kĩyo kĩnene, na akarutanaga ũhoru wa Jesũ atekũhĩtia, o na gũtuĩka ũbatithio ũrĩa ooĩ warĩ o wa Johana. ²⁶ Nake akĩambĩrĩria kwaria na ũcamba kūu thunagogi-inĩ. Rĩrĩa Pirisila na Akula maamũguire akĩaria, makĩmũnyiita ũgeni

* **18:24** Alekisanderia rĩarĩ itũũra rĩa bũrũri wa Misiri, na nĩrĩo rĩarĩ rĩa keerĩ kũneneha kũrĩa guothe thirikari ya Roma yaathanaga. Rĩarĩ na Ayahudi aingĩ mũno.

kwao mũciĩ na makĩmũtaarĩria ũhoro wa njĩra ya Ngai wega makĩria.

²⁷ Na rĩrĩa Apolo eendaga gũthiĩ Akaia, ariũ na aarĩ a Ithe witũ makĩmũũmĩrĩria na makĩandĩkĩra arutwo akuo marũa makĩmeera mamwamũkĩre. Na aakinya kuo agĩtuĩka ũteithio mũnene kũrĩ andũ arĩa meetĩkĩtie nĩ ũndũ wa wega wa Ngai. ²⁸ Nĩgũkorwo arĩ na ũhoti mũingĩ, nĩahootire Ayahudi biũ mbere ya andũ othe, akĩonanagia kuuma kũrĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

19

Paũlũ arĩ Efeso

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo Apolo arĩ kũu Korinitho, Paũlũ akĩgerera njĩra ĩrĩa yatuĩkanĩrie mwena wa rũgongo agĩthiĩ nginya Efeso. Aakinya kũu agĩkora arutwo amwe kuo. ² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwamũkĩrĩre Roho Mũtheru rĩrĩa mwetĩkirie?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ o na tũtirĩ twaigua atĩ nĩ kũrĩ Roho Mũtheru.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmooria atĩrĩ, “Mwakĩbatithirio ũbatithio ũrĩkũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Twabatithirio ũbatithio wa Johana.”

⁴ Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũbatithio wa Johana warĩ ũbatithio wa kwĩrira kwa mehia. Eeraga andũ metĩkie ũrĩa ũgũũka thuutha wake, nake nĩwe Jesũ.” ⁵ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩbatithio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ. ⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aamaigĩrĩire moko, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra, nao makĩaria

na thiomi ingĩ na makĩratha mohoro. ⁷ Nao othe maarĩ ta andũ ikũmi na eerĩ.

⁸ Paũlũ agĩtoonya thunagogi, na ihinda rĩa mĩeri itatũ akĩaria na ũcamba kuo, akĩgeragia kũringĩrĩria andũ ũhorō wa ũthamaki wa Ngai.

⁹ No amwe ao makĩũmia ngoro; makĩaga gwĩtĩkia na magĩcambia Njĩra iyo mbere ya kĩrĩndĩ. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmeherera. Akĩoya arutwo agĩthĩ nao nyũmba irĩa yathomithagĩrio andũ ya Turano, akaaranagĩria na andũ o mũthenya arĩ kuo. ¹⁰ Ũndũ ũyũ nĩwathiire na mbere ihinda ta rĩa mĩaka iĩrĩ, o nginya Ayahudi na Ayunani othe arĩa maatũũraga bũrũri wa Asia makĩigua kiugo kĩa Mwathani.

¹¹ Ngai nĩaringire ciama cia mwanya agereire harĩ Paũlũ, ¹² o nginya itambaya na nguo iria ciahutagia mwĩrĩ wake igatwarĩrwo andũ arĩa maarĩ arũaru, nao makahona mĩrimũ yao na ngoma thũku ikamatiga.

¹³ Na rĩrĩ, Ayahudi amwe arĩa maathiaga makĩingataga ngoma thũku makĩgeria kũhũthĩra rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ harĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. Moigaga atĩrĩ, “Thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, ũrĩa ũhunjagio nĩ Paũlũ, ndagwatha uume.” ¹⁴ Ariũ mũgwanja a Mũyahudi wetagwo Sikeva, warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene, nĩmekaga ũguo. ¹⁵ Mũthenya ũmwe, ngoma thũku ikĩmacookeria ikĩmeera atĩrĩ, “Jesũ nĩndĩmũũĩ na nĩnjũũĩ ũhorō wa Paũlũ, no inyuĩ mũrĩ a?” ¹⁶ Hĩndĩ iyo mũndũ ũcio warĩ na ngoma thũku akĩmarũgĩrĩra akĩmatoria othe. Akĩmahũũra mũno nginya

makiuma nyūmba iyo makūra marī njaga mak-iuraga thakame.

¹⁷ Rīrīa Ayahudi na Ayunani arīa maatūūraga Efeso maamenyire ūhorō ūcio, othe makīyūrwo nī guoya, narīo rīitwa rīa Mwathani Jesū rīgītūūgīrio. ¹⁸ Andū aingī a arīa meetīkirie makīyumīria na makiumbūra waganu wao matekūhitha. ¹⁹ Andū aingī arīa maaragūraga, magīcookanīrīria mabuku mao na makīmacinīra mbere ya andū othe. Rīrīa maatarire thogora wa mabuku macio, magīkinya durakima ngiri mīrongo itano. ²⁰ Kiugo kīa Mwathani gīkīhunja mūno na njīra iyo na gīkīgīa na hinya.

²¹ Thuutha wa maūndū macio mothe gwīkīka, Paūlū agītua itua rīa gūthī Jerusalemu, atuīkanīirie Makedonia na Akaia. Akiuga atīrī, “Ndaarīkia gūkinya kūu, no nginya ngaacooka thī Roma.” ²² Agītūma andū eerī a arīa maamūteithagīrīria, na nīo Timotheo na Erasito, mathī Makedonia, nake agīkaranga kūu būrūri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngūū kūu Efeso

²³ Ihinda-inī rīu nī kwagīire na thogothogo nene ikonī ūhorō wa Njīra iyo. ²⁴ Mūturi wa indo cia betha wetagwo Demeterio, ūrīa wathon-dekaga tūmīhianano twa betha twa Aritemi, nīatūmaga andū arīa maaturaga indo icio magīe na wonjoria mūnene. ²⁵ Nake agīcookanīrīria andū acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wīra arīa maarutaga wīra ūhaanaine na wao, akīmeera atīrī, “Andū aya, inyuī nīmūūī

nĩtuonaga uumithio mũnene kuuma kũrĩ wonjoria ũyũ. ²⁶ Na nĩmũrona na mũkaigua ũrĩa mũndũ ũyũ ũretwo Paũlũ aiguithĩtie na akahĩtithia andũ aingĩ gũkũ Efeso, na makĩria bũrũri wothe wa Asia akiugaga atĩ ngai iria ithondeketwo nĩ mũndũ ti ngai o na hanini. ²⁷ Ũgwati ũrĩa ũrĩ ho nĩ atĩ to wonjoria witũ wiki ũkũmenererio, no o na hekarũ ya ngai ya mũndũ-wa-nja ĩrĩa nene ĩtagwo Aritemi nĩkwagithio kĩene, na ngai ĩyo ya mũndũ-wa-nja yo nyene, ĩrĩa ĩhooyagwo bũrũri-inĩ wothe wa Asia, na thĩ yothe, nĩkũimwo ũkaru wayo.”

²⁸ Rĩrĩa maaguire ũguo, makĩng’ũrĩka mũno na makĩanĩrĩa, makiugaga atĩrĩ: “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itũũra rĩu rĩkĩiyũra inegene. Andũ acio othe makĩnyiita Gayo na Arisitariko arĩa moimĩte Makedonia na Paũlũ, nao makĩhanyũka marĩ ngoro ĩmwe magĩtoonya nyũmba ĩrĩa yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago. ³⁰ Paũlũ nĩendaga kwĩyumĩria mbere ya kĩrĩndĩ kũ, no arutwo makĩmũgĩa. ³¹ O na anene amwe a bũrũri wa Asia arĩa maarĩ arata a Paũlũ makĩmũtũmanĩra, makĩmũthaitha ndakagerie gũtoonya nyũmba ĩyo yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago.

³² Kĩũngano kũ gĩkĩaga ũiguano: Amwe maanagĩrĩa makoiga ũũ, na arĩa angĩ makoiga ũũ. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa gũkorwo hau. ³³ Ayahudi makĩumĩria Aleksanda mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũ makĩanĩrĩa makĩmwĩra ũrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko nĩgeetha eyarĩrĩrie mbere

yao. ³⁴ No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mũyahudi, othe makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ, “Aritemi wa Aefeso nĩ mūnene!”

³⁵ Karani wa kĩama gĩa itũũra rĩu agĩkiria kĩrĩndĩ kĩu, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Efeso, githĩ thĩ yothe ndĩũĩ atĩ itũũra rĩa Efeso nĩrĩo rĩene hekarũ ĩrĩa ĩtũũragwo nĩ Aritemi ũrĩa mūnene, na mũhianano wake ũrĩa waharũrũkire kuuma igũrũ? ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ maũndũ macio matingĩkaanĩkarĩ, mwagĩrĩrwo nĩ gũkira, na mūtikae gwĩka ũndũ wa ihenya. ³⁷ Inyuĩ mwarehe andũ aya haha, o na gũtuĩka ti kũiya maiyĩte indo cia hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mũndũ-wa-nja. ³⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio angĩ marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mũndũ o wotho, maciirĩro nĩmahingũre na aciirithania marĩ ho. No mathitange. ³⁹ Angĩkorwo harĩ na ũndũ ũngĩ mũngĩenda kuuga makĩria ma ũguo, ũcio no ũciirĩrwo kĩaama-inĩ kĩa watho. ⁴⁰ Ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ũgwati-inĩ wa gũthitangĩrwo ngũĩ ĩno ya ũmũthĩ. Na kũrĩ ũguo tũtingĩhota kũheana ũhoro wa thogothogo ĩno, tondũ hatirĩ na gĩtũmi kĩa yo.” ⁴¹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩira kĩũngano kũu gĩthĩ, akĩniina mũcemanio.

20

Paũlũ Gũtuĩkanĩria Makedonia na Ũyunani

¹ Na rĩrĩ, ngũĩ ĩyo yarĩkia gũthira, Paũlũ agĩtũmanĩra arutwo, na aarĩkia kũmomĩrĩria,

akĩmoigĩra ũhoro agĩthiĩ Makedonia. ² Agĩtuĩkanĩria mĩena ya kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũũmĩrĩria andũ, na marigĩrĩrio agĩkinya bũrũri wa Ũyunani, ³ kũrĩa aaikarire mĩeri itatũ. Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ eeharagĩria kũhaica marikabu athiĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmaciirĩire kũmwĩka ũũru. ⁴ Paũlũ aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa Puro, mũndũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ na Tikiko, na Tirofimo, andũ a kuuma bũrũri wa Asia. ⁵ Andũ acio magĩthiĩ mbere magĩtweterera kũu Teroa. ⁶ No ithuĩ tũkĩhaica marikabu, tũkiuma Filipi thuutha wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũikĩre Ndawa ya Kũmbia, na thuutha wa mĩthenya ĩtano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ kũu Teroa, nakuo tũgĩikara mĩthenya mũgwanja.

Eutiko Kũriũkio kũu Teroa

⁷ Mũthenya wa mbere wa kiumia nĩtwagomanire hamwe nĩguo twenyũre mũgate. Paũlũ akĩarĩria andũ, na tondũ nĩatanyĩte gũthiĩ mũthenya ũcio warũmĩrĩire-rĩ, agĩthiĩ na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagatĩ. ⁸ Nĩ kwarĩ na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũrĩa twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũrĩa Paũlũ aathiaga na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akĩragĩrĩria gũtoorio nĩ toro. Rĩrĩa aakomire, akĩgũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ.

¹⁰ Paūlū agīikūrūka, agīkomera mwanake ūcio akīmūkumbatīria akīmeera atīrī, “Tigai kūmaka, arī muoyo!” ¹¹ Agīcooka akīambata nyūmba ya igūrū, akīenyūra mūgate na akīrīa. Na thuutha wa kūmaarīria nginya gūgīkīa-rī, akiuma kūu, agīthiī. ¹² Nao andū makīinūkia mwanake ūcio arī muoyo, na mahooreire ngoro mūno.

Paūlū Kuugīra Athuuri a Efeso Ūhoro

¹³ No ithuī tūgīthiī mbere tūgītoonya marikabu tūgīthiī nginya Aso, kūrīa twathiire tūkīoyaga Paūlū. Aathondekete mūbango ūyū mbere tondū we athiite kūu magūrū. ¹⁴ Hīndī rīria aatūtūngire kūu Aso, tūkīmūkuua na marikabu, tūgīthiī nginya Mitilene. ¹⁵ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīire tūkīhaica marikabu, tūgīthiī tūgīkinya harīa haaringaine na Kio, na thuutha wa mūthenya ūcio tūgīkinya Samo, naguo mūthenya ūcio ūngī warūmīrīire, tūgīkinya Mileto. ¹⁶ Paūlū nīatuīte itua rīa gūthiī ahītūkīte Efeso na marikabu nīguo ndagate mahinda kūu būrūri wa Asia, nī ūndū nīehīkaga nīguo kwahoteka akinye Jerusalemu, mūthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paūlū arī kūu Mileto, agītūmana Efeso, agīita athuuri a kanitha moke harī we. ¹⁸ Nao maakinya, akīmeera atīrī, “Inyuī nī mūūī ūrīa ndaatūūruga ihinda rīrīa rīothe ndaaikarire na inyuī, kuuma o mūthenya wa mbere ūrīa ndookire būrūri wa Asia. ¹⁹ Nīndatungatīire Mwathani ndīnyihītie mūno na ndī na maithori, o na gūtuīka nīndageririo mūno nī ūndū

Ayahudi nĩmaathugundaga kũnjĩka ũũru. ²⁰ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ndirĩ ndatithia kũhunjia ũndũ o wothe ũngĩmũguna no ndĩmũrutagĩra mbere ya andũ othe na ngathiiaga o nyũmba o nyũmba. ²¹ Na ngoimbũrĩra Ayahudi o hamwe na Ayunani atĩ no nginya magarũrũke kũrĩ Ngai na ũndũ wa kwĩrira na magĩe na wĩtikio thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ.

²² “Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa kũringĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, ndĩrathiĩ Jerusalemu itekũmenya maũndũ marĩa makaangora ndĩ kũu. ²³ ũndũ ũrĩa njũũĩ tu nĩ atĩ, Roho Mũtheru nĩandaaraga atĩ matũũra-inĩ mothe, njeera na mathĩina nĩcio injetereire. ²⁴ No rĩrĩ, ndirona gũtũũra muoyo kũrĩ na bata harĩ niĩ, korwo no ndĩkie ihenya na ndĩkie wĩra ũrĩa Mwathani Jesũ aaheete, na nĩguo wĩra wa kuumbũra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rĩu nĩnjũũĩ gũtirĩ o na ũmwe thĩinĩ wanyu wa andũ arĩa ndanathiĩ ngĩhunjagĩria ũhoru wa ũthamaki ũgacooka kũnyona rĩngĩ. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ngũmwĩra ũmũthĩ atĩ gũtirĩ thakame ya mũndũ o na ũmwe ngoorio. ²⁷ Nĩ ũndũ niĩ ndirĩ ndatithia kũmũhunjĩria wendi wa Ngai ũrĩ wothe. ²⁸ Mwĩmenyererei inyuĩ ene, na mũmenyerere rũũru ruothe rũrĩa Roho Mũtheru amũtuĩte arori aruo. Tuĩkai arĩithi a kanitha wa Ngai, ũrĩa aagũrĩre na thakame yake mwene. ²⁹ Nĩnjũũĩ atĩ ndaarĩkia gũthĩĩ, njũũĩ ndĩiani nĩigooka gatagatĩ-inĩ kanyu na itigacaaĩra rũũru rũrũ. ³⁰ O na ningĩ kuuma harĩ inyuĩ nĩgũkoimĩra andũ, na mogomie

ũhoro-wa-ma nĩgeetha maguucĩrĩrie arutwo mamarũmĩrĩre. ³¹ Nĩ ùndũ ũcio ikaragai mwĩhũgĩte! Ririkanai atĩ ihinda rĩa mĩaka itatũ ndirĩ ndatigithĩria gutaara o ũmwe wanyu ũtukũ na mũthenya ngĩitaga maithori.

³² “Na rĩu ngũmũneana kũrĩ Ngai o na kũrĩ ũhoro wa wega wake, ũrĩa ũngĩhota kũmwaka wega mũrũme na mũgĩe na igai hamwe na andũ arĩa othe matheretio. ³³ Nĩ ndirĩ ndacuumĩkĩra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mũndũ o wothe. ³⁴ Inyuĩ ene nĩmũũĩ atĩ ndaarutaga wĩra na moko makwa nĩ ùndũ wa mabata makwa nĩ mwene, na mabata ma andũ arĩa ndakoragwo nao. ³⁵ Maũndũ-inĩ marĩa mothe ndeekire, nĩndamuonirie atĩ no nginya tũteithagie andũ arĩa matarĩ hinya, na ùndũ wa kũruta wĩra mũritũ ta ũcio, tũkĩririkanaga ciugo iria ciaririo nĩ Mwathani Jesũ we mwene rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Kũheana nĩ kũrĩ irathimo nyingĩ gũkĩra kũheo.’ ”

³⁶ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩturia ndu hamwe nao othe makĩhooya. ³⁷ Nao othe makĩrĩra makĩmũhĩmbagĩria na makĩmũmumunya. ³⁸ Ùndũ ũrĩa wamekĩrire kĩa mũno makĩria, nĩ ũrĩa aameerire atĩ matigacooka kũmuona ũthiũ rĩngĩ. Magĩcooka makĩmumagaria nginya marikabu-inĩ.

21

Paũlũ Gũthĩĩ Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩtigithũkania nao, tũkĩhaica marikabu tũgĩthĩĩ tũrũngĩrĩrie tũgĩkinya Kosi. Mũthenya ũcio ũngĩ

warūmīrīre tūgīkinya Rodo, na twoima kūu tūgīthīi nginya Patara. ² Tūgīkora marikabu yaringaga ithīi Foinike, na ithuī tūkīmīhaica tūgīthīi. ³ Na rīrīa tuonire Kuporo, tūkīhītūkīra mwena wa gūthini wakuo, tūgīthīi nginya Suriata. Tūgīkinya Turo, kūrīa marikabu iitū yarutagīrwo mīrigo īrīa yarī nayo. ⁴ Tūgīkora arutwo kuo, na tūgīkara nao mīthenya mūgwanja. Nao arutwo acio na ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru magīthaitha Paūlū ndagathiī Jerusalemu. ⁵ No ihinda riitū rīathira, tūkiuma kūu, tūgīthīi na mbere na rūgendo rwitū. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magītuomagaria, magītūkinyia nja ya itūūra, na tūrī hau hūgūrūrū-inī cia iria, tūgīturia ndu, tūkīhooya Ngai. ⁶ Twaarīkia kuganīra ūhoro, tūkīhaica marikabu, nao makīnūka.

⁷ Twoima Turo, tūgīthīi na mbere na rūgendo rwitū, tūgīkinya Putolemai, tūkīgeithia ariū na aarī a Ithe witū kuo na tūgīkaranja nao mūthenya ūmwe. ⁸ Mūthenya ūyū ūngī tūkiuma kuo, tūgīthīi, tūgīkinya Kaisarea, na tūgīkara mūciī kwa Filipu ūrīa warī mūhunja ūmwe wa arīa Mūgwanja. ⁹ Nake nīarī na airītu aake ana matarī ahiku, nao nīmarathaga mohoro.

¹⁰ Na thuutha wa gūkorwo kuo matukū maingī-rī, gūgīūka mūnabii wetagwo Agabo oimīte Judea. ¹¹ Rīrīa aakinyire harī ithuī, akīoya mūcibi wa Paūlū, akīwīoha moko na magūrū, akiuga atīrī, “Roho Mūtheru aroiga atīrī, ‘Ūū nīguo Ayahudi a Jerusalemu marīoha

mwene mũcibi ũyũ, na macooke mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.’ ”

¹² Hĩndĩ ĩrĩa twaiguire ũguo, ithuĩ na andũ arĩa angĩ maarĩ ho tũgĩthaitha Paũlũ ndakae kwambata Jerusalemu. ¹³ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mũrĩre, na mũkanjũraga ngoro? To kuohwo gwiki ndĩhaarĩrie, no nĩndĩhaarĩrie o na gũkua ndĩ kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ.” ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aaregire kũigua ũrĩa twamwĩraga-rĩ, tũgĩtigana nake tũkiuga atĩrĩ, “Wendo wa Mwathani ũrohinga.”

¹⁵ Thuutha wa ũguo, tũkĩhaarĩria tũkĩambata Jerusalemu. ¹⁶ Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magĩthĩĩ hamwe na ithuĩ, na magĩtũtwara kwa mũndũ wetagwo Mũnasoni, tũgaikare kuo. Aarĩ mũndũ woimĩte Kuporo, na aarĩ ũmwe wa arutwo arĩa a mbere.

Paũlũ Gũkinya Jerusalemu

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa twakinyire Jerusalemu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtwamũkĩra na gĩkeno. ¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ, na andũ arĩa twarĩ nao tũgĩthĩĩ kuona Jakubu, nao athuuri othe maarĩ ho. ¹⁹ Nake Paũlũ akĩmageithia na akĩmeera ũrĩa wothe Ngai eekĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire ũtungata-inĩ wake.

²⁰ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩgocca Ngai. Magĩcooka makĩra Paũlũ atĩrĩ, “Mũrũ wa ithe witũ, nĩwonete ũrĩa Ayahudi ngiri nyingĩ metĩkĩtie, na othe marĩ na kĩyo gĩa kũhingia watho. ²¹ Nao nĩmamenyithĩtio atĩ nĩ ũrutaga

Ayahudi othe arĩa matũũranagia na andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ magarũrũke matigane na watho wa Musa, ũkĩmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kũringana na mĩtugo iitũ. ²² Tũgwĩka atĩa? Hatirĩ ngaanja nĩmekũigua atĩ nĩũũkĩte. ²³ Nĩ ũndũ ũcio ĩka ũrĩa tũgũkwĩra. Tũrĩ na andũ ana mehĩtite mwĩhĩtwa. ²⁴ Thiĩ na andũ aya, ũgwatanĩre nao igongona-inĩ rĩao rĩa gwĩtheria, na ũmarĩhĩre mahũthĩro mao, nĩgeetha menjwo mĩtwe.* Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmekũmenya atĩ ũhoru ũrĩa maiguĩte ũgũkonĩĩ ti wa ma, no atĩ wee mwene nĩwathĩkĩire watho. ²⁵ Ha ũhoru wa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie-rĩ, nĩtwamandĩkĩire, tũkĩmamenyithia itua ritũ, atĩ o metheeme kũrĩa irio iria irutĩirwo mĩhianano, na thakame, na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na ũmaraya.”

²⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ agĩthiĩ na andũ acio, na agĩtheria hamwe nao. Agĩcooka agĩthiĩ hekarũ-inĩ akamenyithanie rĩrĩa mĩthenya ya gwĩtheria ĩkaarĩka, na o ũmwe wao arutĩrwo igongona.

Paũlũ Kũnyitwo

²⁷ Rĩrĩa matukũ macio mũgwanja maakuhĩrĩirie gũthira-rĩ, Ayahudi amwe moimĩte bũrũri wa Asia makĩona Paũlũ hekarũ-inĩ. Magĩthogotha kĩrĩndĩ gĩothe na makĩmũnyiita, ²⁸ makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, tũteithie! Mũndũ ũyũ nĩ we ũrutaga andũ kũndũ guothe ũhoru wa gũũkĩrĩra andũ aitũ, na watho witũ, na handũ haha.

* **21:24** Meetheragia na makenjwo mĩtwe kuonania kwĩhinga nĩ ũndũ wa mĩhĩtwa yao.

Na hamwe na ũguo-rĩ, nĩarehete Ayunani hekarũ-inĩ, agathaahia handũ haha hatheru.”
²⁹ (Nĩmonete Tirofimo ũrĩa Mũefeso marĩ na Paũlũ kũu itũũra-inĩ, no magĩciiria atĩ Paũlũ nĩamũtoonyetie hekarũ-inĩ.)

³⁰ Narĩo itũũra rĩothe rĩkĩambũrũrũka nao andũ magĩũka mahanyũkĩte moimĩte mĩena yothe. Makĩnyiita Paũlũ, makĩmũguucũrũria makĩmũruta hekarũ, na o hĩndĩ ĩyo ihingo ikĩhingwo.

³¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa maageragia kũmũũraga ũhoru ũgĩkinya harĩ mũnene wa mbũtũ ya thigari cia Roma atĩ itũũra rĩothe rĩa Jerusalemu rĩarĩ na ngũĩ.

³² Nake o rĩmwe akĩoya anene na thigari magĩikũrũka harĩ kĩrĩndĩ mateng’erete. Rĩrĩa andũ acio maarutaga ngũĩ moonire mũnene ũcio na thigari ciake magĩtiga kũhũũra Paũlũ.

³³ Mũnene ũcio wa thigari agĩũka akĩmũnyiita na agĩathana ohwo na mĩnyororo ĩĩrĩ. Agĩcooka akĩũria aarĩ ũ na nĩ atĩa ekĩte. ³⁴ Andũ amwe thĩinĩ wa kĩrĩndĩ maanagĩrĩra makoiga ũũ na arĩa angĩ makoiga ũũ; na tondũ mũnene ũcio wa thigari ndangĩamenyire ma ya ũhoru nĩ ũndũ wa mbugĩrĩrio, agĩathana Paũlũ ahingĩrwo nyũmba ya thigari. ³⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aakinyire ngathĩ-inĩ kĩrĩndĩ kũu gĩgĩthũka mũno o nginya Paũlũ agĩkuuo nĩ thigari. ³⁶ Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamuumĩte thuutha kĩanagĩrĩra gĩkoiga atĩrĩ, “Mweheriei!”

Paũlũ Kwarĩria Kĩrĩndĩ

³⁷ Rĩrĩa thigari ciarĩ o hakuhĩ gũtoonyia Paũlũ nyũmba ya thigari-rĩ, akĩũria mũnene wacio atĩrĩ, “Nĩũkũnjĩtĩkĩria ngwĩre ũndũ?”

Nake münene ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee anga nĩwaragia Kĩyunani? ³⁸ Githĩ we tiwe Mũmisiri ũrĩa wambĩrĩrie ngũĩ hĩndĩ ĩmwe, na ũgĩtongoria itoi ngiri inya, mũkiumagara nacio mũgĩthĩ werũ-inĩ?”

³⁹ Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ ndĩ Mũyahudi wa kuuma Tariso, bũrũri wa Kilikia, na itũura rĩrĩa ndaciarĩrwo rĩrĩ igweta. Ndagũthaitha, reke njarĩrie andũ aya.”

⁴⁰ Paũlũ aarĩkia kũheo rũũtha nĩ münene ũcio wa thigari, akĩrũgama ngathĩ-inĩ agĩkiria kĩrĩndĩ kũ na moko. Rĩrĩa kĩrĩndĩ gĩakirire, agĩkĩarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania. Agĩkĩra atĩrĩ:

22

¹ “Ariũ a Baba, o na inyuĩ maithe makwa, thikĩrĩriai ngĩyarĩrĩa.”

² Rĩrĩa maaiguire akĩmaarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania-rĩ, magĩkira ki.

Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuga atĩrĩ, ³ “Niĩ ndĩ Mũyahudi, wa gũciarĩrwo Tariso itũura rĩa bũrũri wa Kilikia, no ndaarereirwo itũura-inĩ rĩrĩ. Nĩndathomithirio wega nĩ Gamalieli ũhoru wa watho wa maithe maitũ, na ndaarĩ na kũyo kĩa maũndũ ma Ngai o ta ũrĩa inyuĩ inyuothe mũtariĩ ũmũthĩ. ⁴ Nĩndanyariiraga arũmĩrĩri a Njĩra ĩno o nginya magakua na nganyiita arũme na andũ-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa münene na Kĩama gĩothe gĩa athuuri o nao mangĩheana ũira ũcio. O na nĩmaheire marũa ndwarĩre andũ aŝ kũu Dameski, na niĩ ngĩthĩ kuo nganyiite andũ acio ndĩmarehe Jerusalemu nĩguo maherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndĩ hakuhi gũkinya Dameski-rĩ, o rĩmwe gũkĩgĩa ũtheri mũnene woimire igũrũ, naguo ũkĩjarĩra mĩena yothe. ⁷ Ngĩgwa thĩ, na ngĩigua mũgambo mũnene ũkĩjarĩria, ũkĩjĩra atĩrĩ, ‘Saũlũ! Saũlũ! Ũũnyariiraga nĩkĩ?’

⁸ “Na niĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩ we ũ, Mwathani?’

“Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ niĩ Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũranyariira.’ ⁹ Nao andũ arĩa twarĩ nao nĩmoonire ũtheri ũcio, no mati-ataũkĩirwo nĩ mũgambo wa ũcio wanjaragĩria.

¹⁰ “Na niĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Mwathani ngwĩka atĩa?’

“Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra ũtoonye Dameski. Kũu nĩkuo ũrĩrĩrwo maũndũ marĩa mothe wathĩrĩrwo gwĩka.’ ¹¹ Na rĩrĩ, andũ arĩa twarĩ nao makĩĩnyiita guoko makĩndwara Dameski, tondũ ũkengu wa ũtheri ũcio nĩwanduĩte mĩtumumu.

¹² “Mũndũ wetagwo Anania nĩookire kũnyona, na aarĩ mũndũ weamũriire Ngai na ũndũ wa kũrũmia watho, na nĩheetwo gĩtĩo nĩ Ayahudi othe arĩa maatũũraga kũu.

¹³ Agĩũka na akĩrũgama hakuhi na niĩ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa ithe witũ Saũlũ, cooka kuona!’ Na hĩndĩ o ro iyo ngĩhota kũmuona.

¹⁴ “Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ngai wa maithe maitũ nĩagũthuurĩte nĩguo ũmenye wendi wake na wone Ũrĩa Mũthingu, o na ũigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nĩũgũtuĩka mũira wake kũrĩ andũ othe wa kũmoimbũrĩra ũrĩa wonete na ũrĩa ũiguĩte. ¹⁶ Rĩu nĩ kĩĩ wetereire?’

Ūkīra, ūbatithio na ūthambio mehia maku, ūgīkayagīra rīitwa rīake.’

17 “Hīndī ĩrīa ndaacookire Jerusalemu, ndī hekarū-inī ngīhooya nīndagīire na iringi, 18 ngīkīona Mwathani akīaria, nake akīnjīira atīrī, ‘Ūkīra narua uume Jerusalemu, tondū matiigwītīkīra kumbūrīrwo ūhorō wakwa nīwe.’

19 “Na nī ngīcookia atīrī, ‘Mwathani, andū aya nīmooī atī ndoimaga thunagogi ĩmwe ngathiī ĩrīa ĩngī nīguo nyiitithie na hūire andū arīa magwītīkītie. 20 Na rīrīa Stefano mūira waku aaitirwo thakame, ndaarūngiī ho ngūtīkīra ūndū ūcio wīkwo, na ngaikaria nguo cia andū arīa maamūūragire.’

21 “Nake Mwathani akīnjīira atīrī, ‘Thiī, tondū nīngūgūtūma kūndū kūrāya kwa andū-a-Ndūrīrī.’”

Paŭlū, Raiya wa Roma

22 Kīrīndī kīu gīgīthikīrīria Paŭlū o nginya rīrīa oigire ūguo. Hīndī ĩyo gīkīaria na mūgambo mūnene kīanīrīire, atīrī, “Mweheriei thī! Ndagīrīirwo nīgūtūūra muoyo!”

23 Na rīrīa kīanagīrīra gīgīteaga nguo ciakīo na gīkīūmbūrāga rūkūngū, 24 mūnene ūcio wa mbūtū agīathana Paŭlū aingīrio nyūmba ya thigari. Ningī agīathana atī Paŭlū ahūrwo iboko na orio ciūria nīguo kūmenyeke kīrīa gīatūmaga andū mamugīrīrie ūguo. 25 Na rīrīa maamūkomāgia mamūhūire-rī, Paŭlū akīūria mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe warūngiī

hau atĩrĩ, “Watho nĩwĩtĩkĩrĩtie mũhũũre raiya wa Roma na kĩboko atanyiiĩkanĩte na ihĩtia?”

²⁶ Rĩrĩa mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aaiguire ũguo, agĩthĩĩ kũrĩ mũnene wa mbũtũ, akĩmũhe ũhoru ũcio. Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu ũgwĩka atĩa? Mũndũ ũyũ nĩ raiya wa Roma.”

²⁷ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩthĩĩ kũrĩ Paũlũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, wee ũrĩ raiya wa Roma?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, ndĩ raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndarĩhire thogora mũnene nĩgeetha nduĩke raiya wa Roma.”

Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “No niĩ ndaa-ciarirwo ndĩ raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andũ arĩa meendaga kũmũũria ciũria magĩtigana nake o rĩmwe. Mũnene ũcio wa mbũtũ we mwene akĩmaka aamenya atĩ nĩoheete Paũlũ na mũnyororo, na aarĩ raiya wa Roma.

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Kĩama

³⁰ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire, nĩgũkorwo mũnene ũcio wa mbũtũ nĩeendaga kũmenya wega kĩrĩa Ayahudi maathitangagĩra Paũlũ, akĩmuohora na agĩathana athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri othe a Kĩama magomane. Agĩcooka akĩrehe Paũlũ, na akĩmũrũgamia mbere yao.

23

¹ Nake Paũlũ agĩkũũrĩra athuuri a Kĩama kũu maitho akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ a Baba,

nĩndungatĩire Ngai ndĩ na thamiri ĩtarĩ ũcuuke nginya mũthenya wa ũmũthĩ.” ² Nake Anania mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩatha andũ arĩa maarũgamĩte hakuhĩ na Paũlũ mamũringe kanua. ³ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee rũthingo rũrũ rũhakĩtwo mũnyũ mwerũ, we nĩwe ũkũringwo nĩ Ngai! Ũikarĩte hau ũndũire ciira kũringana na watho, no wee ũkaregana na watho, ũgaathana atĩ ningwo!”

⁴ Nao andũ arĩa maarũgamĩte hakuhĩ na Paũlũ makĩmũũria atĩrĩ, “Anga nĩũkũũmĩrĩria kũruma mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene?”

⁵ Nake Paũlũ akĩmaçookeria atĩrĩ, “Ariũ a Baba, ndikũmenyete atĩ ũcio nĩwe mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene; nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Ndũkanaarie ũũru igũrũ rĩa mũnene wa andũ anyu.’ ”

⁶ Na rĩrĩ, Paũlũ aamenya atĩ amwe ao maarĩ Asadukai, na arĩa angĩ Afarisai, akĩanĩrĩra Kĩama-inĩ kũ, akiuga atĩrĩ, “Ariũ a Baba, nĩ ndĩ Mũfarisai, na njiarĩtwo nĩ Mũfarisai. Ndĩraciirithio nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro gĩakwa gĩa kũriũkio kwa arĩa akuũ.” ⁷ Rĩrĩa oi-gire ũguo, gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka Afarisai na Asadukai, nakĩo kĩũngano kũ gĩkĩamũkana. ⁸ (Asadukai moigaga gũtirĩ ũriũkio, na gũtirĩ araike, o na kana maroho, no Afarisai nĩmetĩkĩtie maũndũ macio mothe.)

⁹ Gũkĩgĩa na ngũĩ nene, nao arutani a watho amwe arĩa maarĩ Afarisai makĩrũgama na makĩaria megũmĩire mũno, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirona ũũru wa mũndũ ũyũ. Ĩ kũngĩkorwo nĩ roho kana mũraika

ũmwarĩirie?” ¹⁰ Nacio ngarari ikĩneneha mũno, o nginya mũnene wa mbütũ akĩgua guoya nĩkuona ta Paũlũ angĩtarũrangwo tũcunjĩ nĩo. Agĩatha mbütũ cia thigari ciikũrũke, imweherie harĩo na hinya, na imũtware nyũmba ya thigari.

¹¹ Ūtukũ ũrĩa warũmĩrĩire, Mwathani akĩrũgama hakuhĩ na Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! O ũguo ũheanĩte ũhoru wakwa gũkũ Jerusalemu, noguo ũkaũheana kũu Roma.”

Ithugunda rĩa Kũũraga Paũlũ

¹² Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, Ayahudi makĩgĩa na ndundu na makĩhĩta mwĩhĩtwa matikaarĩe kana manyue matooragĩte Paũlũ. ¹³ Andũ arĩa maathugundĩte ndundu ĩyo maarĩ makĩria ya mĩrongo ĩna. ¹⁴ Magĩthĩĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩmeera atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtwĩhĩtĩte mwĩhĩtwa wa kwaga kũrĩa kĩndũ kana kũnyua nginya tũũrage Paũlũ. ¹⁵ Na rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ hamwe na Kĩama gĩa Athuuri ũriai mũnene wa mbütũ amũrehe mbere yanyu, mwĩtuĩte ta mũrenda gũtuĩria wega ũhoru wa ciira wake. Ithuĩ nĩtwĩhaarĩirie kũmũũraga atanakinya haha.”

¹⁶ No rĩrĩa mwanake wa mwarĩ wa nyina na Paũlũ aaguire ũhoru wa ithugunda rĩu, agĩthĩĩ nyũmba ya thigari akĩra Paũlũ.

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩta ũmwe wa anene a thigari igana rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Twara mwanake ũyũ kũrĩ mũnene wa mbütũ; arĩ na ũndũ arenda kũmwĩra.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũnene ũcio akĩmuoya, akĩmũtwara kũrĩ mũnene wa mbütũ.

Mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīmwīra atīrī, “Paūlū, ūrīa muohe nīandūmanīire anjīra ndeehe mwanake ūyū kūrī we tondū arī na ūndū arenda gūkwīra.”

¹⁹ Mūnene ūcio wa mbūtū akīnyiita mwanake ūcio guoko, akīmūtwarā keeheri-inī, akīmūūria atīrī, “Nī atīa ūrenda kūnjīra?”

²⁰ Nake mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ayahudi nīmaiguanīire makūūrie ūmarehere Paūlū nīguo arūgame mbere ya kīama rūciū, metuīte ta marendā gūtuīria ūhorō wake wega.

²¹ Ndūgetīkīre ūguo marendā, tondū andū makīria ya mīrongo īna ao mamuoheirie njīra-inī. Nīmehītīte mwīhītwa wa kwaga kūrīa kana kūnyua nginya mamūūrage. Na rīrī, nīmehaarīirie, metereire wītīkīre ihooya rīao.”

²² Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīira mwanake ūcio athī, na akīmūkaania, akīmwīra atīrī, “Ndūkeere mūdū o na ūrīkū atī nīūnginyīirie ūhorō ūcio.”

Paūlū Gūtwarwo Kaisarea

²³ Mūnene ūcio wa mbūtū agīcooka agīita anene aake eerī a thigari igana rīmwe akīmaatha atīrī, “Haarīriai gīkundi gīa thigari magana meerī, na thigari mīrongo mūgwanja iria ithiiga ihaicīte mbarathi, na thigari magana meerī iria ithiiga ikuuīte matimū, nīguo mathīī Kaisarea thaa ithatū cia ūtukū. ²⁴ Na ningī mūhaarīrie mbarathi cia gūkuua Paūlū atwarwo kūrī Felike ūrīa barūthi hatarī na ūgwati.”

²⁵ Agīcooka akīandīka marūa ūū:

²⁶ Nī nī Kilaudio Lisia,

Kūrī mūgaathe Barūthi Felike:

Nīndakūgeithia.

²⁷ Mūndū ūyū aranyititwo nī Ayahudi na mararī hakuhī kūmūūraga, no ndīrathiī na thigari ciakwa ndīramūthara, nīgūkorwo nīndīramenyete atī nī raiya wa Roma. ²⁸ Nīndīrendaga kūmenya kīrīa maramūthitangagīra, na nī ūndū ūcio ndīramūtware Kīama-inī kīao. ²⁹ Ndīrakora atī athitangīrwo maūndū makoniī watho wao, no hatirarī ūndū acuukīrwo ūngīratūmire atuīrwo kūūragwo kana kuohwo. ³⁰ Rīrīa ndīramenyithirio atī kūraarī na ithugunda rīa kūūraga mūndū ūcio, ndīramūtūma kūrī we o hīndī īyo. Ndīracooka ndīraatha andū acio mamūthitangīte makūrehere thitango īrīa mamūthitangīre.

³¹ Nī ūndū ūcio thigari ikīoya Paūlū ūtukū o ta ūrīa ciaathītvo, ikīmūtware o nginya Antipatiri. ³² Naguo mūthenya ūyū ūngī igītiga thigari iria ciathiiaga ihaicīte mbarathi ithīī nake, nacio igīcooka nyūmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikīnengera barūthi marūa na ikīneana Paūlū kūrī we. ³⁴ Nake barūthi aathoma marūa, akīūria kūrīa Paūlū oimīte. Rīrīa aamenyire atī oimīte Kilikia, ³⁵ akīmwīra atīrī, “Ngaathikīrīria cira waku andū arīa magūthitangīte mooka.” Agīcooka agīathana Paūlū aikare arangīrītvo kūu nyūmba-inī ya ūthamaki ya Herode.

24

Paülũ Kūrũgama Mbere ya Felike Aciirithio

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya ĩtano, Anania, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩikũrũka agĩthĩĩ Kaisarea marĩ na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makĩrehe thitango ciao cia gũũkĩrĩra Paülũ kũrĩ barũthi. ² Rĩrĩa Paülũ eetirwo thĩinĩ, Teritulo akĩambĩrĩria kũmũthitanga mbere ya Felike, akiuga atĩrĩ: “Nĩtũkeneire ihinda iraaaya rĩa thayũ tũrĩ rungu rwaku, na ũũgĩ waku wa kuona na kabere nĩũgarũrĩte maũndũ marĩa mooru magatuĩka mega bũrũri-inĩ ũyũ. ³ Kũndũ guothe na maũndũ-inĩ mothe, wee mũgaathe Felike, nĩtwamũkĩrĩte ũndũ ũyũ tũrĩ na ngaatho nene. ⁴ No nĩgeetha ndigakũnogie makĩria, nĩngũkũũria na gĩtũo ũtũthikĩrĩrie hanini.

⁵ “Nĩtuonete mũndũ ũyũ arĩ mũndũ wa kũrehe thĩina, na nĩarehete ngũĩ gatagatĩ-inĩ ka Ayahudi kũndũ guothe thĩinĩ wa thĩ. We nĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩrĩa gĩitagwo Anazari, ⁶ na ningĩ nĩageragia gũthaahia hekarũ; nĩ ũndũ ũcio tũkĩmũnyiita. (Na nĩtũngĩamũtuĩrĩire kũringana na watho witũ. ⁷ No Lisia, mũnene ũcio wa mbũtũ agĩũka akĩmũruta moko-inĩ maitũ na hinya akĩmweheria, na agĩathana athitangi aake moke kũrĩ wee.) ⁸ Wee mwene wamũũrangia nĩkũmenya ma ya ũhoru ũyũ wothe tũmũthitangĩire.”

⁹ Nao Ayahudi makĩnyiitanĩra na thitango ĩyo, makiuga atĩ maũndũ macio maarĩ ma ma.

¹⁰ Rĩrĩa barũthi aaheneirie Paülũ na moko aarie-rĩ, Paülũ oigire atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ atĩ

nũkoretwo ũrĩ mũtui ciira wa rũrĩrĩ rũrũ ihinda rĩa mĩaka mĩingĩ, nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩyarĩrĩria ngenete. ¹¹ Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe kũmenya atĩ ti makĩria ma mĩthenya ikũmi na ũrĩ ĩthirĩte kuuma ndambata Jerusalemu kũhooya Ngai. ¹² Andũ arĩa maathitangĩte matianyoni ngĩkararania na mũndũ o na ũrĩkũ hekarũ-inĩ, kana ngĩtũma kĩrĩndĩ kĩgĩe na ngũĩ thunagogi-inĩ, o na kana handũ hangĩ o hothe itũura-inĩ. ¹³ Na matingĩhota kuonania ihooto harĩwe cia thitango icio maathitangĩre. ¹⁴ No rĩrĩ, nĩngwĩtĩkĩra atĩ nĩhooyaga Ngai wa maithe maitũ ndĩ mũrũmĩrĩri wa Njĩra ĩyo, o ĩyo metaga ya gĩkundi kĩa nyamũkano. Nĩ nĩnjĩtĩkĩtie maũndũ mothe marĩa megĩ Watho na marĩa mandĩkĩtwo mabuku-inĩ ma Anabii, ¹⁵ na ndĩ na kĩrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Ngai o ta kĩrĩa andũ aya marĩ nakĩo, atĩ nĩgũgakorwo na kũriũka kwa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrutanagĩria hĩndĩ ciothe kũiga thamiri yakwa ĩtarĩ na ũcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andũ.

¹⁷ “Thuutha wa gũkorwo itarĩ kuo mĩaka mĩingĩ, nĩndokire Jerusalemu nĩgeetha ndeethere andũ akwa iheo nĩ ũndũ wa athĩni na ndute maruta nĩ ũndũ wa Ngai. ¹⁸ Na rĩrĩa ndarũmbũyanagia na maũndũ macio nĩmangorire kũu hekarũ-inĩ ndĩtheretie. Gũtiarĩ na gĩkundi kĩa andũ ndaarĩ na kĩo, o na kana ngĩkorwo ngĩruta thĩina. ¹⁹ No nĩ kũrĩ Ayahudi a kuuma bũrũri wa Asia arĩa magĩrĩrwo nĩgũkorwo marĩ haha mbere yaku na maathitange angĩkorwo nĩ marĩ

ūndū mangīnjuukīra. ²⁰ Akorwo ti ūguo, aya marī haha nīmagīrīrwo moige ihītia rīrīa maanyonire narīo rīrīa ndaarūgamire mbere ya Kīama, ²¹ tīga ūkorirwo nī ūndū ūyū ūmwe ndanīrīre rīrīa ndaarūngīi mbere yao ngiuga atīrī: ‘Ūmūthī ndūgamīte mbere yanyu njīrithio nī ūndū nīnjīrīgīrīre ūhorō wa kūriūka kwa arīa akuū.’ ”

²² Nake Felike, nī ūndū nīamenyete wega ūhorō wa Njīra īyo, agītūria ciira. Akiuga atīrī, “Hīndī īrīa Lisia, ūcio mūnene wa mbūtū agooka-rī, nīguo ngaatua ciira waku.” ²³ Agīatha mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe aige Paūlū arī mūrangīre, no amūhe wīyathi mūnini na etīkīrie arata aake marūmbūye mabata make.

²⁴ Na rīrī, thuutha wa mīthenya mīnini, Felike agīūka marī na mūtumia wake Dirusila, ūrīa warī Mūyahudi mūtumia. Agītūmanīra Paūlū, na akīmūthikīrīria akīaria ūhorō wa wītīkio thīinī wa Kristū Jesū. ²⁵ Rīrīa Paūlū aaragia ūhorō wa ūthingu, na wa kwīgīrīrīria merīrīria ma mwīrī, o na wa ciira ūrīa ūgooka, Felike akīigua etīgīra, akiuga atīrī, “Nī ūguo! Rīu no ūthīi. Rīrīa ndīrīgīa na ihinda rīagīrīre, nīndīgūtūmanīra ūūke.” ²⁶ Ihinda-inī o rīu no ehokaga atī Paūlū nīangīamūheire ihaki, na nī ūndū ūcio nīaikaraga akīmūtūmanagīra, akaaria nake.

²⁷ Hīndī īrīa mīaka īrī yathirire-rī, Porikio Fesito agīcooka ithenya rīa Felike, no tondū Felike nīendaga gūkenia Ayahudi, agītīga Paūlū njeera.

25

Paūlū Kūrūgama Mbere ya Fesito

¹ Na rīrī, mīthenya itatū yathira thuutha wa Fesito gūkinya kūu būrūri-inī, akiuma Kaisarea akīambata agīthī Jerusalemu. ² Nao athīnjīri-Ngai arīa anene na atongoria a Ayahudi magīūka harī we, makīmwīra maūndū marīa Paūlū aathitangīrwo. ³ Nīmahīkire gūthaitha Fesito atī nī ūndū wa wega wake kūrī o etīkīre Paūlū atwarwo Jerusalemu, nīgūkorwo nīmahaaragīria kūmuoheria njīra-inī mamūūrage. ⁴ Nake Fesito akīmacookeria atīrī, “Paūlū ahingīrwo Kaisarea, na nī nīngūcooka kuo o narua. ⁵ Tondū ūcio no tūthī na atongoria amwe anyu nīgeetha mathī magathitangīre mūndū ūcio kuo, angīkorwo nī harī ūndū mūūru ekīte.”

⁶ Thuutha wa gūikarania nao kūu ihinda ta rīa mīthenya īnana kana ikūmi, agīkūrūka, agīthī Kaisarea, na mūthenya ūyū ūngī akīgomithania igooti, na agīathana Paūlū areehwo mbere yake. ⁷ Rīrīa Paūlū aakinyire, Ayahudi arīa maikūrūkīte kuuma Jerusalemu makīmūrigiicīria, na makīmūthitangīra maūndū maingī mooru, marīa matangīahotire kuonania atī nī ma ma.

⁸ Nake Paūlū akīyarīrīria, akiuga atīrī: “Nī ndirī ūndū njīkīte ūreganīte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarū o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akīenda gūkenia Ayahudi akīūria Paūlū atīrī, “Wee nī ūkwenda kwambata

ũthiĩ Jerusalemu ngagũciirithĩrie kuo nĩ ũndũ wa maũndũ maya ũthitangĩrwo?”

¹⁰ Nake Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Rĩu ndũgamĩte igooti-inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩrwo nĩ gũciirithĩrio. Nĩ ndihĩtĩrie Ayahudi, o ta ũrĩa wee mwene ũmenyete o wega. ¹¹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ũndũ o wothe wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndingĩrega gũkua. No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ũrĩ na gĩtũmi gĩa kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gũcookania ndundu na kĩaama gĩaake, akiuga atĩrĩ, “Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari na kũrĩ Kaisari nĩkuo ũgũthiĩ!”

Fesito Kũmenyithia Mũthamaki Agiripa Ũhorō

¹³ Mĩthenya mĩnini yathira Mũthamaki Agiripa na Berinike magĩũka kũu Kaisarea kũnyiita Fesito ũgeni. ¹⁴ Na tondũ nĩmaikaraga kũu mĩthenya mĩingĩ-rĩ, Fesito akĩhe mũthamaki ũcio ũhorō wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ kũrĩ na mũndũ watigirwo nĩ Felike arĩ muohe. ¹⁵ Rĩrĩa ndaathiire Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangire, na makĩnjũũria ndĩmũtuĩre.

¹⁶ “Na nĩ ngĩmeera atĩ ti mũtugo wa andũ a Roma kũneana mũndũ o wothe ataambĩte kũng’ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo mweke wa kwĩyarĩrĩria ũhorō-inĩ ũrĩa athitangĩrwo. ¹⁷ Rĩrĩa tuokire nao gũkũ, ndiaikaririe ciira ũcio, no ndaarookire

kũgomithania igooti na ngĩathana mũndũ ũcio areehwo. ¹⁸ Rĩrĩa andũ arĩa maamũthitangĩte maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩre ũndũ o na ũmwe mũũru ta ũrĩa nderigĩrĩre. ¹⁹ No handũ ha ũguo, o maarĩ na maũndũ mamwe maakararanagia nake makoniĩ ũhoru wa ndini yao na makoniĩ ũhoru wa mũndũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũrĩa Paũlũ oigaga atĩ arĩ muoyo. ²⁰ Nĩndarigirwo nĩ ũrĩa ingĩtuĩria maũndũ ta macio; nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria kana no eende gũthiĩ Jerusalemu agaciirithĩrio maũndũ macio aathitangĩrwo kuo. ²¹ Rĩrĩa Paũlũ aacookirie ciira riiko etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo nginya rĩrĩa ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari.”

²² Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “No nyende kwĩguĩra mũndũ ũcio akĩaria.”

Nake Fesito agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamũigua rũciũ.”

Paũlũ Kũrũgama mbere ya Agiripa

²³ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Agiripa na Berinike magĩũka marĩ na mwago mũnene na magĩtoonya nyũmba ya gũciirĩrwo marĩ hamwe na anene a thigari o na athuuri a itũũra arĩa maarĩ igweta. Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ na ithuĩ haha, nĩmũkuona mũndũ ũyũ! Nĩwe mũingĩ wothe wa Ayahudi wanjũũririe, ndĩ kũu Jerusalemu na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhoru wake, ũkĩanĩrĩra ũkiugaga atĩ ndagĩrĩrwo nĩgũtũura muoyo rĩngĩ. ²⁵ No nĩ nĩndonire atĩ ndarĩ

ündũ eekĩte wa gũtũma ooragwo, no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua itua rĩa kũmũtũma Roma. ²⁶ No ndirĩ na ündũ mũna ingĩandĩkĩra Mũthamaki Mũgaathe igũrũ rĩake. Nĩ ündũ ücio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyuothe, na makĩria mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ühoro üyũ warĩkia gũtuĩrio, ngĩe na ündũ ingĩandĩka. ²⁷ Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩire gũtũma mũndũ muohe itekuonania maũndũ marĩa athitangĩirwo.”

26

¹ Nake Agiripa akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Ürĩ na rũũtha rwa kwĩyarĩrĩria.”

Nĩ ündũ ücio Paũlũ agĩtambũrũkia guoko, akĩambĩrĩria kwĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ, ² “Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mũtũku kũrũgama mbere yaku ümũthĩ ndĩyarĩrĩrie igũrũ rĩa maũndũ mothe marĩa thitangĩirwo nĩ Ayahudi, ³ na makĩria nĩ tondũ wee nĩũũĩ mũtugo yothe ya Ayahudi na maũndũ marĩa makararanagĩria. Nĩ ündũ ücio nĩndakũhooya üũthikĩrĩrie ütegũthethũka.

⁴ “Ayahudi othe nĩmooĩ ürĩa ndũürĩte kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩaambĩrĩria kĩa mũtũürĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. ⁵ Nĩmanjũũĩ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane üira wakwa, atĩ kũringana na watho ndaatũürĩte ndĩ Mũfarisai, ndĩrutanĩrie na kĩyo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. ⁶ Na rĩrĩ, ndũgamĩte haha ümũthĩ njiirithio nĩ ündũ wa kwĩrĩgĩrĩra kũranĩro kĩrĩa

Ngai eerĩre maithe maitũ. ⁷ Kĩĩranĩro kũu no kũo mĩhĩrĩga ĩrĩa iitũ ikũmi na ĩĩrĩ ĩĩrĩgagĩrĩra kuona gĩkĩhingio, rĩrĩa ĩtungatagĩra Ngai na kĩyo ũtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki, Ayahudi maathitangĩte nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro kũu. ⁸ Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma mũndũ o na ũrĩkũ wanyu atue atĩ nĩ ũndũ ũtangĩĩtikio, atĩ Ngai nĩariũkagia arĩa akuũ?

⁹ “O na nĩ nĩndaiguithĩtio atĩ nĩndagĩrĩirwo nĩ gwĩka ũrĩa wothe ingĩahotire ndegane na rĩĩtwa rĩa Jesũ wa Nazarethi. ¹⁰ Na ũguo nĩguo ndeekire kũu Jerusalemu. Ngĩikia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera, heetwo rũũtha nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na rĩrĩa andũ acio moora-gagwo, nĩndetĩkanagia na ituĩro rĩu. ¹¹ Mahinda maingĩ nĩndathiiaga kuuma thunagogi-inĩ ĩmwe nginya ĩrĩa ĩngĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio, na ngageria kũmahatĩrĩria marume Ngai. Na tondũ wa ũrĩa ndaamarakarĩre mũno nĩndathiiaga kũmanyariira o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ.

¹² “Hĩndĩ ĩmwe ndĩ rũgendo-inĩ ta rũurĩ, ndaathiiaga Dameski heetwo ũhoti na ngatũmwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene. ¹³ Kũrĩ thaa thita cia mũthenya, wee Mũthamaki, ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ũtheri mũnene woimĩte igũrũ ũkengete gũkĩra riũa, ũkĩnjarĩra mĩena yothe, nĩ na andũ arĩa twarĩ nao. ¹⁴ Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na nĩ ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ na rwario rwa Kĩhibirania, ‘Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ? Nĩ ũndũ ũrĩ hinya harĩwe kũhũũra mĩcengi na haati.’

15 “Na niĩ hĩndĩ ĩyo ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũ, Mwathani?’

“Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ niĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. 16 Rĩu ũkĩra ũrũgame na magũrũ maku. Ndaakuumĩrĩra ngwamũre ũtuĩke ndungata na ũtuĩke mũira wa maũndũ marĩa wonete mangoniĩ na marĩa ngũkuonia. 17 Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o, 18 ũkamahingũre maitho, na ũmagarũre moime nduma-inĩ mathĩĩ ũtheri-inĩ, na ũmarute hinya-inĩ wa Shaitani ũmatware kũrĩ Ngai, nĩgeetha maamũkĩre ũrekanĩri wa mehia, na magĩe na handũ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa math-eretio na ũndũ wa kũnjĩtĩkia.’

19 “Nĩ ũndũ ũcio, Mũthamaki Agiripa, ndi-igana kwaga gwathĩkĩra kĩoneki kũ kĩomĩte igũrũ. 20 Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andũ arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngĩhunjĩria andũ a kũu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. Ndaahunjagia atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kwĩrira na magariũrũke kũrĩ Ngai, na moonanie kwĩrira kwao na ũndũ wa ciĩko ciao. 21 Kũu nĩkĩo gĩatũmire Ayahudi maanyiitĩre hekarũ-inĩ, na magerie kũnjũraga. 22 No nĩngoretwo ndĩ na ũteithio wa Ngai nginya ũmũthĩ ũyũ, na nĩkĩo nũngĩi haha nĩguo heane ũira kũrĩ andũ arĩa anini na arĩa anene o ũndũ ũmwe. Ndirĩ ũndũ njugaga makĩria ma ũrĩa anabii na Musa moigĩte atĩ nĩũgekĩka, 23 atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atuĩke wa mbere kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunjie ũhoru wa ũtheri kũrĩ andũ aake kũmbe o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.”

24 Fesito aigua ũguo, akĩmũgũthũkĩra akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ũgũrũkĩte! Gĩthomo kũu gĩaku kĩngĩ nĩgĩtũmĩte ũgũrũke.”

25 Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, nĩ ndigũrũkĩte. Ũndũ ũrĩa ndĩroiga nĩ wa ma na ti ũgũrũki. 26 Mũthamaki nĩoĩ maũndũ maya, na no ndĩmwarĩrie itegwĩtigĩra. Nĩ njũũ atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩrwo hitho-inĩ. 27 Mũthamaki Agiripa, wee nĩwĩtĩkĩtie anabii? Nĩnjũũ atĩ nĩũmetĩkĩtie.”

28 Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ũguo no ũnjiguithie nduĩke Mũkristiano?”

29 Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ othe maraathikĩrĩria ũmũthĩ, ndenda matuĩke ta nĩ, tĩga o mĩnyororo ĩno.”

30 Mũthamaki ũcio agĩũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa maikarĩte hamwe nao. 31 Makiuma nyũmba ĩyo, na rĩrĩa maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

32 Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩangĩarekererio korwo ndaracooketie ciira ri-iko kũrĩ Kaisari.”

27

Paũlũ kwambĩrĩria Rũgendo rwa gũthĩ Roma

1 Na rĩrĩa gwatuirwo atĩ nĩtũkũhaica marikabu tũthiĩ Italia, Paũlũ na andũ arĩa angĩ mooheetwo makĩneanwo kũrĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe, warĩ wa mbũtũ ya Agusito, wetagwo Juliasi. 2 Tũkĩhaica marikabu yoimĩte Aduramutio ĩrĩa yakirie gũthiĩ icukĩro-inĩ cia marikabu iria ciarĩ ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene bũrũri-inĩ wa Asia, na ithuĩ tũkĩambĩrĩria rũgendo tũgĩthiĩ. Nake Arisitariko, Mũmakedonia woimĩte Thesalonike, aarĩ hamwe na ithuĩ.

3 Mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩkinya Sidoni; nake Juliasi, nĩ ũndũ wa kũiguĩra Paũlũ tha, akĩmwĩtkĩria athiĩ kũrĩ arata aake nĩguo mamũhe kĩrĩa angĩabatarire. 4 Twoima kũu tũkĩambĩrĩria rũgendo rĩngĩ, tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kuporo, tondũ huho cioimaga na mwena ũrĩa twathiiaga. 5 Twaarĩkia gũtuĩkania iria rĩrĩa inene rĩrĩa rĩarĩ gũkuhĩ na mabũrũri ma Kilikia na Pamufilia tũgĩkinya itũũra rĩa Mira, bũrũri-inĩ wa Likia. 6 Tũrĩ kũu mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩona marikabu ya Alekisanderia yathiiaga Italia, nake agĩtũhaicia yo. 7 Tũgĩthiĩ kahora ihinda rĩa mĩthenya mĩngĩ na tũrĩ na thĩna mĩngĩ nginya tũgĩkinya gũkuhĩ na Kinido. Na rĩrĩa rũhuho rwagiririe tũthiĩ ũrĩa twendaga-rĩ, tũgĩthiĩ tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kirete, kũng'ethera Salimone. 8 Nĩtwathiire na thĩna mũngĩ tũgereire ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene na tũgĩkinya handũ heetagwo Gĩcukĩro Kĩega, hakuhĩ na itũũra rĩa Lasea.

9 Mahinda maingĩ nĩmathirĩte, na gũthiĩ na

marikabu kwarĩ na ũgwati tondũ ihinda rĩa Gĩathĩ gĩa Kwĩhinga kũrĩa Irio nĩrĩahĩtũkĩte. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, ¹⁰ “Athuuri aya, nĩnguona atĩ rũgendo rwitũ nĩ rũgũkorwo na mũtino na rũrehe hathara nene kũrĩ marikabu na mĩrigo o na nginya kũrĩ mĩoyo iitũ yo mĩene.” ¹¹ No mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe, handũ ha gũthikĩrĩa ũrĩa Paũlũ oigaga, aarũmĩrĩre ũtaari wa mũtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu iyo. ¹² Tondũ gĩcukĩro kũu gĩtiarĩ kĩega gĩa gũkarwo hĩndĩ ya heho-rĩ, andũ aingĩ magĩtua itua tũthĩ na mbere, twĩhokete gũkinya Foinike, tũkare kuo hĩndĩ iyo ya heho. Gĩkĩ kĩarĩ gĩcukĩro kĩa meeri gĩa Kirete, nakĩo kĩang’etheire mwena wa gũthini wa ithũiro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini wa ithũiro.

Kĩhuhũkanio

¹³ Rĩrĩa rũhuho rumĩte mwena wa gũthini rwambĩrĩrie kũhurutana kahora-rĩ, magĩciiria nĩmona kĩrĩa mendaga, na nĩ ũndũ ũcio makĩohora marikabu magĩthĩ magereire hũgũrũrũ-inĩ cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rĩtanathĩ mũno, rũhuho rwa hinya wa kĩhuhũkanio kĩnene rwetagwo “Eurakilo,” rũkĩhurutana rumĩte gĩcigĩrĩa-inĩ kũu. ¹⁵ Nayo marikabu ikĩnyitwo nĩ kĩhuhũkanio kũu ikĩremwo nĩgũthĩ na kũrĩa rũhuho rwoimaga, nĩ ũndũ ũcio tũkĩmĩrekereria itwarwo nĩ rũhuho. ¹⁶ Na rĩrĩa twahĩtũkagĩra gacigĩrĩa-inĩ kanini geetagwo Kauda, nĩtwarĩ na thĩna wa kũhaicia gatarũ ga kũhonokia andũ igũrũ wa marikabu. ¹⁷ Hĩndĩ irĩa andũ acio

maakahaicirie marikabu-inĩ, makĩhĩtũkĩria mĩkanda rungu rwa marikabu yo nyene nĩgeetha mamĩohe wega. Nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra kũhata mũthanga-inĩ wa handũ heetagwo Siriti-rĩ, makĩharũrũkia matanga na makĩrekereria marikabu iyo ĩtwarwo o kũrĩa ĩngĩatwarirwo nĩ rũhuho. ¹⁸ Nĩtwanyariĩrĩkire mũno nĩ ũndũ wa kĩhuhũkanio kũu o nginya mũthenya ũyũ ũngĩ makĩambĩrĩria gũikia mĩrigo iria-inĩ. ¹⁹ Naguo mũthenya wa gatatũ makĩambĩrĩria gũikia indo cia wĩra cia marikabu iria-inĩ na moko mao ene. ²⁰ Na rĩrĩa kwaagire kuoneka riũa kana njata ihinda rĩa mĩthenya mĩngĩ, nakĩo kĩhuhũkanio gĩgĩthĩ na mbere kũhuhũkania-rĩ, tũkĩrigĩrĩria na kwaga mwĩhoko o wothe wa kũhonoka.

²¹ Thuutha wa andũ gũikara ihinda iraaya matekũrĩa, Paũlũ akĩrũgama mbere yao akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya, nĩ kaba mũngĩetĩkĩrĩre ũtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hĩndĩ ĩyo nĩmũngĩehonokirie kumana na ũgwati ũyũ o na hathara ĩno. ²² No rĩrĩ, nĩngũmũthaitha mũthĩ na mbere kũũmĩrĩria, tondũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũkũũra; tiga marikabu iiki ĩkwanangĩka. ²³ Ũtukũ ũyũ, mũraika wa Ngai ũrĩa nĩ ndĩ wake na ũrĩa ndungataga nĩarũgamire hakuhĩ na nĩ na ²⁴ aanjĩra atĩrĩ, ‘Paũlũ ndũkae gwĩtigĩra. No nginya ũrũgame mbere ya Kaisari ũciirithio; na rĩrĩ, Ngai tondũ wa wega wake, nĩekũhonokia mĩoyo ya andũ arĩa othe ũrĩ nao.’ ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ aya, thĩĩ na mbere kũũmĩrĩria, nĩgũkorwo ndĩ na wĩtĩkio thĩĩnĩ wa Ngai atĩ nĩgũkũhaana o ta ũguo aanjĩrĩte. ²⁶ No o na

kūrī ūguo no nginya tūhate g̃cigīrīra-inī kīna.”

Marikabu Kwanangīka

²⁷ Na rīrī, ūtukū wa mūthenya wa ikūmi na ĩna wakinya, o tūgītwarithagio ūū na ūū nī rūhuho tūtuīkanīirie iria rīrīa rīitagwo Adiria-rī, ūtukū gatagatī atwarithia a marikabu makīgereria nīmakuhīrīirie thī nyūmū. ²⁸ Nao makīoya kīgeri kīa ūriku wa maaī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti igana rīa mīrongo ĩrī. Thuutha wa kahinda kanini magīthima rīngī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti mīrongo kenda. ²⁹ Nī ūndū wa gwītīgīra tūtikaagūthithio rwaro rwa ihiga, makīreka nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makīhooya gūkīe. ³⁰ Na rīrīa maageragia kūūra moime marikabu-inī, atwarithia a marikabu makīharūrūkia gatarū ga kūhonokia andū iria-inī, metuīte atī marena kūharūrūkia nanga imwe kuuma mūthia wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hīndī ĩyo Paūlū akīira mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe hamwe na thigari atīrī, “Andū aya maga gūikara marikabu-inī, inyuī mūtingīhonoka.” ³² Nī ūndū ūcio thigari igītīnia mīkanda ĩrīa yanyīitīte gatarū ga kūhonokia andū, makīreka koore.

³³ Gwakuhrīria gūkīa, Paūlū akīmathaitha othe marīe irio, akīmeera atīrī, “Kwa ihinda rīa mīthenya ikūmi na ĩna mīthiru, mūkoretwo mūikarīte o ūguo mwīimīte irio, mūteekūrīa kīndū. ³⁴ Rīu ndamūthaiha mūrīe irio. Nīmūbatarīte kūrīa irio nīguo imūige muoyo. Gūtīrī rūcuīrī rwa mūtwe wa mūndū o na ūmwe wanyu rūkūūra.” ³⁵ Aarīkia kuuga ūguo, akīoya

mũgate, agĩcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agĩcooka akĩwenyũranga, akĩambĩrĩria kũria. ³⁶ Nao othe makiigua momĩrĩria, makĩoya irio makĩria. ³⁷ Ithuothe twarĩ andũ 276 arĩa twarĩ marikabu-inĩ. ³⁸ Rĩria maarĩire makĩhũũna, maacookire magĩikia ngano iria-inĩ nĩgeetha marikabu ihũthe.

³⁹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, atwarithia matiigana kũmenya bũrũri ũcio, no makĩona gĩcongoco* kĩarĩ na mũthanga hũgũrũrũ-inĩ, magĩciiria magerie kũhatithia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makĩrenga nanga, igĩtigwo iria-inĩ, na o hau makĩohora mĩkanda irĩa yohete thukani.† Magĩcooka makĩhaicia taama ũria wĩkagĩrwo mbere ya marikabu nĩguo ũnyiite rũhuho, magĩthiĩ meerekeire hũgũrũrũ-inĩ. ⁴¹ No rĩrĩ, marikabu ikĩgũtha mũthanga na ikĩhata. Mũthia wa na mbere wayo ũkĩhata na ũkĩrũma biũ, nanguo mũthia wa na thuutha ũkiunĩkanga nĩ ũndũ wa kũhũrwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ.

⁴² Thigari ikĩbanga ciũrage ohwo nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe wao ũngĩthambĩra oore. ⁴³ No tondũ mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe nĩendaga kũhonokia muoyo wa Paũlũ, agĩcigiria ciũke ũguo ciabangĩte. Agĩathana atĩ andũ arĩa mangĩahotire gũthambĩra mambe marũũge maaĩ-inĩ mathiĩ thĩ nyũmũ. ⁴⁴ Nao andũ acio angĩ makinye kuo menyitĩrĩire mbaũ

* **27:39** Gĩcongoco nĩ handũ iria rĩtoonyanĩte na thĩ nyũmũ, ũndũ marikabu no ikuhĩrĩrie thĩ nyũmũ itarĩ na ũgwati, tiga hĩndĩ ya kĩhuhũkanio. † **27:40** Thukani nĩ gĩcunjĩ kĩa mbaũ kana cuuma gĩa kũgata marikabu kana ndege.

kana icunji cia marikabu. Ũguo nĩguo andũ othe maakinyire thĩ nyũmũ matarĩ na ũũru.

28

Hũgũrũrũ-inĩ cia Malita

¹ Twaarĩkia gũkinya hũgũrũrũ-inĩ tũtarĩ na ũũru, nĩguo twamenyire atĩ gĩcigĩrĩra kũu gĩetagwo Malita. ² Nao atũũri a gĩcigĩrĩra kũu magĩtuonia ũtuġi wa mwanya. Magĩtwakĩria mwaki tondũ nĩ kuoiraga na kwarĩ na heho na magĩtũnyiita ũgeni ithuothe. ³ Nake Paũlũ akĩoya gĩkundi ġĩa tũkũ, na rĩrĩa aatũikagĩra riiko-rĩ, ndũira ikiumĩra nĩ ũndũ wa ũrugarĩ wa mwaki, ikĩioherera guoko-inĩ gwake. ⁴ Rĩrĩa andũ a gĩcigĩrĩra kũu moonire ndũira icuuhĩte guoko-inĩ gwake makĩirana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ no nginya akorwo nĩ mũũragani, nĩgũkorwo o na gũtuĩka nĩahonokire kuuma iria-inĩ, kĩhooito gĩtimwĩtikĩrĩtie atũũre muoyo.” ⁵ Nowe Paũlũ akĩribaribĩra nyoka ġyo mwaki-inĩ na ndaigana kuona ũndũ mũũru. ⁶ Andũ maataanyaga kuona akĩimba kana agwe o rĩmwe akue, no thuutha wa gweterera hĩndĩ ndaaya, makĩona gũtirĩ ũndũ ũtarĩ wa ndũire ũrekĩka harĩ we, makĩiricũkwo makiuga atĩ aarĩ ngai.

⁷ Na rĩrĩ, hakuhĩ na hau maarĩ, nĩ kwarĩ na ġĩthaka kĩarĩ kĩa mũndũ wetagwo Pabulio, ũrĩa warĩ mũnene wa gĩcigĩrĩra kũu. Nake nĩatũnyiitire ũgeni gwake, na kwa ihinda rĩa mũthenya ġtatũ agĩtũtuga wega arĩ na ũtaana. ⁸ Nake ithe aarĩ ũrĩrĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ na kũharwo thakame. Paũlũ agĩtoonya nyũmba kũmuona, na thuutha wa

kūmwōhoera akīmūgīrīra moko akīmūhonia.
⁹ Rīrīa gwēkīkire ūguo, andū arīa angī maarī
 arūaru gīcīgīrīra-inī kīu magīūka, makīhonio.
¹⁰ Nīmatuonirie gītīio na njīra nyingī, na rīrīa
 twehaarīrie gūthī magītūhe kīrīa gīothe twa-
 bataire.

Paūlū Gūkinya Roma

¹¹ Thuutha wa mīeri itatū tūkīhaica marikabu
 yaikarīte kūu gīcīgīrīra-inī hīndī ya heho. Nayo
 yarī marikabu ya kuuma Alekīanderia na yarī
 na rūuri rwa ngai cia mahatha iria cietagwo Ka-
 sitori na Poluke. ¹² Twakinya Sirakusi tūgīkara
 kuo ihinda rīa thikū ithatū. ¹³ Twoima kūu
 tūgīthī tūgīkinya Regio. Mūthenya ūyū ūngī
 gūkīgīa na rūhuho rwa kuuma mwena wa
 gūthini, nago mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre
 tūgīkinya Puteoli. ¹⁴ Kūu tūgīkora ariū na
 aarī a Ithe witū amwe, arīa maatūnyitire
 ūgeni, na magītūūria tūikaranie nao ihinda
 rīa kiumia kīgima. Ūguo noguo twacookire
 tūgīkinya Roma. ¹⁵ Ariū na aarī a Ithe witū
 arīa maarī kūu nīmaiguīte atī nītuokaga, nao
 magīūka o nginya ndūnyū ya Apio, na handū het-
 agwo Nyūmba Ithatū cia Ageni gūtūthaagaana.
 Nake Paūlū ona andū acio, agīcookeria Ngai
 ngaatho na akīigua omīrīria. ¹⁶ Rīrīa twakinyire
 Roma, Paūlū nīetīkīririo aikare arī wiki, arī na
 mūthigari wa kūmūrangīra.

Paūlū Kūhunja Roma arī Mūrangīre

¹⁷ Thuutha wa thikū ithatū, Paūlū agīita
 atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rīrīa
 maagomanire, Paūlū akīmeera atīrī, “Ariū na

aarĩ a Ithe witũ, o na gũtuĩka ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte andũ aitũ kana ngathũkia mĩtugo ya maithe maitũ-rĩ, nĩndanyitĩrwo Jerusalemu na ngĩneanwo kũrĩ andũ a Roma. ¹⁸ Nao magĩithuthuuria na makĩenda kũndekia tondũ ndiarĩ na ihĩtia rĩa ũgeri wa ngero rĩa gũtũma njũragwo. ¹⁹ No rĩrĩa Ayahudi maareganire na itua rĩu, ndirĩ ũndũ ũngĩ ingĩekire tiga gũcookia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atĩ ndaarĩ na ũndũ wagũthitangĩra andũ akwa. ²⁰ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte njũũrie tuonane na inyuĩ na twaranĩrie. Njohetwo na mũnyororo ũyũ nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli.”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ twanyĩta marũa magũkoniĩ kuuma Judea, na gũtirĩ mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũũkĩte kuuma kuo agatũkinyĩria ũhoru kana akaaria ũndũ mũũru waku. ²² No nĩtũkwenda kũigua woni waku nĩ ũrĩkũ, nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ kũndũ guothe andũ nĩmararia magokĩrĩra gĩkundi gĩkĩ.”

²³ Nao makĩbanga gũcemanĩa na Paũlũ mũthenya mũna, na magĩũka kũrĩa aaikaraga marĩ gĩkundi kĩnene gũkĩra mbere. Kuuma rũciiniĩ nginya hwaĩ-inĩ akĩmataara na akĩmoimbũrĩra ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akĩgeria kũmaiguithia ũhoru wa Jesũ kuuma Watho-inĩ wa Musa na kuuma Maandĩko-inĩ ma Anabii. ²⁴ Amwe magĩtĩkia ũrĩa aameerire, no angĩ makĩaga gwĩtĩkia. ²⁵ Nao makĩaga kũiguithania o ene, na makĩambĩrĩria gũthiĩ rĩrĩa maaguire mũthia-inĩ Paũlũ oiga atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩeerire maithe manyu ũhoru

wa ma rĩrĩa aaririe na kanua ka Isaia ũrĩa
mũnabii, akiuga atĩrĩ:

²⁶ “Thiĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere atĩrĩ,
“Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikamenya
ũndũ;
mũgũtũũra muonaga, no
mũtigakuũkĩrwo.”

²⁷ Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya itirĩ tha;
matũ mao matingĩhota kũigua,
na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
nacio ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
nao manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda mũmenye
atĩ ũhonokio wa Ngai nĩtũmĩtwo kũrĩ andũ-
a-Ndũrĩrĩ, nao nĩmegũthikĩrĩria!” ²⁹ (Na
aarĩkia kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthiĩ
magĩkararanagia mũno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rĩa mĩaka iĩrĩ mĩgima, Paũlũ
agĩikara kũu, arĩ nyũmba yake ya gũkombora,
na akanyiitaga ũgeni andũ arĩa othe mokaga
kũmuona. ³¹ Nĩahunjagia ũhoru wa ũthamaki
wa Ngai, na akarutana ũhoru ũkoniĩ Mwathani
Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ
ũngĩmũrigĩrĩria.

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63